

Živost saborskih događanja

Konac veljače obilježavaju brojna zbivanja u Hrvatskom državnom saboru, pa ćemo ukazati samo na najvažnije događaje. Predsjednik Sabora Zlatko Tomčić sastao se 22. veljače s »Europskom trojkom«: veleposlanicom Portugala Anom Baratom, Albertom Turotom, veleposlanikom Francuske i Perom Vintherom, posebnim izaslanikom Europske komisije u Republici Hrvatskoj. Gosti su izrazili podršku novim političkim snagama u Hrvatskoj, a predsjednik Tomčić ukazao je na teško gospodarsko stanje u zemlji, posljedice rata, potrebu povratka prognanika i izbjeglica, uključujući i povratak u Republiku Srpsku. Upoznao je goste i s predstojećim zakonodavnim zadaćama Sabora.

Predsjednik Sabora primio je 29. veljače Bernarda Ponceta, šefa Misije OESS-a u Republici Hrvatskoj. U razgovoru je izražena želja za povratkom svih prognanika i izbjeglica, za što je neophodna financijska potpora međunarodne zajednice. Od veleposlanika Ruske Federacije Eduarda Kuzmina i veleposlanika BiH dr. Hasana Muratovića, koje je primio u radne posjete, predsjednik Tomčić je prihvatio pozive da s izaslanstvom Sabora posjeti te države.

Od saborskih odbora iznimno je aktivan Odbor Zastupničkog doma za vanjske poslove. Tako je izaslanstvo tog Odbora na čelu s predsjednikom dr. Zdravkom Tomcem 22. veljače sudjelovao na II. konferenciji predsjednika vanjskopolitičkih odbora parlamenata zemalja »Procesa suradnje jugoistočne Europe« u Sinai-u te 23. i 24. veljače na Forumu »Decentralizacija, demokracija i stabilnost u jugoistočnoj Europi« u Rumunjskoj. Potom je izaslanstvo Odbora za vanjsku politiku posjetilo 28. veljače Državni zbor Republike Slovenije i uz razgovor s Odborom za međunarodne odnose slovenskog Zbora, razgovaralo i s predsjednikom Slovenije Milanom Kučanom, predsjednikom Zbora Janezom Podobnikom i drugim visokim državnim dužnosnicima susjedne države.

Dr. Tomac u Saboru je 2. ožujka primio talijanskog ministra za vanjsku trgovinu Piera Fassina. U razgovoru je sudjelovala i predsjednica Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo Snježana Biga Friganović, te predsjednik Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina dr. Furio Radin.

Hrvatski narod ima iznimno dugu parlamentarnu tradiciju, međutim, tek 1994. izašla je prva monografija o Saboru »Hrvatski sabor«, a 24. veljače u Maloj vijećnici Sabora predstavljen je prvi svezak djela Ive Perića »Hrvatski državni sabor 1848.–2000.« Izdavači su Hrvatski državni sabor i Dom i svijet.

Na promociji knjige govorili su Zlatko Tomčić, predsjednik Sabora, akademik Vlatko Pavletić, potpredsjednik Sabora, dr. Mirko Valentić, glavni urednik, te autor dr. Ivo Perić. Izlazak sljedeća dva sveska najavljen je do konca godine. Tako je znatno obogaćena literatura o Hrvatskom državnom saboru, mjestu svih prijelomnih događaja u hrvatskoj povijesti.

Ž. S.

- Uvodnik urednika	2
- Utvrđivanje dnevnih redova	3
- Aktualni sat	4
- Izvješće o radu Državnog ureda za reviziju za 1999. godinu; Izvješće o obavljenim revizijama za 1998. godinu	12
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika	35
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopuni Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika	45
- Izvješće Mandatno-imunitetnog povjerenstva Zastupničkog doma	51
- Izvješće Mandatno-imunitetnog odbora Županijskog doma	51
- Prijedlozi odluka o izboru potpredsjednika i člana radnih tijela Županijskog doma	52
- Nacrt prijedloga i Konačnoga prijedloga zakona o izmjeni i dopuni Zakona o izbornim jedinicama za izbor članova predstavničkih tijela jedinica lokalne samouprave i jedinica lokalne uprave i samouprave	52
- Prijedlog odluke o osnivanju istražnog povjerenstva za utvrđivanje činjenica u svezi s prodajom poduzeća »Večernji list« d.d. Zagreb	53

PRIKAZ RADA:

- 38. SJEDNICE ŽUPANIJSKOG DOMA HRVATSKOGA DRŽAVNOG SABORA ODRŽANE 22. VELJAČE 2000. GODINE
- 2. SJEDNICE ZASTUPNIČKOG DOMA HRVATSKOGA DRŽAVNOG SABORA ODRŽANE 23., 24., 25. VELJAČE TE... 2000. GODINE

Utvrđivanje dnevnih redova

Ovu 38. sjednicu otvorila je prof. dr. **Katica Ivanišević** pozdravom i pozivom da se minutom šutnje oda počast umrlom prvom predsjedniku Republike Hrvatske dr. Franji Tuđmanu i svim palim hrvatskim braniteljima i civilima Domovinskog rata.

Prije početka sjednice za riječ je zamolio bivši zastupnik ovog Doma dr. **Vilim Herman (HSL)**, sada zastupnik u Zastupničkom domu, zahvalivši bivšim kolegama na konstruktivnim raspravama, poželjevši im da se dobri sukobi i atmosfera proturječja nastavi i dalje. Ujedno se zahvalio predsjednici Doma na izuzetnoj strpljivosti.

Pošto je konstatiran potreban broj zastupnika, a nije bilo ni primjedbi na zapisnik s prethodne sjednice, prešlo se na utvrđivanje dnevnog reda. Prvo pitanje s tim u svezi uputio je **Velimir Kvesić (HSP)**. Sukladno predizbornim obećanjima, želio je znati kada će biti vrijeme za Aktualni sat kojeg u ovom Domu nije bilo gotovo pola godine, a već ima potrebe.

Na pitanje je odgovorila predsjednica. Vladi je dala vremena za predaht i obećala da će za sljedeću sjednicu uputiti takav zahtjev.

Mr. **Miroslav Rožić (HSP)** je prigovorio što nije nastavljeno s radom 37. sjednice koja je bila prekinuta. Također je primijetio da Županijski dom nije raspravljao o zakonima u prvom čitanju, čime se, smatra, omalovažava rad ovog Doma.

Na prvu je primjedbu odgovorila predsjednica Doma potvrdivši da je sjednica trebala biti nastavljena ali su po uputama Vlade s dnevnog reda otpale neke točke, a sama nije smatrala potrebnim da se naknadno raspravlja o nečem što više nije aktual-

Prijedlozi dnevnih redova

- Izvješće Mandatno-imunitetnog povjerenstva (ZD);
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);
- Izvješće o obavljenim revizijama za 1998. godinu; Izvješće o obavljenim revizijama za 1998. godinu (predlagatelj: Vlada RH; ZD);
- Izvješće o radu Državnog ureda za reviziju za 1998. godinu (predlagatelj: Vlada RH; ZD);
- Izbori, imenovanja i razrješenja (ZD);
- Izvješće Mandatno-imunitetnog odbora Županijskog doma Hrvatskoga državnog sabora (ŽD);
- Prijedlozi Odbora za pravosuđe, izbor i imenovanja o razrješnju i izboru članova pojedinih radnih tijela Županijskog doma Hrvatskoga državnog sabora (ZD);
- Nacrt prijedloga i Konačnog prijedloga zakona o izmjeni i dopuni zakona o izbornim jedinicama za izbor članova predstavničkih tijela jedinica lokalne samouprave i jedinica lokalne uprave i samouprave (predlagatelj: Odbor za unutarnju politiku i lokalnu samoupravu Županijskog doma Hrvatskoga državnog sabora; ŽD/ZD);
- Prijedlog za osnivanje istražnog povjerenstva za utvrđivanje činjenica u svezi s prodajom poduzeća »Večernji list«, d.d. (predlagatelj: grupa zastupnika Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora; ZD)

no. K tome, prema Poslovniku, rekla je, nakon osam dana, zakazuje se nova sjednica, čime je prethodna završena.

Upitani, prihvaćaju li prijedlog dnevnog reda većina je (dvoje protiv) odgovorila potvrdno.

Otvarajući 2. sjednicu Zastupničkog doma, predsjednik Doma, **Zlatko Tomčić** uputio je svima srdačne pozdrave, a posebno premijeru Račanu, te potpredsjednicima i nazočnim članovima Vlade.

Budući da nije bilo primjedbi na zapisnik s prošle sjednice, prešlo se na utvrđivanje dnevnog reda čiji je prijedlog zastupnicima dostavljen uz poziv za sjednicu. Zatim je predsjednik Tomčić izvijestio zastupnike o proširenu predloženog dnevnog reda. Sukladno članku 7. Zakona o istražnim povjerenstvima predložio je da se u Konačni prijedlog dnevnog reda uvrsti Prijedlog za osnivanje istražnog povjerenstva za utvrđivanje činjenica u svezi s prodajom poduzeća »Večernji list« d.d. Zagreb. Kako nije bilo pisanih prigovora na dnevni red preostalo mu je samo da konstatira kako se isti smatra usvojenim.

U nastavku sjednice predložio je da se glede Izvješća o obavljenim revizijama u 1998. zastupnici glasovanjem odluče o skidanju oznake »službena tajna« s posebnog dijela koji obuhvaća izvješća o reviziji poslovanja državnih ministarstava, točnije Ministarstva obrane, Ministarstva unutarnjih poslova i Ministarstva vanjskih poslova. S takvim se prijedlogom, rekao je, suglasio Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost. Nakon konstatacije da postoji potreban kvorum provedeno je glasovanje, i pokazalo se da nitko nije protiv, te da nema suzdržanih glede takvog prijedloga. Tako je s izvješća o reviziji poslovanja spomenutih državnih ministarstava (MORH-a, MUP-a, i MVP-a) skinuta oznaka »službena tajna«. Predsjedniku Tomčiću ostalo je samo da sukladno odredbama Poslovnika objavi da je usvojen dnevni red. *M.P., J. Š.*

AKTUALNI SAT

Na ovom zasjedanju Zastupničkog doma za Aktualni sat, prvi u novom sazivu, rezervirano je dvostruko više vremena nego što je uobičajeno (2 sata) zbog velikog interesa zastupnika za taj vid komuniciranja s premijerom i članovima Vlade. Unatoč tome, ni ovaj put svi nisu uspjeli doći na red zbog opsežnih obrazloženja uz pojedine upite, a i činjenice da se oko nekih odgovora, a i pitanja, poprilično polemiziralo. Od ukupno 35 prijavljenih, riječ je dobilo svega dvadesetak zastupnika koji su izrešetal ministre i predsjednika Vlade sa oko 40-ak pitanja. U žiži pozornosti bili su aktualni gospodarski problemi, a oporbeni zastupnici propitkivali su premijera kada će Vlada ispuniti predizborna obećanja.

Cijena zastupanja u Haagu; odluka bivšeg ministra

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) zanimalo je u kakvom je ugovornom odnosu Republika Hrvatska s američkim odvjetnikom Rivkinom odnosno tvrtkom u kojoj je zaposlen i koliko su nas njegove usluge zastupanja u Haagu koštale zadnjih godina (spominju se enormni iznosi koji premašuju 100 mln. kuna).

Ministar pravosuđa dr. **Stjepan Ivanišević** odgovorio je da o tome nema dovoljno informacija jer Vlada i ostala državna tijela ne posjeduju spomenuti ugovor, vjerojatno zbog toga što je zaključen u inozemstvu. Gospodin Rivkin, inače, djeluje kao agent Republike Hrvatske pri Međunarodnom sudu pravde u Haagu i predstavlja našu zemlju u jednom konkretnom slučaju. Ministar je informirao zastupnike da ga je njegov prethodnik, prilikom primopredaje dužnosti, izvjestio o tome da, po njegovu sudu, trenutno dugujemo Rivkinu oko 4 mln. dolara.

Zastupnica je u nastavku upozorila da je bivši ministar poljoprivrede pred kraj svojeg mandata donio neku odluku kojom se, navodno, narušava integritet, odnosno slobodna konkurencija tržišta, zbog čega je BAT odustao od daljnjih ulaganja u Tvornicu duhana Zadar.

Prema riječima ministra poljoprivrede i šumarstva mr. **Božidara**

Pankrećića obavljeno je nekoliko razgovora u svezi s tim problemom, među ostalim i s engleskim veleposlanikom. Utvrđeno je da je sporan Pravilnik donesen na temelju Zakona o duhanu, odnosno neke njegove odredbe. Nakon što druga strana precizira o čemu se radi, analizirat će se jesu li sporna rješenja (ne)usklađena sa Zakonom. Utvrdi li se da kolidiraju ići će se na izmjenu Pravilnika, a po potrebi može se mijenjati i Zakon radi poticanja daljnjih ulaganja.

Depolitizacija vojske i policije

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) upitala je što znači depolitizacija Hrvatske vojske i Hrvatske policije. Aludirajući pritom na nedavnu smjenu 6 pomoćnika u Ministarstvu obrane i 4 pomoćnika u Ministarstvu unutarnjih poslova na čija mjesta, navodno, dolaze stranački ljudi, rekla je kako se stječe dojam da se radi o pokušaju da se pod plaštem depolitizacije uklone oni koji su sudjelovali u Domovinskom ratu i obrani Hrvatske.

Po riječima ministra obrane **Joze Radoša** depolitizacija je širi pojam a smjena o kojoj je riječ rezultat je nastojanja da se Ministarstvo obrane ustroji kao pretežito civilna institucija, pod dominantnom kontrolom hrvatske Vlade, i Hrvatskog državnog sabora kao što se to prakticira u razvijenim demokratskim državama. Ta orijentacija će se, kaže, provoditi i dalje i to na svim mjestima u tom Ministarstvu na kojima ne trebaju biti vojne osobe, a vojnici i generali moraju naći svoje mjesto u oružanim snagama Republike Hrvatske, dje će nastaviti svoju karijeru.

Ministar unutarnjih poslova, **Šime Lučin**, informirao je zastupnike da ni jedan od novoimenovanih pomoćnika u MUP-u nije član ni jedne političke stranke. To je, naime, bio jedan od osnovnih kriterija prilikom njihova imenovanja. Naglasio je, također, da se policajci i ostali sektori policije ubuduće neće baviti politikom niti političarima, kao što je dosad bio slučaj.

Nezadovoljna odgovorom zastupnica je ostala pri svom uvjerenju da će na spomenuta mjesta opet biti postavljeni stranački ljudi.

Sudbina »Slobodne Dalmacije«; obeštećenje građana

Što će Vlada poduzeti preko Hrvatskog fonda za privatizaciju da se razriješ problem »Slobodne Dalmacije«, egzemplara nezakonite i naka-radne pretvorbe, odnosno napraviti putem tekućih mjera ekonomske politike da se spriječi propast nekad uzornog poduzeća koje je zapošljavalo 1.400 radnika, upitao je **Ivan Ninić (SDP)**.

Potpredsjednik Vlade, **Slavko Linić**, potvrdio je da je poništenje pretvorbe »Slobodne Dalmacije« neupitan proces, ustvrdivši da se financijska i materijalna šteta nanosena postupcima privatizacije ne da izbrišati. Napomenuo je da Vlada nema instrumentarij kojim bi mogla bitnije pomoći tom poduzeću, ali da će nastojati razgovarati s vjerovnicima. Ne pokažu li oni dobru volju, nema nade za »Slobodnu Dalmaciju«, zaključio je.

Namjerava li Vlada obeštetiti građane koji su preplatili stambene kvadrate prije donošenja odluke Ustavnog suda o ukidanju (29. siječnja 1997. godine) odredbe Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stansko pravo, prema kojoj se višak stambenog prostora plaćao po višoj cijeni, zanimalo je zastupnika **Ninića**. Naime, prema tumačenju Vrhovnog suda Republike Hrvatske spomenuta ustavna odluka ne djeluje retroaktivno. To znači da ugovori o prodaji stanova, sklopljeni temeljem diskriminirajućih propisa koji su vrijedili do njena donošenja ostaju nedirnuti. Takvim sudskim odlukama sankcionira se nejednakost građana pred zakonom, što bi moglo ponukati diskriminirane građane da zatraže zaštitu svog prava pred Europskim sudom za ljudska prava, upozorava zastupnik.

Potpredsjednica Vlade **Željka Antunović**, izjavila je da se Vlada već suočila s tim problemom koji je naslijeđen, te da će poduzeti potrebne mjere da se nepravda o kojoj je riječ otkloni. Trenutno se utvrđuje o kojim se iznosima radi, no Vladi treba ostaviti vremena da te i čitav niz drugih dugova ukalkulira u Proračun, odnosno dogovoriti rokove u

kojima bi se obeštetilo građane koji su protuustavno oštećeni u prethodnom razdoblju.

Prioritetni cestovni pravci; uvođenje istovrsnih studija

Romano Meštrović (SDP) najprije je podsjetio na obećanje novog ministra pomorstva, prometa i veza da će do početka turističke sezone uspjeti »ispeglati« dio ceste prema moru, odnosno Dalmaciji, i na taj način skratiti put do Dubrovnika, odnosno Splita za jedan do dva sata. Uskoro je, međutim, promijenio odluku najavivši da će predložiti Vladi da se, u suglasnosti s tvrtkom Bechtel, postojeća kreditna sredstva prenamijene za tzv. brzu cestu. Negodujući zbog toga, zastupnik napominje da je u prometnoj strategiji Sabor dao prioritet autocesti Bosiljevo - Sveti Rok, te da su uložena golemo sredstva u izgradnju tunela i Masleničkog mosta. Zanima ga hoće li Vlada donijeti spomenutu odluku i, ako je donese, vratiti ovaj slučaj u saborsku proceduru.

Ministar pomorstva, prometa i veza, **mr. Alojz Tušek**, pojasnio je da su Prometnom strategijom koju je donio HDS u prethodnom sazivu, predviđena oba pravca. Na Vladi i na zastupnicima je da odluče koji će se realizirati, ovisno o financijskim mogućnostima. Napomenuo je, također, da osobno nije donio niti promijenio nikakvu odluku glede projekta Bechtel. Taj je projekt u tijeku, ali više nije u domeni njegovog već Ministarstva javnih radova, obnove i graditeljstva.

Zastupnika je još zanimalo je li Vlada spremna, u sadašnjim gospodarskim okolnostima, financirati dva istovjetna studija na istom sveučilištu. Aludirao je, konkretno, na nedavno donesenu odluku Upravnog vijeća Sveučilišta u Splitu o osnivanju u tom gradu studija hrvatskog, engleskog i talijanskog jezika s književnošću, iako u nedalekom Zadru postoje istovjetni studiji.

Dr. Hrvoje Kraljević, ministar znanosti i tehnologije, smatra da nije u redu da u sklopu istog sveučilišta djeluje više istovrsnih studija, ali napominje da to u Hrvatskoj nije protuzakonito. Kako reče, ne može prognozirati hoće li se Vlada složiti s financiranjem spomenutih studija u Splitu jer o takvim pitanjima se još nije raspravljalo. Napomenuo je, također, da uskoro predstoji donošenje novog Zakona o visokim učilištima te da će se zalagati za to da taj pro-

pis bude usklađen sa sličnom regulativom u svijetu.

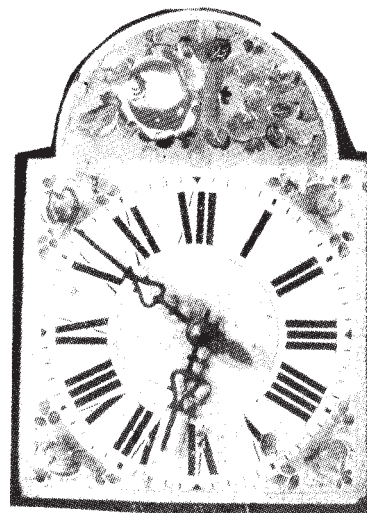
Povratak 16 tisuća Srba; posjet srbijanske oporbe

Potaknut, kako reče, zabrinutošću svojih birača u 5. izbornoj jedinici **Anto Kovačević (HKDU)** konstatirao je, među ostalim, da građani iz dana u dan sve više gube povjerenje u novu Vladu koja, izgleda, ne drži predizborna obećanja. Primjerice, ministar gospodarstva je najavio da će se vojska nezaposlenih povećati za daljnjih 30 tisuća ljudi, dok predsjednik Udruge poslodavaca Hrvatske prognozira takvu sudbinu za oko 80 tisuća ljudi. Unatoč rastućoj nezaposlenosti u Hrvatsku bi se trebalo vratiti 16 tisuća 500 Srba pod specijalnim uvjetima. Gdje je tu socijalna i ekonomska logika - pita zastupnik.

Premijer **Račan** je izjavio da je primarna zadaća Vlade (to je predviđeno i njenim Programom) već ove godine pridonijeti stabilizaciji gospodarstva. Izrazio je uvjerenje da će se Vlada uspješno nositi s gospodarskim i socijalnim problemima na koje je upozorio zastupnik (o tome će biti više govora prilikom donošenja ovogodišnjeg Proračuna). Međutim, Vlada ne konfrontira borbu za izlazak iz gospodarske i socijalne krize s povratkom izbjeglih i prognanih. Po njegovim riječima projekt povratka 16 tisuća hrvatskih građana srpske nacionalnosti realizirat će se ako to bude moguće financijski pokriti, računajući pritom i na financijsku pomoć iz inozemstva.

Dr. Anto Kovačević je primijetio da ga je premijer, očito, krivo razumio, ili krivo interpretirao. Napomenuo je da su demokršćani podržali program Vlade te poželio uspjeh ovoj i svakoj budućoj hrvatskoj Vladi koju hrvatski narod izabere. Naglasio je da nema ništa protiv povratka svakog hrvatskog građanina, ali ga zanima hoće li ista pravila vrijediti za povratnike Srbe i za Hrvate bosanske Posavine i srednje Bosne.

Zastupnik **Kovačević** je još upitao ministra vanjskih poslova u čije ime je pozvao u Zagreb, na inauguraciju hrvatskog Predsjednika, Zorana Đinđića i predstavnike crnogorske vlasti, iako nitko od njih nije našao za shodno da se ispriča hrvatskom narodu za genocid koji su njihovi sunarodnjaci počinili u Hrvatskoj. Zanimalo ga je koliko je koštao njihov dolazak, boravak i policijsko osiguranje i je li to išlo na račun hrvatskih građana, odnosno poreznih obveznika.

U sklopu strategije jačanja dobrosusjedskih odnosa odlučili smo pokušati, na neki način, ojačati demokratske procese i tamo gdje oni trenutno ne postoje ili su vrlo slabi, napomenuo je na početku svog odgovora **Tonino Picula**, ministar vanjskih poslova. Po njegovim riječima dolazak dijela srbijanske oporbe u Zagreb realiziran je službenim kanalima, na obostrani interes. Dakako, time nisu otklonjene sve dileme i neslaganja koja postoje između hrvatske Vlade odnosno naše domaće političke javnosti i onih koji su nas posjetili u Zagrebu, ali je otvorena mogućnost za daljnje razgovore. Sve ovisi o tome hoće li srbijanska oporba znati iskoristiti ovu šansu i ponuditi platformu koja će biti prihvatljiva i Republici Hrvatskoj, kao njima susjednoj zemlji i njihovim građanima. Ministar je na kraju izrazio nadu da će u finalu tih razgovora doći do izražaja i drugačiji, daleko pozitivniji odnos prema žrtvama koje su pale nakon ili za vrijeme velikosrpske agresije na našu domovinu.

Komentirajući taj odgovor zastupnik je, među ostalim, izjavio da bi želio biti optimista i vjerovati u to da će se Srbi popraviti, ali da je teško vjerovati da će ta naša inicijativa uspjeti, s obzirom na činjenicu da ih nisu popravile ni NATO-ve rakete. Budući da se nije ograničio na isprvak krivog navoda, zastupnik **Kovačević** zaradio je opomenu predsjedavajućeg, **Zlatka Tomčića**.

Računi u inozemstvu; plinifikacija Istre

Damir Kajin (IDS) je upitao ministra financija hoće li hrvatska Vlada ili Sabor objaviti podatke o raznim

računima koje Hrvatska ima u inozemstvu, te hoće li deblokirati spornih 11 mln. USD koji su blokirani u National Westminster banci u Londonu zbog nepristajanja jednog od supotpisnika tog računa, Stipe Dizdara, da dade iskaz kanadskim vlastima o porijeklu milijarde dolara na svom računu.

Po riječima dr. **Mate Crkvenca**, ministra financija, nitko od članova nove Vlade nije upućen u poslovanje s tim računima jer su oni otvoreni i korišteni isključivo u inozemstvu. Osim toga, u tisku je prenaplašena uloga gospodina Dizdara s tim u svezi. Činjenica je, naime, da su za vrijeme Domovinskog rata hrvatski ljudi u svijetu na različite načine nastojali pomoći Hrvatskoj preko brojnih računa u inozemstvu. Vlada poduzima sve da dođe do tih računa i da taj novac namijenjen Hrvatskoj doista i završi u njezinu korist - rekao je Crkvenec.

Predsjednik Vlade **Ivica Račan** je na to dodao da Vladi nisu dostupni ni svi dokumenti, ugovori i sl. kojima su utvrđene obveze Hrvatske te da su u potrazi za tim dokumentima.

Za ispravak krivog navoda javio se **Ante Beljo (HDZ)**. Nije u redu, kaže, da se hrvatske iseljenike i druge ljude koji su po svijetu skupljali novac za obranu Hrvatske dok je ona bila pod embargom danas proglašava kriminalcima. Po njegovim riječima oni koji su po raznim hrvatskim kolonijama skupljali novac za tu namjenu bili su za to ovlašteni i imaju dokumentirano tko je koliko dao za obranu Hrvatske. Očito postoji razlog zbog kojeg ta dokumentacija nije javno objavljena, zaključio je.

Premijer **Ivica Račan** je naglasio da za hrvatsku Vladu oni koji su pomagali Hrvatsku u Domovinskom ratu, prije ili poslije Domovinskog rata, nisu kriminalci. To su samo oni koji su zloupotrebljavali tu pomoć.

Dopuštam da nova Vlada nije ušla u trag svim dokumentima, ali nije točno da nije postojao ugovor s tvrtkom koja je zastupala Vladu. Ta je kuća imala ugovore i s Ministarstvom vanjskih poslova i s Vladom, a vjerojatno i s Ministarstvom obrane, samo ih valja potražiti, napomenula je dr. **Ljerka Mintas-Hodak (HDZ)**.

U uvodu svog drugog pitanja zastupnik **Kajin** je podsjetio na to da je u studenome 1999. godine svečano započela s radom platforma Ivana A. koja dnevno crpi oko 500 tisuća kubnih metara prirodnog plina. Riječ je o plinu koji u Hrvatsku dolazi iz Italije, preko Slovenije u Zabok i Krapi- nu. Koncesijskim ugovorom između

INA-e i ENI-ja utanačeno je da se taj plin dovede u Hrvatsku podvodnim cjevovodom i to u Pulu. Zastupnika zanima hoće li hrvatska strana ispoštovati ugovorne obveze i u dogovorenom roku od 2 godine dovesti taj plin u Istru.

Odgovarajući na to pitanje dr. **Goran Granić**, zamjenik predsjednika Vlade, obećao je da će Vlada uskoro definirati osnovne ciljeve reforme energetskog sektora, kao i ključne investicije, te informirati Hrvatski državni sabor o prioritetima. U okviru toga zastupnici će dobiti i odgovor na pitanje u svezi s projektom GEA koji je u stagnaciji. Naglasio je da osobno, kao stručnjak, podržava projekt plinifikacije Istre, ali da se on ne može realizirati prije nego što se razriješi spomenuti problem.

Plaće dužnosnika

Dubravka Šuica (HDZ) upozorila je na raskorak između prvobitnih obećanja Vlade o 40-postotnom smanjenju dužnosničkih plaća i rješenja u Konačnom prijedlogu zakona o pravima i obvezama državnih dužnosnika. Izrazila je bojazan da su predizborne priče o drastičnom smanjenju dužnosničkih plaća, plasirane radi iskazivanja socijalne osjetljivosti i demonstriranja solidarnosti s malim čovjekom, zapravo bile klasičan primjer demagogije. Pitanje je, kaže, kako bi birači postupili da su znali da će doći do ovakvih odstupanja.

Premijer **Ivica Račan** pojasnio je da je Vlada sačinila zakonski prijedlog o kojem je riječ na temelju zaključaka Zastupničkog doma HDS-a. Međutim, neargumentirana kritika tog prijedloga ponukala ih je da izađu s amandmanom koji ide za tim da osnovica za izračunavanje plaća dužnosnika bude 85 posto prosječne plaće iz prošle godine. To će, naglasio je, osigurati poštivanje principa za koji se Vlada zalagala još u prvom čitanju ovog zakonskog prijedloga, da se dužnosničke plaće umanje 40 posto. Procijenio je da će te plaće ove godine biti realno umanjene i više od 40 posto, budući da Vlada čvrsto stoji na stajalištu da se dužnosnicima ne obračunavaju dodaci na plaću za godine radnog staža.

Neopravdane kazne; gradnja Istarskog ipsilona

Dino Debeljuh (IDS) optužio je policiju za represivnim mjerama u prometu (npr. kroz radarske kontrole) dodatno osiromašuje narod. Krajnje

je vrijeme, kaže, da promijenimo takav način ponašanja te da se uskladimo s europskim standardima i uzancama, prije svega zbog nas, ali i zbog turista. Upitao je ministra pomorstva, prometa i veza je li već izdao naloge u tom smislu zapovjednicima policijskih postaja, i ako nije, misli li to učiniti.

Odgovarajući na to pitanje ministar unutarnjih poslova, **Šime Lučin**, naglasio je da u svim oblastima, pa tako i u prometu, treba poštivati zakone. Drugim riječima, policija mora raditi svoj posao. Spomenuo je da u Hrvatskoj trenutno ima više od milijun i pol automobila a više od milijun i sedamsto građana posjeduje vozačke dozvole. U većini slučajeva (više od 80 posto) prometna policija zaustavlja vozila opravdano, dakle ne radi rutinske kontrole, već zbog kršenja propisa. Što se, pak, tiče njihova ophođenja s vozačima informirao je zastupnike o tome da je sačinjen prijedlog pravilnika o ponašanju policajaca, odnosno svojevrsni etički kodeks, koji će ovih dana biti dostupan javnosti.

Za ispravak netočnog navoda javio se **Ivan Penić (HDZ)**. Napomenuvši da u Hrvatskoj danas ima oko milijun 250 tisuća automobila, naglasio je da Hrvatska policija nikada nije zaustavljala i kažnjavala vozače radi punjenja proračuna. Međutim, zahvaljujući donošenju i provođenju Nacionalnog programa za unapređivanje sigurnosti u prometu u proteklih 10 godina stanje u toj oblasti je osjetno poboljšano (broj poginulih na cestama je smanjen sa oko 1.300 do 1.400 osoba, na oko 650 - 660 osoba godišnje).

U svom ponovnom javljanju **Dino Debeljuh** je ostao pri tvrdnji da policija nerijetko postavlja zasjede na mjestima gdje uopće nema zavoja i gdje nije bilo prometnih nesreća. Očito je, kaže, da se ne radi o preventivni nego o pljački građana.

Dr. Petar Turčinović (IDS) opovrgao je tvrdnju zastupnika Penića o sve boljoj sigurnosti u prometu. U prilog tome iznio je podatak da je Hrvatska druga na svijetu po broju poginulih na 100 tisuća automobila, iza Turske. **Ivan Penić** je ponovno konstatirao da je od 1985. godine do danas broj automobila u Hrvatskoj udvostručen no, unatoč tome, godišnje smrtno strada upola manje sudionika u prometu nego prije.

Zastupnika **Debeljuha** je još interesiralo kada će početi radovi na zapadnom dijelu Istarskog ipsilona.

Uz napomenu da je gradnja autoputeva, po novome, u nadležnosti

Ministarstva javnih radova, obnove i graditeljstva, ministar prometa, pomorstva i veza, **Alojz Tušek**, odgovorio je da ne zna kada će biti nastavljeni radovi na spomenutoj prometnici, s obzirom na činjenicu da još uvijek nije do kraja razriješena dubioza za istočni krak koji je već završen (riječ je oko 58 mln. DEM koje bi ove godine trebalo namaknuti iz Proračuna).

Radimir Čačić, ministar javnih radova, obnove i graditeljstva, dodao je da je zbog tijesnog Proračuna s ministrom financija dogovoren samo nastavak radova čije bi zaustavljanje prouzročilo tehnološke štete. Dio radova na toj cesti može se zaustaviti odmah, bez većih posljedica, a dio samo ako štete ne budu prevelike. Neki bi se projekti mogli komercijalno financirati izvan budžeta, kako bi se zadržala razina zaposlenosti naše operative, zaključio je.

Dopunio ga je **Slavko Linić**, potpredsjednik Vlade, tvrdnjom da neće biti nastavka radova na toj cesti jer u Proračunu nema novaca a Istrani ne žele plaćati cestarinu. Nema sumnje - kaže - da će doći do rekonstrukcije ugovora s koncesionarom, a vjerojatno će se i u Istri morati plaćati cestarina koja se plaća na svim poluautocestama u Hrvatskoj. Istarski ipsilon nije poluautocesta, prosvjedovao je **Damir Kajin**, dodavši da se na cestama tog ranga nigdje, pa ni u Hrvatskoj, ne plaća cestarina. Podsjetio je na to da su zastupnici u prošlom sazivu, barem oni iz opozicije, bili za formiranje istražnog povjerenstva i protiv uvođenja naplate. Smatra da bi taj princip trebala zadržati i nova Vlada.

Povrat imovine srpskih izbjeglica

S obzirom na premijerovo obećanje međunarodnoj zajednici da će se omogućiti hitan povratak svih izbjeglica u Hrvatsku, **Mariju Bajt (HDZ)** je zanimalo hoće li imovina srpskih izbjeglica koju su posjedovali za vrijeme komunističke vlasti (npr. u naseljima Španovica, Udbina, Boričevac i sl.) biti vraćena njima ili onima kojima je 1945. godine bila bespravno oduzeta.

Odgovarajući na to pitanje premijer **Račan** je naglasio da će se hrvatska Vlada do daljnjega ponašati u skladu s postojećim hrvatskim zakonima. U mjeri u kojoj smo nezadovoljni odredbama tih zakona, imat ćemo šansu i ovdje u Saboru da ih promijenimo, zaključio je.

Problemi brodogradilišta; prisluškiivanje zastupnika

Mr. Marin Jurjević (SDP) je upitao ministra gospodarstva što kani poduzeti u svezi s problemima u splitskom i trogirskom škveru te kada ga mogu očekivati u Splitu.

Goranko Fižulić, ministar gospodarstva, informirao je zastupnike da je dan ranije posjetio Brodogradilište »3. maj« i ono u Kraljevici. Tom je prilikom dogovoreno na koji način će ta brodogradilišta raditi u naredne dvije godine, uz izdvajanje minimalnih sredstava iz Državnog proračuna. Njihov prvobitni zahtjev za financijsku pomoć od 680 mln. kuna sveden je na 43 mln. dolara, što je gotovo dvostruko manja svota. Veći dio te svote (25 mln. dolara) već je plaćen prošli tjedan, tako da do kraja godine treba namaknuti još 18 mln. dolara, ne računajući garancije za kredite za kupnju robe u istom iznosu. Sličan plan bit će - kaže Fižulić - sljedeći utokar napravljen i za brodogradilišta u Trogiru i Splitu. Izrazio je uvjerenje da će ta dva brodogradilišta naredne dvije godine raditi punim kapacitetom, kako u sljedećoj godini više ne bi bili na teret Državnog proračuna. Nada se, također, da će svih 5 brodogradilišta u Hrvatskoj do kraja ove godine biti uspješno privatizirano te da će se pritom uspjati sačuvati što veći broj radnih mjesta, da će se subvencije iz Državnog proračuna sve više smanjivati, te da će proizvedeni brodovi sadržavati što više hrvatskih proizvoda.

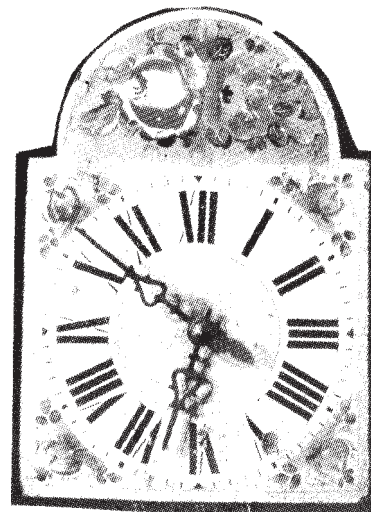
Ministar je na kraju najavio da, osim brodogradilišta, u Splitu namjera posjetiti još dvije tvrtke koje su u teškoćama i praktički u nekoj vrsti predstečajnog stanja - »Diokom« i »Jadrijavinil«.

»Imate li saznanja o tome da su u MUP-u postojali bilo kakvi tajni dosjei nekog saborskog zastupnika i je li tko od zastupnika iz prošlog saziva bio prisluškivan« - glasilo je drugo pitanje **mr. Marina Jurjevića**, upućeno ministru unutarnjih poslova.

Šime Lučin, ministar unutarnjih poslova, naglasio je da se mjesec dana Ministarstvo unutarnjih poslova ne bavi nikakvim obradama političara, novinara, akademika, niti članova nevladinih udruga, što se u ranijem razdoblju događalo. Nije točno da je u proteklom razdoblju bilo takvih slučajeva, reagirao je **Ivan Penić**.

Teškoće VUPIK-a, »Belja« i Drvne industrije Papuk

Branislav Tušek (SDP) upozorio je na dramatičnu situaciju u Slavoniji

zbog čega je, kako reče, izjava gospodina Fižulića o tome da bi uskoro moglo ostati bez posla 30 tisuća ljudi prihvaćena sa zabrinutošću. Naime, dva najveća poljoprivredna gazdinstva u Hrvatskoj - Vupik i Belje - su u štrajku. Riječ je o javnim poduzećima u kojima je zaposleno nekoliko tisuća djelatnika (među njima su brojni povratnici) koji već 4 do 6 mjeseci ne primaju plaću. Zastupnik je upitao ministra Fižulića na koji način misli ostvariti komunikaciju s tim ljudima i koja je njihova perspektiva. Napomenuo je da se radi o ratnim područjima koja bi trebala biti pod posebnim povećalom ove Vlade. Interesiralo ga je, također, kada ministar misli posjetiti te firme.

Njegovo drugo pitanje odnosilo se na problem s kojim se suočava Drvna industrija Papuk, inače jedno od najuspješnijih poduzeća, koje 90 posto svojih proizvoda izvozi. Naime, to javno poduzeće ima teškoća s nabavom sirovine za proizvodnju parketa od Hrvatskih šuma, koje imaju dionice odnosno vlasništvo u Drvnoj industriji Papuk.

Odgovarajući na njegovo prvo pitanje **Goranko Fižulić**, ministar gospodarstva, konstatirao je da zastupnik vjerojatno aludira na njegovu izjavu u razgovoru sa sindikatom »Diokoma«, o tome da u Hrvatskoj, zbog stečajeva i trenutne gospodarske situacije, može ostati bez posla 20 do 30 tisuća ljudi. Napomenuo je da njegovo ministarstvo nema instrumentarij ni da nekoga tjera na cestu, niti da ga zadržati na poslu, ali je zato odgovorno za ukupnu gospodarsku politiku u Hrvatskoj. Kako reče, njegov bi mandat bio potpuno besmislen ako kao ministar gospodarstva ne bi do kraja godine uspio okrenuti trendove u Hrvatskoj pre-

ma povećavanju broja zaposlenih a ne nezaposlenih. A što će se sve u međuvremenu događati, koliko će ljudi ostati bez posla zbog stečajeva ili iz drugih razloga, tek će se vidjeti.

Činjenica je, kaže, da je nova vlast zatekla nezavidno stanje, budući da 26 tisuća tvrtki ima blokirane žiro-račune duže od 60 dana. U tim tvrtkama je zaposleno 138 tisuća djelatnika koji, znači, ne mogu primati plaće na legalan način. Kako reče, svrha je njegove izjave bila upozorenje da treba prestati s isplatom plaća preko Markovog trga, te da poslovo-dstva tvrtki moraju preuzeti odgovornost za stanje u tim tvrtkama. Dakako, zadaća je Vlade otvarati nove programe zapošljavanja. Temelji politike zapošljavanja bit će zapisani u proračunu, koji će biti upućen u sarsborsku proceduru u narednih 15-tak dana, te u zakonskim aktima koje će ovaj Dom donijeti u naredna dva mjeseca.

Što se, pak, tiče drvne industrije, Fižulić je izjavio da nije upoznat s konkretnim činjenicama, ali pretpostavlja da se radi o problemu plaćanja. Obćao je zastupniku pismeni odgovor s tim u svezi.

Na njegove riječi nadovezao se ministar poljoprivrede i šumarstva, **mr. Božidar Pankretić**, rekavši da je upoznat s izuzetno teškim problemima u VUPIK-u i u Belju, te u cjelokupnom agrokompleksu Slavonije i da ima puno razumijevanje za te probleme. Budući da je i niz drugih poduzeća iz oblasti prehrambeno-prerađivačke industrije također u kolapsu, ti problemi ne mogu se rješavati pojedinačno jer bi se time otvorila »Pandorina kutija«. Stoga poručuje svima u VUPIK-u i Belju da se strpe još neko vrijeme dok ne dođe na dnevni red cjelokupna problematika o kojoj je riječ, a to će biti uskoro.

Potpota ugostiteljstvu; turistička promidžba

Dr. Boris Kandare (HSP) postavio je dva pitanja ministrici turizma, izravno vezana uz učinkovitost hrvatskog turizma. Interesiralo ga je, naime, kakva se vrsta potpore provodi prema hrvatskim ugostiteljskim tvrtkama i što je učinjeno na poboljšanje hrvatske turističke promidžbe za ovogodišnju turističku sezonu.

Odgovarajući na njegova pitanja **mr. Pave Župan-Rusković**, ministrica turizma, napomenula je da zbog nezavidne financijske situacije još uvijek nije određena ni potpora iz

Državnog proračuna hoteljerstvu, koje je ipak prva stepenica u turizmu. Izrazila je uvjerenje da će se u narednih desetak dana ipak uspjeti nešto konkretno napraviti na tom planu. Kad je riječ o ugostiteljstvu to je malo teže realizirati jer se radi o ogromnom broju jedinica. Iz tih razloga ono dosad nije uživalo nikakvu potporu, a osiguranje potrebnih sredstava za tu namjenu bilo bi preveliki teret i za ovogodišnji Proračun, a i onaj koji bude vrijedio iduće godine.

Što se, pak, tiče turističke promidžbe, tu se nije ništa bitno promijenilo, osim činjenice da nam je ovaj novi politički image Hrvatske najbolja promocija, kaže ministrica. To bi trebalo pripomoći da predstojeća, a i buduće turističke sezone budu daleko uspješnije od prošlogodišnje. Najavila je i to da se pripremaju zakonske izmjene u sustavu promocije čitave turističke zajednice.

Odnosi s Republikom Slovenijom; poslovi razminiravanja

Vlado Jukić (HSP) upitao je premijera slaže li se s mišljenjem Predsjednika Republike gospodina Stipe Mesića da ćemo brzo riješiti sporna pitanja u odnosima s Republikom Slovenijom (npr. pitanje Ljubljanske banke, Nuklearne elektrane Krško, Piranskog zaljeva i razgraničenja). Zastupnika konkretno zanima stajalište Vlade, odnosno u čemu je to Hrvatska spremna popustiti te hoće li Vlada poštivati Rezoluciju HDS-a donesenu prošle godine o tom pitanju.

Hrvatska država je zainteresirana za dobre susjedske odnose sa Slovenijom a vjerujemo da je to i u njihovu interesu, izjavio je predsjednik Vlade **Ivica Račan**. Napomenuo je, također, da dijeli mišljenje predsjednika Mesića o tome da problemi između nas i Slovenije nisu tako veliki kako je to izgledalo dosad, budući da nije bilo dovoljno obostrane volje da se riješe. Hrvatska Vlada, inače, pitanje smatra da neke probleme (npr. Ljubljanske banke ili nuklerke Krško) treba skinuti s državnog ranga i, ako ne ide drugačije, prepustiti arbitraži, a riješiti otvorena granična pitanja. Oko rješavanja tih pitanja moguć je kompromis, pod uvjetom da štiti, prije svega, vitalne interese Hrvatske.

U nastavku je izrazio uvjerenje da će sporna granična pitanja sa susjed-

nom Slovenijom biti riješena prije nego što se obje zemlje nađu u Europskoj uniji. Hrvatska Vlada će, kaže, tome dati svoj doprinos, štiteći nacionalni interes. Ako to ne bude moguće tijekom ove godine, s obzirom na razvoj političkih prilika u obje države, nastojat će da se ta pitanja riješe početkom iduće godine.

Nije točno da nema ozbiljnih problema u odnosima sa susjednom Slovenijom, napose kad je riječ o rješavanju graničnih pitanja, primijetio je **Nikica Valentić (HDZ)**, koji je, kako reče, u više navrata sudjelovao u pregovorima. Primjerice, ozbiljan problem je Piranski zaljev. Zastupnik je dobronamjerno skrenuo pozornost premijeru i članovima Vlade na to da oko toga postoje razlike u stavovima i da je Hrvatska višekratno predlagala arbitražu, što slovenska strana nije prihvaćala.

Ovih dana - kaže zastupnik **Jukić** - ponovo smo čitali u novinama o ranjenima i poginulima u hrvatskim minskim poljima, što je već četvrti incident ove godine. Minska polja, napominje, s mukom čiste pripadnici Mungosa i niza drugih firmi koje svoj posao obavljaju na tzv. tržišnom principu. To je rezultat neshvatljive komercijalizacije poslova razminiranja u Hrvatskoj. Naime, prednost se daje firmama koje će brže i jeftinije razminirati što više kvadrata, pri čemu sigurnost i životi pirotehničara ostaju u drugom planu. Do kada će to biti ulog u tom tržišnom natjecanju i namjeravaju li Vlada i MUP poraditi na tome da se posao razminiranja podigne na zasluženu razinu (s obzirom na to da je od posebnog interesa za državu) upitao je ministru unutarnjih poslova.

Šime Lučin, ministar unutarnjih poslova, potvrdio je da je dan ranije jedan djelatnik nesretnim slučajem smrtno stradao na radovima razminiranja. Demantirao je, međutim, tvrdnju da djelatnici MUP-a koji obavljaju taj posao sudjeluju u neakvoj tržnoj utakmici (Ministarstvo od toga ionako nema nikakve zarade). Točno je, kaže, da je u Hrvatskoj registrirano previše firmi koje su dobile licencu za razminiranje (od ukupno 14 svega su 3 u funkciji). Zbog toga će cijeli ovaj sustav trebati preustrojiti, počevši od zakonske regulative. To je ujedno i preduvjet da bismo ušli u neke programe pomoći koji nam se nude izvana. Najavio je da već idući tjedan predstoji sastanak sa svima koji sudjeluju u ovom poslu radi lociranja problema, kako bi se pred Vladu izašlo s određenim prijedlozima.

Procjena zatečenog stanja; borba protiv gospodarskog kriminala

Dr. Ljerka Mintas - Hodak (HDZ) je željela znati na čemu se temelje izjave premijera i nekih dužnosnika nove Vlade da je nakon preuzimanja vlasti u državi zatečeno daleko lošije stanje nego što su očekivali, iako su glavni financijsko-gospodarski pokazatelji za cijelo vrijeme HDZ-ove vlasti bili poznati javnosti. Stoga je upitala premijera koji su to novi momenti za koje je Vlada u međuvremenu saznala i zbog kojih će, kako to obrazlaže hrvatskoj javnosti, morati privremeno odgoditi izvršenje predizborno datih obećanja o brzim i učinkovitim promjenama svih propusta bivše HDZ-ove Vlade. Kako ste kao ozbiljni političari mogli nešto obećati ako niste poznavali realnost s kojom morate računati, prigovorila je zastupnica.

Premijer **Račan** je naglasio da će Vlada ispuniti svoja obećanja tijekom četverogodišnjeg mandata. S obzirom na stanje u kojem se nalaze hrvatsko gospodarstvo i financije, bili su, kaže, prisiljeni proglasiti prvu godinu mandata godinom odricanja i štednje. Naime, zatečeno stanje u državi je teže nego što su ukazivali podaci s kojima su raspolagali uoči preuzimanja vlasti. Primopredaja vlasti je, doduše, izvršena na demokratski način, ali nova vlast je suočena s obvezama s kojima nije bila upoznata te s negativnim implikacijama štetnih ugovora koji su potpisani na račun Hrvatske o kojima se nije dovoljno znalo. Pokazalo se da su dugovi i obveze koje moramo ispuniti želimo li stabilizirati hrvatsko gospodarstvo i hrvatsku državu i veći nego što se mislilo. O svemu tome moći će se, kaže, preciznije razgovarati za koji tjedan, prilikom prvog čitanja ovogodišnjeg Proračuna. No, bez obzira na to tko je kriv za obveze koje Hrvatska ima, najprije valja podmiriti dospjele obveze, zaključio je. Na kraju se obvezao da će o novim saznanjima s tim u svezi naknadno informirati Hrvatski državni sabor.

U obrazloženju svog pitanja upućenog ministru pravosuđa **dr. Ljerka Mintas-Hodak** konstatala je da je jedan od najvećih grijeha HDZ-a u proteklom razdoblju bila nedovoljna učinkovitost u provođenju programa sprječavanja gospodarskog kriminala svih vrsta. Budući da je nova Vlada dobila povjerenje građana upravo na obećanju da će to promijeniti,

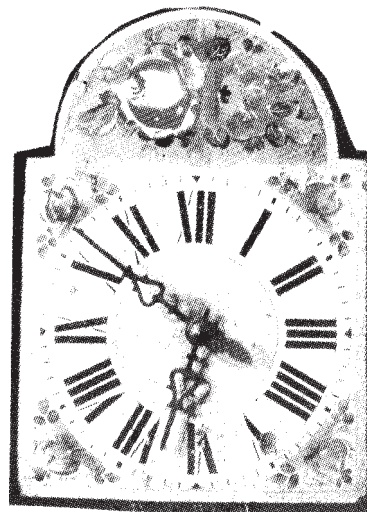
zastupnica osobno, i kao član HDZ-a, podržava njihovo nastojanje i rezultate u privođenju pravdi svakog tko se ogriješio o zakon, ali kroz rad institucija pravosuđa, a ne kroz javni linč. Zanimalo ju je radi li se na tome da se jednako učinkovito identificira i sankcionira svaki kriminal, neovisno o tome tko je osumnjičnik, pa makar to bila i osoba iz kruga stranaka pobjedničke koalicije, kako se pristup raščišćavanja kriminala u Hrvatskoj ne bi protumačio kao selektivan, odnosno uperen samo protiv HDZ-a. Naime, u posljednje vrijeme pokrenuti su kazneni postupci protiv određenog broja ljudi za koje se u javnosti smatra da su bili povezani s HDZ-om ili pogodovani od te stranke. Iako su, kako reče, mnogi iskoristili HDZ kao pokriće za svoj kriminal, uvjereni su u to da ni u pobjedničkim strankama nisu samo sušti poštenjaci. Podsjetila je na to da je još HDZ-ova vlast pokrenula određene postupke koji, nažalost, nisu procesuirani, te zatražila da se javno obznani tko je držao te predmete u ladicama. Predsjedavajući ju je opomenuo da se ograniči samo na pitanje te da pritom ne iznosi nepotrebne hipoteze.

Dr. Stjepan Ivanišević napomenuo je da ministar pravosuđa u našem sustavu nema mogućnosti pokretati bilo kakav krivični progon (to čine zakonom ovlaštena tijela) što bi zastupnica, kao bivša potpredsjednica Vlade zadužena za unutarnju politiku, morala znati. Ujedno je informirao zastupnike da je na sjednici Kolegija državnog odvjetništva Republike Hrvatske naglasio da prioritet u krivičnom progonoj treba dati gonjenju gospodarstvenog kriminala i ratnih zločinaca. Preostaje da se vidi što će državni odvjetnik i njegovi zamjenici napraviti na tom planu.

Zastupnica je izjavila da joj je poznato da krivične prijave može podnositi MUP, ali da ju je zanimalo za kakvu će se kaznenu politiku zalagati nova vlast.

Nedostajući dokumenti; pravo na vlastito mišljenje

Mr. Nevio Šetić (HDZ) je upozorio na to da je u javnosti zabrinjavajuće zazvučala nedavna izjava premijera Račana u New York Timesu (prenio ju je i »Večernji list«) pod naslovom: »Bivša Vlada spalila je mnoge dokumente«. Zastupnik je podsjetio na to da su Vlada i njena ministarstva podnijeli izvješća o dosadašnjem radu te da su međunarodni promatrači i

međunarodna javnost visokom demokratskom ocjenom ocijenili provedbu izbora u Hrvatskoj 3. siječnja. Na kraju je zamolio premijera da pojasni koje je to dokumente spalila bivša Vlada.

Ivica Račan je odgovorio da je zastupnik pogrešno citirao naslov jednog teksta u stranim novinama. Pojasnio je da je na pitanje novinara, o tome je li dan nakon izbora nebo iznad Zagreba bilo zamagljeno, odgovorio da je možda bilo i pokušaja uništavanja dokumenata, ali da to nije važno jer se na taj način ne može prikriti odgovornost onih koji bi za neke stvari morali i odgovarati. Činjenica je, kaže, da nedostaju neki relevantni dokumenti, o čemu će Sabor biti detaljnije obaviješten kako bi se s tim u svezi prekinule špekulacije u javnosti.

Potaknut nedavnim izjavom ministra za europske integracije Ivana Jakovčića na stranačkom skupu IDS-a u Puli o tome kako Istra ima pravo na posebne političke zasebnosti, **Nevio Šetić** upitao je premijera postoje li neki konkretni dogovori u Vladi o nekakvoj budućoj političkoj zasebnosti Istre, o čemu javnost nije obaviještena. Premijer **Račan** je primijetio da gospodin Jakovčić ima pravo na svoje mišljenje te da za sada u tome ne vidi ništa sporno, dok se ne razjasni što se pod time misli.

Isplata dugova seljacima

Potaknut činjenicom da je proljetna sjetva pred vratima **Berislav Šmit (HDZ)** postavio je dva pitanja ministru poljoprivrede i šumarstva. Interesiralo ga je, naime, namjerava li, i u kojem roku, Ministarstvo podmiriti dugovanja za otkupljene tržne viškove, primjerice pšenice, te kada će se

ljacima isplatiti drugi dio poticajnih sredstava za jesenju sjetvu 1998. godine te za proljetnu sjetvu 1999. godine. U obrazloženju svojih pitanja napomenuo je da ta dugovanja zasigurno dovode u pitanje realizaciju ovogodišnje proljetne sjetve.

Mr. **Božidar Pankreć**, ministar poljoprivrede i šumarstva, informirao je zastupnika da će već sljedeći tjedan Vlada raspravljati o privremenom operativnom planu proljetne sjetve (konačni plan se ne može usvojiti dok se ne donese proračun za ovu godinu). Napomenuo je da je dugovanje od 23 mln. kuna koje spominje zastupnik obveza robnih zaliha, o čemu će više reći ministar gospodarstva. Prilikom preuzimanja dužnosti utvrdio je, kaže, da Ministarstvo poljoprivrede duguje seljacima na ime poticaja 367 mln. kuna. Nakon analize svih tih dugovanja uz pomoć Ministarstva financija isplaćeno je za tu namjenu 60 mln. kuna. Ovih dana nastaviti će se s isplatom poticaja tako da će se dugovanje smanjiti na 167 mln. kuna. Ministar je izrazio nadu da će svojim zalaganjem i, zahvaljujući razumijevanju Vlade, uspjeti riješiti probleme o kojima je riječ.

Goranko Fižulić, ministar gospodarstva, potvrdio je da Robno ravnateljstvo (u sastavu Ministarstva gospodarstva) duguje seljacima na ime premije za pšenicu 23 mln. kuna. Istodobno Ravnateljstvo raspolaže velikom količinom pšenice koja je tržišni višak i koju treba prodati, što će rezultirati popriličnim minusom u Državnom proračunu (s obzirom na razliku između prošlogodišnje i trenutne cijene pšenice). Budući da za tu prodaju treba obaviti određene tehničke pripreme, od Ministarstva financija zatraženo je da se dug prema seljacima podmiri mjenicama, do isplate izvezene pšenice.

Carinske tarife; sredstva za znanstvena istraživanja

Tonči Tadić (HSP) upozorio je na činjenicu da su znanstvenoistraživačke ustanove u Hrvatskoj prošle godine realizirale svega četvrtinu predviđenih sredstava za materijalne troškove istraživanja koja provode temeljem projekata u suradnji s Ministarstvom znanosti i tehnologije. Zanimalo ga je hoće li Ministarstvo nadoknaditi taj dug u ovoj godini i kada.

Dr. Hrvoje Kraljević, ministar znanosti i tehnologije, izjavio je da trenutno ne može odgovoriti na to pitanje te da će ga prosljediti Vladi,

odnosno ministru financija, koji će ovih dana raspravljati o Prijedlogu proračuna za ovu godinu. Napomenuo je, međutim, da je za prihvaćene i ugovorene znanstvenoistraživačke programe od ukupno 36 rata tijekom protekle 3 godine isplaćeno ukupno 28. To znači da znanstvenoistraživačke ustanove prošle godine nisu dobile samo četvrtinu nego pet dvanaestina predviđenih sredstava. Sredstva za materijalne troškove su prošle godine isplaćena gotovo u cijelosti, dok je iz 1998. godine ostao dug od 3 rate.

U uvodu pitanja upućenog ministru poljoprivrede zastupnik Tadić je podsjetio na to da se od 1. siječnja ove godine u Hrvatskoj primjenjuje novi carinski zakon, ali da novi zakon o carinskoj tarifi još nije donesen. Taj će propis, očito, morati udovoljiti uvjetima na koje je Hrvatska pristala radi ulaska u Svjetsku trgovinsku organizaciju a o kojima se u javnosti gotovo ništa ne zna, posebno kad je riječ o carinama za poljoprivredne proizvode. Zastupnika interesira na koje uvjete WTO-a je Hrvatska pristala sniženjima carina za poljoprivredne proizvode, s obzirom na činjenicu da od visine zaštitnih carina ovisi opstanak hrvatske poljoprivrede.

Mr. **Božidar Pankreć**, ministar poljoprivrede i šumarstva, rekao je da Vlada dijeli njegovu zabrinutost kad je riječ o uvjetima za ulazak u WTO. Napomenuo je, također, da će se Prijedlog zakona o carinskoj tarifi uskoro naći pred zastupnicima, ali da su neke stvari već dogovorene i tu se više ništa ne može napraviti. Naime, za koji mjesec očekuje se potpisivanje sporazuma o ulasku u WTO.

Smanjenje PDV-a; revizija pretvorbe

Milan Kovač (HDZ) upitao je kada će Vlada, kao što je obećala u predizbornoj kampanji, smanjiti stopu PDV-a, kako bi investitori i ostali poduzetnici mogli planirati svoje poslovanje. Po riječima zastupnika bilo je predviđeno da će se ta tema naći na prvoj sjednici novog saziva Sabora, jednako kao i zakon o reviziji pretvorbe i privatizacije. U svoje osobno i u ime Kluba zastupnika HDZ-a založio se za to da taj propis što prije dođe pred zastupnike jer je to u interesu hrvatskog gospodarstva (taj potez ohrabrio bi strane ulagače). Kako reče, na radiju je čuo da Vlada još ne namjerava izaći s tim zakonskim prijedlogom dok Hrvatski

fond za privatizaciju ne napravi reviziju pretvorbe. S tim u svezi podsjetio je na činjenicu da je Ustavni sud Republike Hrvatske ukinuo članak 17. postojećeg Zakona o privatizaciji prema kojem je Fond bio nadležan za taj posao. To znači da treba što prije staviti na dnevni red izmjene tog zakona.

U predizbornoj kampanji nije bilo rečeno da će se PDV smanjiti u ovoj godini, nego da će se stopa tog poreza postupno smanjiti sa 22 na 17 posto, napomenuo je **dr. Mato Crkvenac**, ministar financija. Informirao je zastupnike da će se u ovoj godini poduzimati mjere za smanjenje državne potrošnje do krajnjih granica, pripremit će se promjene u poreznoj politici (u okviru toga zastupnicima će biti dostavljen i prijedlog izmjena zakona o PDV-u), a uslijedit će i neki dodatni potezi u fiskalnom sustavu. U prvom redu, smanjit će se porezno opterećenje onih koji ostvaruju manji dohodak a povećati opterećenje imućnijih obveznika tog poreza, smanjit će se porez na dobit te osloboditi tog poreza poduzeća koja svoju dobit reinvestiraju. Sve se to planira radi oživljavanja poduzetništva, odnosno proizvodnje i održavanja zaposlenosti.

Želimir Janjić (HSLs) javio se za ispravak netočnog navoda zastupnika Kovača. Ustvrdio je da je u predizbornoj kampanji pobjedničke koalicije jasno rečeno da će se stopa PDV-a postupno smanjiti sa 22 na 17 posto, a ne da će to uslijediti na prvoj sjednici novoizabranog Parlamenta. Ako se nešto namjerava postupno smanjivati bio bi red da se započne s tim procesom, primijetio je **Milan Kovač**, uz napomenu da ne inzistira na tome iz političkih nego iz gospodarskih razloga.

Vladimir Šeks (HDZ) je podsjetio na izjavu dr. Gorana Granića prilikom predstavljanja gospodarskog programa koalicije SDP-a i HSLs-a 16. prosinca prošle godine (objavljenu u »Jutarnjem listu«) da se niži PDV može očekivati najkasnije šest mjeseci nakon preuzimanja vlasti.

Dr. Goran Granić, zamjenik predsjednika Vlade, izvijestio je zastupnike da će Vlada tijekom ožujka uputiti u saborsku proceduru Prijedlog zakona o reviziji. Napomenuo je, međutim, da aktivnosti Fonda za privatizaciju ne bi trebalo brkati s tim zakonskim propisom, budući da kontrola postupaka pretvorbe spada u redovne poslove te institucije. To znači da Fond mora obaviti taj posao jer je za to odgovoran hrvatskoj Vladi.

U svom ponovnom javljanju **Milan Kovač** je pojasnio da je Hrvatski fond za privatizaciju temeljem članka 17. noveliranog Zakona o privatizaciji obavljao kontrolu postupaka pretvorbe putem posebnog pododбора. Međutim, Ustavni sud je poništio taj članak jer smatra da nije u skladu s Ustavom. Stoga treba hitno ići u izmjenu tog zakona i za taj posao ovlastiti neku drugu državnu instituciju (npr. Državnu reviziju) zaključio je zastupnik.

Otvaranje unske pruge; plinifikacija Dalmacije

Ivan Škarić (HSLŠ) upitao je premijera Račana što će poduzeti, kao predsjednik Vlade, da se što prije otvori unska pruga, s obzirom na činjenicu da je Dalmacija i dalje izolirana (ličkom prugom putuje se od Zagreba 9-10, a zimi i 12-13 sati).

Mr. Alojz Tušek, ministar pomorstva, prometa i veza, obavijestio je zastupnika da su Prijedlogom proračuna koji će se uskoro naći pred zastupnicima predviđena određena sredstva za temeljitiji popravak dijela unske pruge koji se nalazi na području Republike Hrvatske. Budući da dio te pruge prolazi kroz Federaciju BiH, odnosno jednim dijelom kroz Republiku Srpsku, taj segment će se morati riješavati u suradnji s Ministarstvom vanjskih poslova, u okviru programa sređivanja odnosa između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske.

Nadovezujući se na njegove riječi **Ivica Račan** je napomenuo da se proračunskim sredstvima ne mogu izvesti značajniji investicijski zahvati na prugama u Hrvatskoj. Stoga treba iskoristiti šanse koje postoje da se realiziraju strana ulaganja u rekonstrukciju pruga, a među prvima na redu mora biti unska pruga.

Zastupnika **Škarića** je, među ostalim, interesiralo što je s projektom plinifikacije Dalmacije.

Zamjenik premijera **dr. Goran Granić** je izrazio uvjerenje da će Ministarstvo gospodarstva predložiti Vladi strategiju energentskog razvoja u koji će biti uključen i problem plinifikacije. Zastupnici će imati prilike da o tome raspravljaju sa svih aspekata (tehničkog, tehnološkog i financijskog) na osnovi čega će Hrvatski državni sabor zasigurno donijeti pravu odluku.

Izbor ravnatelja; zaobilaženje propisa o nabavi

Hoće li se i kojom dinamikom u ovom Domu predlagati zakonska re-

gulativa u svezi s decentralizacijom izbora ravnatelja osnovnih i srednjih škola, kako ne bi došlo do evidentnih nesporazuma na terenu, upitao je **Miroslav Korenika (SDP)**.

Dr. Vladimir Strugar, ministar prosvjete i športa, informirao je zastupnike da će postupak izbora ravnatelja koji je u tijeku biti završen prema postojećem zakonu, ali da je Vlada predložila demokratičniji način izbora, odnosno traženja mišljenja za imenovanje ravnatelja (to sada obavlja ministar prosvjete i športa).

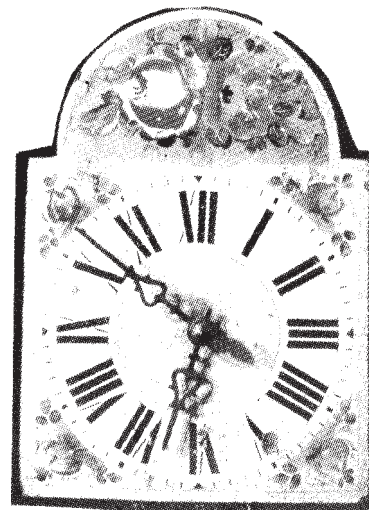
Naveo je, također, da je Ministarstvo pripremlilo izmjene Zakona o osnovnom školstvu koje su prosljeđene Vladi. Navedenim zakonskim izmjenama bit će riješeno i pitanje izbora ravnatelja, a do koje razine će se decentralizirati cjelokupno školstvo mora ovisi i o drugim zakonima koje mora donijeti Zastupnički dom HDSA.

S obzirom na indicije da pojedina javna poduzeća izigravaju odredbe Zakona o nabavi roba, usluga i ustupanju radova koji ih obvezuje da nabavljaju robe i usluge putem javnih natječaja, zastupnika Koreniku je interesiralo hoće li, i na koji način, Vlada provjeriti eventualne zloupotrebe koje su se događale krajem prošle godine prilikom ugovaranja nabavki za ovu godinu. U prilog tome napomenuo je da posjeduje dokaze o tome da Hrvatska elektroprivreda nije nabavljala stupove za dalekovele na zakonom propisan način.

Po riječima **Slavka Linića**, potpredsjednika Vlade, ne samo da Zakon o nabavi roba i usluga ne poštuju javna poduzeća, nego nerijetko ni oni koji su ga predložili. Naime, revizija poslovanja ministarstava u 1998. godini pokazala je da se tog propisa ne pridržavaju ni pojedini resorni ministri. Zbog toga je Koordinacija Vlade za gospodarska pitanja predložila Vladi odgovarajući zaključak kojim bi se definirale potrebne mjere da se takva praksa iskorijeni. Naše je mišljenje, kaže, da se nikome ne može opravdati nepoštivanje tog propisa, ne samo zato što on sprječava osobne zloupotrebe, nego što je to uobičajena praksa u kontroli javnih prihoda.

Kada program zapošljavanja mladih

Suprotno bombastičnim najavama za vrijeme predizborne kampanje o, primjerice, 200 tisuća novih radnih mjesta i sl. ovih dana mogu se čuti najave novih otpuštanja, negodovao je **Krunoslav Gašparić (HDZ)** alu-

dirajući pritom na izjavu ministra Fižulića o potrebi otpuštanja još 30-ak tisuća ljudi te broju od 100 tisuća novih otkaza koja se spominje u medijima. Te najave, kaže, nisu samo u suprotnosti s obećanjima nego i s očekivanjima, a i potrebama hrvatske mladeži, za koju je nezaposlenost gorući problem. Kada će umjesto najava otpuštanja biti predložen barem Program zapošljavanja, poglavito mladih, za koje se u programu Vlade tvrdi da su šansa društva, upitao je zastupnik. Zanimalo ga je, također, odnosi li se najava štednje i odricanja i na raspoloživa sredstva za zapošljavanje.

Odgovarajući na njegovo pitanje **Slavko Linić**, potpredsjednik Vlade, najprije je ukazao na zatečeno stanje u gospodarstvu. Napomenuo je da je država najvećim dijelom vlasnik portfelja u trgovačkim društvima koje vode potpuno nesposobna rukovodstva i koja nemaju ni proizvodne programe niti ponude usluga a ni tržište. Njihov jedini poslovni program je nerijetko bilo nastojanje da od Vlade ishode odobrenje da nezakonito troše novac namijenjen javnoj potrošnji. Nije problem samo u tome, nego je to ujedno i razlog poraznih opterećenja uspješnih trgovačkih društava te potpunog imobiliziranja nekretnina, opreme i svega onoga s čime ta društva raspolažu, zbog čega neprekidno opada broj zaposlenih. Nema sumnje, znači, da treba promijeniti odnose u trgovačkim društvima, ali to se ne može preko noći. Prije svega treba pronaći sposobne i odgovorne ljude koji će njima upravljati, na način da i imovinu i radnike stave u funkciju gospodarskih aktivnosti. U tome Vlada vidi šansu za obrazovane mlade ljude, zaključio je Linić. **M. Ko.**

IZVJEŠĆE O RADU DRŽAVNOG UREDA ZA REVIZIJU ZA 1999. GODINU; IZVJEŠĆE O OBAVLJENIM REVIZIJAMA ZA 1998. GODINU; IZVJEŠĆE O OBAVLJENIM REVIZIJAMA ZA 1998. – POSEBNI DIO – IZVJEŠĆE O REVIZIJI POSLOVANJA DRŽAVNIH MINISTARSTAVA: MINISTARSTVA OBRANE; MINISTARSTVA UNUTARNJIH POSLOVA I MINISTARSTVA VANJSKIH POSLOVA

Nepravilnostima će se pozabaviti nadležne državne institucije

Na sjednici 24. veljače Zastupnički dom je temeljito protresao podneseno Izvješće Državnog ureda za reviziju. Izvješća o obavljenim revizijama za 1998. godinu imaju ukupno oko 25.000 stranica, ali je Zastupničkom domu ono dostavljeno u skraćenom izdanju na oko 786 stranica. Prvi put dosad s izvješća o reviziji poslovanja Ministarstva obrane, Ministarstva unutarnjih poslova i Ministarstva vanjskih poslova skinuta je oznaka »Službena tajna«. Nalazi revizije pokazali su da gotovo niti jedno državno tijelo, a revizija je obavljena u više od 800 pravnih subjekata, ne posluje bez kršenja propisa.

Opsežna rasprava okončana je prihvaćanjem Izvješća, a zastupnici su zadržali nadležne institucije i državna tijela da utvrde postoje li slučajevi nezakonitog postupanja u raspolaganju državnim novcem te postupe u skladu sa svojim dužnostima i ovlastima. Najkasnije do 1. svibnja 2000. godine te bi institucije trebale podnijeti izvješće o poduzetim mjerama.

IZ IZVJEŠĆA

Državni ured za revizije dostavio je Saboru Izvješće o obavljenim revizijama za 1998. godinu, Izvješće o obavljenim revizijama za 1998. godinu – posebni dio, te Izvješće o radu Državnog ureda za reviziju za 1999. godinu.

Do listopada 1999. obavljene su ove revizije proračuna za 1998. godinu (Državnog proračuna, Grada Zagreba, 20 županija, 122 grada i 420 općina), zatim revizije poslovanja korisnika državnog proračuna, revizije poslovanja Fondova mirovinskog i invalidskog osiguranja, Hrvatskog mirovinskog osiguranja d.o.o., Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Hrvatske narodne banke, Hrvatske banke

za obnovu i razvitak, Komisije za vrijednosne papire i Agencije za posredovanje u prometu određenim nekretninama. Tijekom 1998. obavljena je revizija poslovanja javnih poduzeća i drugih pravnih osoba u pretežitom vlasništvu države ili jedinica lokalne samouprave (Hrvatske vode i Hrvatske šume). Revidirano je i poslovanje 257 drugih pravnih osoba: 40 komunalnih i javnih poduzeća, 49 osnovnih i srednjih škola, 15 visokih i otvorenih učilišta, 21 doma zdravlja, 6 ljekarni, 26 bolnica, 7 domova za smještaj starijih osoba, 6 domova za smještaj djece i omladine, 13 dječjih vrtića, 17 turističkih zajednica, 20 sudskih ustanova, 6 županijskih uprava za ceste, te 31 druga pravna osoba.

Obavljenom revizijom državnog proračuna obuhvaćeno je ostvarenje prihoda, izvršavanje izdataka te zaduživanje iskazano u računu financiranja. Postupak planiranja, donošenja i izvršavanja proračuna odvijao se sukladno propisima koji određuju tu materiju. Izvješće sadrži podatke o planiranim i ostvarenim prihodima proračuna, strukturu prihoda prema razini financiranja javnih potreba i njihovo ostvarenje (o tome je govorila gđa Krasić). Također je dat pregled proračunskih izdataka u odnosu na ostvarene prihode.

Državni proračun za 1998. prvotno je planiran u iznosu 43.983.560.763,00 kuna, ali je izmjenama i dopunama u lipnju te godine povećan na 49.387.190.688,00 kuna ili za 12,3 posto. Razlog povećanju proračunskih sredstava bio je, uz ostalo, ostvarenje poreza na dodanu vrijednost koji je u 1998. godini zamijenio dosadašnji sustav oporezivanja prometa. Proračunski prihodi ostvareni su u iznosu 46.847.833.327,83 kuna, a izdaci izvršeni u iznosu 46.846.452.957,21 kunu, a to znači da su ukupni prihodi ostvareni 94,9 posto od planiranih.

Prema podacima iz računa financiranja proizlazi da se Republika Hrvatska tijekom 1998. godine zadu-

žila u iznosu 2.803.139.752,82 kuna, a da je vratila kreditnih obveza u iznosu 4.294.536.603,06, što znači da je jedan dio obveza podmiren iz izvornih prihoda proračuna.

Tijekom 1998. nije bilo značajnih poteškoća s izvršavanjem proračunskih izdataka, koje su se javile u posljednjem kvartalu kada se radi premošćenja istih pristupilo izdavanju mjenica s rokom dospijeaća od nekoliko mjeseci za podmirenje potraživanja dobavljača proračunskih korisnika u iznosu 1.117.268.546,11 kuna.

Izdane mjenice iskupljuju se u razdoblju siječanj – svibanj 1999. na teret izdataka proračunskih korisnika kojima su iste dodijeljene. Na taj način smanjena su proračunska sredstva za 1999. korisnicima koji su prihvatili mjenice.

Obveze prema Republičkom fondu mirovinskog i invalidskog osiguranja podmirivane su kontinuirano. Tijekom godine bilo je planirano putem četiri proračunske pozicije izdvojiti 3.260.413.365,00 kuna, a izdvojeno je 3.550.692.656,27 kuna, odnosno 290.279.291, 27 kuna više od planiranog iznosa. Izdvajanjem tih sredstava postupljeno je sukladno odredbama Zakona o prenošenju sredstava državnog proračuna fondovima mirovinskog i invalidskog osiguranja te usklađivanju mirovina.

Revizija poslovanja fondova mirovinskog i invalidskog osiguranja pokazala je da su financijskim planovima za 1998. planirani ukupni prihodi u iznosu 15.956.602.000,00 kuna, a ostvareni prihodi iznose 17.967.268.062,03 kune i u odnosu na planirane veći su za 2.010.666.062,03 kune (12,6 posto).

Na dan 31. prosinca 1998. godine potraživanja fondova mirovinskog i invalidskog osiguranja iznosila su 19.091.864.963,23 kune, a odnose se na potraživanja za ratne štete iz ranijih godina (7.907.060.374,76), od državnog proračuna za mirovine stečene

pod povoljnijim uvjetima (6.533.667.218,00 kuna), za doprinose (4.028.166.134,43 kune), za prodane dionice i udjele (424.586.034,58 kuna), potraživanja u iznosu 89.329.370,09 odnose se na potraživanja Sredstava doplatka za djecu, a tu su još i ostala potraživanja (za prodane stanove, najamnine) u iznosu 69.478.117,28 kuna te za naknadu šteta, povrat isplaćenih mirovina (39.577.714,09 kuna). Ukupni izdaci fondova planirani su u iznosu 16.424.296.000,00 kuna ali su izvršeni u iznosu 18.028.335.592,19 kuna i u odnosu na planirane veći su za 9,8 posto. Po vrstama to izgleda ovako: u odnosu na planirane izdaci Fonda radnika veći su za 9,4 posto, sredstva doplatka za djecu manji su za 7,7 posto. U odnosu na planirane izdaci Fonda samostalnih privrednika veći su za 89,2 posto, a Fonda poljoprivrednika za 32,4 posto.

Na dan 31. prosinca 1998. ukupno je bilo 1.417.509 aktivnih osiguranika, a 953.271 umirovljenik. Omjer aktivnih osiguranika i umirovljenika stalno se pogoršava od 1990. na ovamo, pa je s 3,0 aktivnih osiguranika po jednom umirovljeniku u 1990. smanjen na 1,5 aktivnih osiguranika po umirovljeniku u 1998. Istodobno obveze fondova mirovinskog i invalidskog osiguranja iznosile su 818.603.521,02 kune. Revizijom uočene nepravilnosti u poslovanju mirovinskog i invalidskog osiguranja za 1998. godinu odnose se na zaključivanje ugovora o programu i nabavu kapitalnih sredstava. Ugovori o programu nisu, naime, u pojedinim slučajevima zaključeni na iznose neplaćenih doprinosa utvrđene prema zapisnicima o obavljenom nadzoru. Isto tako kaže se da u okviru izdataka za nabavu kapitalnih sredstava nisu utvrđene nepravilnosti, osim pri nabavi nematerijalne imovine i pri nabavi stanova državnih službenika.

Revizija poslovanja Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje za 1998. godinu pokazala je da su ukupni prihodi planirani u iznosu 10.140.543.000,00 kuna, a ostvareni u iznosu 10.705.075.398,97 kuna i u odnosu na planirane veći su za 564.532.398,97 kuna (5,6 posto). U odnosu na prihode iz prethodne godine, prihodi u 1998. godini bili su veći za 29,9 posto.

Tako ostvareni prihodi obuhvaćaju prihode od doprinosa (9.852.312.079,07 kuna), prihode iz državnog proračuna (593.000.000,00 kuna), druge neporezne prihode (133.992.249,06 kuna), kapitalne prihode (76.102.293,-

60 kuna), prihode od primljenih kredita (46.785.919,34 kune) i prihode od kamata od dividendi (2.882.857,90 kuna). Prihodi sredstava nadoknađenih iz državnog proračuna planirani su u iznosu 830.991.000,00 kuna, a ostvareni su u iznosu 888.309.115,35 kuna, i u odnosu na planirane veći su za 6,9 posto.

Nenaplaćena potraživanja za zdravstveno osiguranje 31. prosinca 1998. godine iznosila su 3.354.359.737,03 kune, i u odnosu na potraživanja iskazana godinu dana prije veća su za 3,6 posto. Odnose se na potraživanja za doprinose od pravnih i fizičkih osoba (3.137.177.258,06 kuna) i druga potraživanja (217.182.478,97 kuna). Ukupni izdaci Zavoda planirani su u iznosu 10.140.543.000,00 kuna, ali su bili veći za 545.642.624,47 kuna (5,4 posto). U okviru ukupnih izdataka na izdatke ukupne zdravstvene zaštite otpada 84,8 posto ili 9.058.410.000,00 kuna, na naknade i pomoći 1.176.977.000,00 kuna (11,0 posto), i na ostale izdatke 450.798.624,40 kuna (4,2 posto).

Obveze Zavoda iznosile su 3.761.198.761,05 kuna, s tim da se 3.500.121.276,32 kune odnosi na 1998. godinu, a 261.077.484,64 kune na 1997. godinu. Kratkoročnim obvezama (3.505.803.713,09 kuna) obuhvaćene su obveze za: zdravstvenu zaštitu (2.975.832.119,33 kune), naknade bolovanja (283.047.587,91 kunu), naknade na teret Zavoda (69.401.420,78 kuna), isplate osiguranicima (20.200.910,82 kune), izdatke poslovanja i ostale obveze (157.321.674,25 kuna). Najviše su porasle obveze prema zdravstvenim ustanovama. Od ukupnih obveza vrijednosno su najznačajnije obveze prema zdravstvenim ustanovama i osiguranicima, čiji je udjel 1996. iznosio 99,7 posto, 1997. godine 99,9 posto, a 1998. je iznosio 89,0 posto. Od 1996. uočena su nepovoljna kretanja potraživanja i obveza, te odnosi potraživanja prema ukupnim prihodima i obveza prema ukupnim izdacima. Na svakih 100 kuna ukupnih prihoda u 1996. godini iskazano je 14,32 kune potraživanja, u 1997. godini iskazano je 37,48 kuna i 1998. godine 31,33 kune potraživanja. A na svakih 100 kuna ukupnih izdataka u 1996. iskazano je 12,16 kuna obveza, 1997. iskazano je 26,05 kuna i 1998. iskazano je 35,20 kuna obveza. U svezi s naplatom doprinosa u 1998. godini za pravne osobe pokrenuto je 940 platnih naloga, 411 opomena, 153 prijedloga sudu za ovrhu, 121 prekršajni postupak, 85 utuženja itd.

Spomenimo još i nalaz Državne re-

vizije o poslovanju Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. Ukupni prihodi ovog Zavoda planirani su u iznosu 986.837.000,00 kuna, a ostvareni u iznosu 886.379.100,18 kuna i u odnosu na planirane manji su za 10,2 posto. Prihodi od doprinosa za zapošljavanje bili su planirani u iznosu 780.837.000,00 kuna, a ostvareni u iznosu 831.446.342,81 kunu ili 6,5 posto više u odnosu na plan. Za 1998. planirani izdaci Zavoda iznosili su 986.837.000,00 kuna, a izvršeni su iznosu 819.962.361,79 kuna što je za 16,9 posto manje od plana. Odnose se na financiranje djelatnosti zapošljavanja, izdatke poslovanja, te kapitalne izdatke. Izdaci za aktivnu politiku zapošljavanja planirani su u iznosu 31.565.000,00 kuna, a izvršeni su u iznosu 7.778.655,76 kuna ili 75,4 posto manje u odnosu na plan. Navedeni se iznos odnosi na izdatke programa javnih radova (3.964.779,23 kune), na izdatke provedbe mjera iz Nacionalnog programa zapošljavanja (2.616.837,63 kune) i na izdatke posredovanja pri zapošljavanju (1.197.038,90 kuna).

U 1998. na račun sredstava za poticanje zapošljavanja, ostvareni su ukupni prihodi u iznosu 49.316.746,00 kuna, a najznačajniji su prihodi državne uprave ostvareni u iznosu 43.000.000,00 kuna.

Zastupnicima Zastupničkog doma dostavljeno je i Izvješće o obavljenim revizijama za 1998. godinu (poseban dio) koji obuhvaća Izvješće o reviziji poslovanja tri ministarstva i to Ministarstva unutarnjih poslova, Ministarstva obrane i Ministarstva vanjskih poslova.

Najzad, Izvješće o radu Državnog ureda za reviziju sadrži osnovne podatke o Uredu, njegovom ustrojstvu, ovlasti, načinu i uvjetima rada, podatke o djelatnicima Ureda itd. (o svemu tome govorila gospođa Krasić u uvodnom izlaganju).

RADNA TIJELA

Izvješća Državnog ureda za reviziju dobila su podršku nadležnih radnih tijela Zastupničkog doma.

Odbor za financije i Državni proračun drži kako je nedvojbena kontrola i nadzorna uloga Državnog ureda za reviziju na području trošenja javnih sredstava, kako na državnoj razini, tako i na razini jedinica lokalne samouprave i uprave, a napose poslovanja svih tijela i institucija s javnim ovlastima, financiranih porezi-

ma, doprinosima i drugim javnim davanjima. U tom pogledu ocijenjena je nužnom potreba djelovanja Ureda kao samostalnog, financijski neovisnog tijela, za svoj rad odgovoran Hrvatskom državnom saboru.

Uočeno je kako dosadašnji godišnji nalazi Državnog ureda za reviziju ukazuju na tendenciju ponavljanja niza nepravilnosti u trošenju javnih sredstava, pa je Odbor zauzeo stav da bi temeljem provedene kontrole zakonitosti rada i zakonskog trošenja sredstava subjekata u nadležnosti Ureda, za utvrđene nepravilnosti koje imaju obilježja kaznenih djela, tijela sudbene i izvršne vlasti u okviru svojih nadležnosti trebala hitno poduzeti energične mjere u smislu sankcioniranja svih nezakonitih radnji. Drži da bi se pravovremenim sankcioniranjem uočenih nepravilnosti ojačalo funkcioniranje pravne države, a samim tim bi i nepravilnosti iz godine u godinu bile svedene na najmanju moguću mjeru.

Ocijenjena je i nužnost poštivanja odredbi Pravilnika o proračunskom nadzoru i unutarnjem nadzoru u dijelu koji se odnosi na obvezu ustrojavanja unutarnjeg nadzora u ministarstvima i drugim tijelima državne uprave ili državne vlasti, izvanproračunskim fondovima na razini države, jedinicama lokalne samouprave i uprave, javnim poduzećima ili drugim jedinicama korisnicima sredstava državnog proračuna. Time bi se osigurala redovita provjera pravilnosti korištenja proračunskih sredstava i primjenjivanja zakona i propisa što bi u konačnici pridonijelo povećanju učinkovitosti trošenja proračunskih sredstava.

Nalazi revizije državnih ministarstava trebali bi biti popraćeni i nalazima revizije poduzeća u njihovom vlasništvu, mišljenje je Odbora. Ujedno ukazuje na potrebu unapređivanja stručnosti djelatnika Državnog ureda za reviziju, posebno u dijelu koji se odnosi na aktivno uključivanje Ureda u proces prethodne revizije tj. proces prethodne ocjene ekonomske isplativosti i opravdanosti značajnijih kapitalnih projekata.

Odbor drži kako iz njegovog djelokruga proizlazi i potreba da se značajnije uključi u praćenje kontrole trošenja javnih sredstava, odnosno izvješćima o obavljenim revizijama raspravlja u svojstvu matičnog radnog tijela.

Nakon rasprave većinom glasova članova Odbora Zastupničkom je domu predloženo da prihvati Izvješće o obavljenim revizijama za 1998. godi-

nu i zaduži Državni ured za reviziju da MUP-u, Financijskoj policiji, Državnom pravobraniteljstvu i Državnom odvjetništvu nakon prihvaćanja dostavi na uvid sva izvješća o obavljenim revizijama za 1998. godinu koja je dostavio Domu. Temeljem uvida u ova izvješća spomenute bi institucije trebale utvrditi ima li slučajeva nezakonitog trošenja sredstava te u okviru svojih nadležnosti pokrenuti i voditi postupke i poduzimati odgovarajuće mjere. Također je predložio Domu da zaduži gore spomenute institucije, da najkasnije do 1. svibnja 2000. godine, podnesu Zastupničkom domu izvješće o aktivnostima poduzetim na temelju ovoga zaključka.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu primio je na znanje Izvješće o obavljenim revizijama za 1998. godinu, a prihvatio Izvješće o radu Državnog ureda za reviziju za 1999. godinu.

U **Odboru za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost** provedena je načelna rasprava o Izvješću o obavljenim revizijama za 1998. godinu, a iz djelokruga Odbora i o obavljenoj reviziji poslovanja u Ministarstvu uprave za 1998. godinu.

Tijekom rasprave postavljeno je više pitanja u odnosu na strukturu troškova pojedinih jedinica lokalne samouprave i Ministarstva uprave, a predsjednica Odbora (Đurđa Adlešić) postavila je pitanje revizije u poduzeću »Alan« i dobila odgovor da je revizija poslovanja »Alana« u tijeku (ima već nekoliko posebnih financijskih izvješća), a kada revizija bude završena izvješće se može dostaviti Odboru na razmatranje, uz napomenu da su svi podaci u izvješću službena tajna. Na kraju rasprave Odbor je prihvatio Izvješće o obavljenim revizijama za 1998. godinu, sva mišljenja, primjedbe i prijedloge iz rasprave uputio Vladi da ih ima u vidu prigodom poduzimanja mjera u skladu s prijedlozima Državne revizije. Pored toga jednoglasno je prihvaćen zaključak da se Izvješće o obavljenim revizijama za 1998. i 1999. u poduzeću »Alan« dostavi Odboru čim bude završeno.

Isti je Odbor proveo opsežnu raspravu i o posebnom dijelu Izvješća o obavljenim revizijama za 1998. godinu, koji obuhvaća izvješća o reviziji poslovanja ministarstava: Ministarstva obrane, Ministarstva unutarnjih poslova i Ministarstva vanjskih poslova – »Službena tajna«.

Prije rasprave Odbor je ponovio svoj zaključak jednoglasno usvojen 15. veljače 2000. godine u Ministarstvu unutarnjih poslova, da se Za-

stupničkom domu preporučiti skidanje oznake »Službena tajna« s navedenih izvješća, a zatim rasprave u redovitoj proceduri na sjednici Doma otvorenoj za javnost.

Tijekom rasprave o posebnom dijelu Izvješća postavljeno je niz pitanja o sredstvima i načinu njihovog trošenja te pitanje o specificiranju pojedinih stavaka iz kojih nije vidljivo na što se ta sredstva ustvari troše, a također i pitanje o načinima podmirivanja dugovanja pojedinih ministarstava. Postavljena su i pitanja o načinu korištenja specijalnih vozila u MUP-u te druga pitanja u svezi s nalazima Državne revizije.

Predsjednica Odbora postavila je pitanje u svezi s nalazima revizije u Ministarstvu vanjskih poslova, konkretno o korištenju kreditnih kartica, o osobama koje su putovale u inozemstvo na račun Ministarstva, a nisu djelatnici toga ministarstva te o tome kako je došlo do većeg broja uposlenih unatoč zabrani tadašnje Vlade. Bilo je i pitanje o izdacima u gotovini u Službi za zaštitu ustavnog poretka, a član Odbora Ante Markov predložio je da se Odbor upozna s globalnom strukturom tih gotovinskih plaćanja.

Zatraženo je i pojašnjenje nalaza revizije da se u Ministarstvu vanjskih poslova nisu plaćali doprinosi i porezi na bruto, već na neto plaće, te postavljeno pitanje u svezi s nalazima revizije da se prije ulaganja u objekte u vlasništvu drugih osoba nisu ugovorima utvrđivala prava i obveze u odnosu na ta ulaganja i korištenje tih objekata.

Odbor je predložio Zastupničkom domu da prihvati Izvješće o obavljenim revizijama za 1998. godinu u MORH-u, MUP-u i MVP, a Vladi i resornim ministarstvima uputio sva mišljenja, primjedbe i prijedloge da ih imaju u vidu prigodom poduzimanja mjera iz nalaza Državne revizije. Posebnim zaključkom Odbor je zatražio da mu se dostavi globalno izvješće o strukturi gotovinskih plaćanja u okviru Službe za zaštitu ustavnog poretka u MUP-u.

• U posljednje tri godine proračunska izdvajanja u mirovinski fond povećala su se sa 3,8 na 6,5 milijuna kuna, a ove godine trebat će dotirati čak 8 milijardi kuna, ukoliko želimo da se čitav sustav ne uruši.

Raspravljajući pak o Izvješću o radu Državnog ureda za reviziju za 1999. godinu članovi Odbora postavili su više pitanja načelne i organizacijske naravi, a zatim je prihvaćeno Izvješće i Zastupničkom domu sugerirano da to isto učini.

Na zajedničkoj sjednici **Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav i Odbora za zakonodavstvo** jednoglasno je predloženo Zastupničkom domu da primi na znanje Izvješće o radu Državnog ureda za reviziju za 1999. godinu i Izvješće o obavljenim revizijama za 1998. godinu, te obveže Državni ured za reviziju da obavi reviziju za 1999. godinu u što kraćem roku, a najkasnije do 1. lipnja 2000. godine, a prigodom obavljanja revizije obuhvati i razdoblje do 1. ožujka 2000. godine.

Članovi **Odbora za poljodjelstvo, selo i seljaštvo** konstatirali su da je Izvješće o obavljenim revizijama za 1998. godinu prekasno upućeno na raspravu u Zastupnički dom, s obzirom na razdoblje koje obuhvaća. Ocijenjeno je nadalje da je svrha obavljanja revizije kontrola trošenja javnih sredstava, te da o obavljenim revizijama ovisi rad drugih tijela sudbene i izvršne vlasti koja u okviru svoje nadležnosti vode postupke u poduzimanju mjera povodom nalaza Državne revizije. Stoga se drži potrebnim, i u tom smislu predlaže Domu donošenje zaključka kojim se sva izvješća o obavljenim revizijama za 1998. godinu koja je Zastupničkom domu uputio Državni ured za reviziju dostave na uvid Državnom odvjetništvu, Državnom pravobraniteljstvu, MUP-u i Financijskoj policiji. Domu se ujedno predlaže da zaduži sve spomenute institucije da uvidom u Izvješće o reviziji za 1998. godinu procjene postoje li slučajevi nezakonitog postupanja u raspolaganju novcem iz Državnog proračuna odnosno iz proračuna županija, gradova i općina te da u takvim eventualnim slučajevima postupe u skladu sa svojim dužnostima i ovlastima. Najzad, navedene bi se institucije zadužile da Zastupničkom domu podnesu izvješće o poduzetim mjerama povodom tog Izvješća, i to najkasnije do 1. lipnja 2000. godine.

Odbor je raspravljao i o Izvješću o radu Državnog ureda za reviziju za 1999. godinu i dao potporu njegovom prihvaćanju budući da je ocijenjeno da se radi o instituciji koja svoje zadaće obavlja kvalitetno i temeljito, što se očituje u trendu smanjenja opsega nezakonitosti u korištenju javnih sredstava.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo raspravio je Izvješće o obavljenim revizijama za 1998. u dijelu koji se odnosi na djelokrug rada Odbora (Ministarstvo rada i socijalne skrbi, Ministarstvo zdravstva, Fondovi mirovinskog i invalidskog osiguranja, Hrvatsko mirovinsko osiguranje d.o.o., Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje i Hrvatski zavod za zapošljavanje).

Članovi Odbora utvrdili su da je Izvješće s obzirom na razdoblje koje obuhvaća, prekasno upućeno u raspravu u Zastupnički dom. Naime, članovi Odbora misle da je trenutno stanje teže nego je bilo 1998. godine, te je stoga upitno raspravljati o Izvješću s gotovo godinu i pol dana zakašnjenja.

Neke nepravilnosti u subjektima u kojima je obavljena revizija se ponavljaju, pa su uočene i u prethodnim izvješćima: nenamjensko trošenje sredstava, trošenje sredstava izvan planom utvrđenih iznosa ili potpuno izvan plana, izbjegavanje primjene odredbi Uredbe o nabavi robe i usluga neraspisivanjem natječaja za dodjelu radova ili nabavku roba, nepostojanje obveze unutarnje kontrole i sl.

Ukazano je i na niz propusta koji su vidljivi iz Izvješća. U Ministarstvu zdravstva, npr. uredski i drugi materijal nabavljen je bez godišnjeg plana nabave; na seminarima za stjecanje stručnih znanja vezanih uz suradnju sa Svjetskom zdravstvenom organizacijom i drugim međunarodnim organizacijama za zdravstvo treba upućivati zaposlenike Ministarstva zdravstva, a ne predstavnike konzultantskih kuća; kod izbora najpovoljnijih ponuda za radove na izgradnji, obnovi i nabavi opreme za zdravstvene objekte, nisu prihvaćene ponude s nižim cijenama uz obrazloženje da se radi o damping cijenama.

U Fondovima mirovinskog i invalidskog osiguranja u obliku predujma tijekom 1993. i 1994. godine isplaćivana su bespovratna sredstva za zapošljavanje invalidnih osoba a da nije provedena kontrola trošenja tih sredstava, pa su invalidne osobe koje su ostale bez zaposlenja, jer su sredstva nenamjenski trošena i tijekom 1998. ponovno vraćena na naknadu na teret Fonda radnika.

Izuzetno je loše i zabrinjavajuće poslovanje u Hrvatskom mirovinskom osiguranju, d.o.o. u kojem su, sedam godina nakon pretvorbe društvenih poduzeća, fondovi mirovinskog i invalidskog osiguranja prodajom, zamjenom, i posljedicama stečaja, ozbiljno smanjili portfelj dionica i njihovu nominalnu vrijednost.

Pritom, općim aktima nisu pobliže definirane namjene trošenja stečenih sredstava, pa su tako kupljena dva automobila i stan, a da to nije bilo predviđeno financijskim planom i bez odluke Nadzornog odbora.

U svim slučajevima izostala je kontrola Vlade i ostalih nadležnih institucija, a također nije, po mišljenju Odbora, temeljem nalaza revizije utvrđena odgovornost pojedinih ministara za uočene propuste u radu njihovih ministarstava, što je, drži Odbor, nedopustivo.

Dosad nije uočeno, da su temeljem nalaza revizije pokretani prekršajni krivični ili drugi postupci za utvrđivanje osobne odgovornosti za počinjene nepravilnosti, što također dovodi do toga da se određeni propusti ponavljaju iz godine u godinu.

Nakon svega Odbor je predložio Domu da primi na znanje Izvješće o obavljenim revizijama za 1998. godinu u djelokrugu rada Odbora.

Odbor za turizam predložio je Zastupničkom domu da primi na znanje Izvješće o obavljenim revizijama za 1998. godinu u dijelu što se odnosi na Ministarstvo turizma, te preporučiti Državnom uredu za reviziju da obavi reviziju poslovanja Hrvatske turističke zajednice za 1998. i 1999. godinu.

UVODNO IZLAGANJE

O izvješćima i o radu Državnog ureda za reviziju, ovlastima i nekim zanimljivim zapažanjima tijekom proteklih godina, zastupnicima je uvodno govorila glavna državna revizorica Šima Krsić:

»Poštovani gospodine predsjedniče, cijenjene zastupnice i zastupnici, dame i gospodo. Pred vama je Izvješće o radu Državnog ureda za reviziju za 1999. godinu, Izvješće o obavljenim revizijama za 1998. (jer se revizije obavljaju za godinu unazad, odnosno prethodne godine). Izvješće obuhvaća razdoblje od studenoga 1998. do listopada 1999., što čini mali pomak u odnosu na kalendarsko, odnosno na fiskalno-proračunsku a time i poslovnu godinu. To je zbog poštovanja zakonskih rokova za dostavu izvješća na vašu cijenjenu adresu.

Dopustite da, prije nego što prijedem na izlaganje o samim izvješćima, iznesem nekoliko osnovnih podataka o Državnom uredu za reviziju, njegovim ovlastima, ustrojstvu, načinu i uvjetima rada, djelatnicima, izradi i dostavljanju izvješća odnosno prema revidiranim subjektima te drugim tijelima vlasti i ukupnom okruženju u kojem je Ured djelo-

vao. Zakon o Državnoj reviziji donijet je sredinom 1993. godine, a glavni državni revizor imenovan je u travnju 1994. U toku mjesec dana donijet je Statut i drugi normativni akti te su izvršene sve potrebne radnje za početak rada Ureda. Zbog problema osiguranja poslovnog prostora Ured je počeo raditi tek u studenom 1994. godine, s obzirom na to da se radilo o potpuno novoj instituciji odnosno državnom tijelu bez naslijeđene infrastrukture i potrebnih stručnih osoba.

Prema odredbama Zakona o Državnoj reviziji, Državni ured za reviziju ima široke ovlasti u obavljanju poslova revizije državnih izdataka, financijskih izvještaja i financijskih transakcija jedinica državnog sektora, jedinica lokalne samouprave i uprave, pravnih osoba koje se djelomice ili u cijelosti financiraju iz proračuna, pravnih osoba s pretežitim udjelom državnog kapitala te Hrvatske narodne banke. Sa stajališta obuhvata i sadržaja revizijskih postupaka Državna revizija podrazumijeva ispitivanje i utvrđivanje valjanosti dokumenata, isprava, izvješća, računovodstvenih i financijskih podataka i svih drugih poslovnih dokumenata i evidencija. Potrebno je naglasiti da revizija uz kontrolu zakonitosti rada (što je samo osnovni pokazatelj pravilnog poslovanja) obuhvaća i davanje ocjene o najvažnijim aspektima trošenja javnih sredstava, a to su djelotvornost i ekonomičnost obavljanja djelatnosti te efikasnost i učinkovitost ostvarenja određenih programa.

Našim Zakonom o državnoj reviziji utvrđena je godišnja obveza revidiranja državnog proračuna, proračuna svih jedinica lokalne samouprave i uprave, fondova na razini države te Hrvatske narodne banke. Od ostalih subjekata, prije svega korisnika državnog proračuna, proračuna jedinica lokalne samouprave i uprave revizija se vrši u skladu s programom rada Ureda, odnosno prema mogućnostima.

Kod ustroja i uređenja unutarnjih odnosa primijenjen je funkcionalni i teritorijalni pristup, čime je poštovan ustroj zakonodavne izvršne vlasti u državi.

Kako se u Zagrebu nalazi velik broj subjekata koji podliježu reviziji, a prije svega državnih tijela korisnika Državnog proračuna, javnih poduzeća, kao i središnje službe fondova mirovinskog i zdravstvenog osiguranja za reviziju je osnovan središnji ured s unutarnjim ustrojstvenim jedinicama za reviziju državnog proračuna i njegovih korisnika, proračuna jedinica lokalne samouprave i

uprave, fondova zavoda i srodnih institucija, pravnih osoba koje se financiraju iz proračuna odnosno s pretežitim udjelom državnog kapitala, Hrvatske narodne banke i drugih financijskih institucija a koje smo obvezni revidirati.

U skladu sa svojim ovlastima za postojeći ustroj lokalne samouprave i uprave korisnika njihovih proračuna, osnovano je 20 područnih ureda Državnog ureda za reviziju u županijskim središtima. Veličina tih ureda prilagođena je veličini županija i broju subjekata na njihovom području u kojima radi od 6 do 20 djelatnika.

Teritorijalni ustroj ocjenjujemo nužnim jer se znatan dio posla obavlja kod samih subjekata na terenu, pa je ovakav način rada racionalniji i djelotvorniji.

Da bi se izbjegle eventualne negativne strane takvog ustroja u otklanjanju nepravilnosti i odstupanja od jedinstvenog načina rada, Državni ured za reviziju donosi jedinstveni program rada čije izvršavanje je višestruko koordinirano, od faze planiranja do izvršavanja i izvješćivanja čega je rezultat i ovo izvješće koje podnosimo.

Tome u prilog ide i činjenica da se revizije obavljaju timski, a svi revizori imaju ovlaštenja za reviziju svih subjekata na području cijele države, čime se postiže optimalno iskorištavanje radnog angažmana revizora, izbjegava se mogućnost subjektivnog pristupa zbog osobnih i drugih utjecaja.

Državni ured za revizije paralelno s obavljanjem revizija, izvršavanjem svojih zakonskih obveza, radi na osnivanju ureda, pronalaženju i osposobljavanju stručnih djelatnika i rješavanju ostalih problema i uvjeta rada.

Svi pročelnici područnih ureda, načelnici odjela i pomoćnici, te zamjenik glavnog državnog revizora, neposredno su angažirani na najvažnijim revizijama što znači da je udjel revizora u ukupnom broju zaposlenih visok, oko 84%.

Već je istaknuto da su poslovi državne revizije specifični, što znači da se potrebna znanja ne mogu steći redovitim dodiplomskim studijem, pa se kod zapošljavanja revizora vodilo računa da se angažiraju stručne osobe različitog profila s radnim iskustvom iz različitih područja o profitnim, odnosno neprofitnim organizacijama i tijelima uprave.

Kako je služba već uhodana - radi već šestu godinu s određenim brojem iskusnih revizora, posljednjih godina uglavnom su zapošljavani vježbenici

koji su kroz rad osposobljavani za polaganje ispita i samostalan rad.

Posebna pažnja posvećuje se stručnom usavršavanju revizora što se odvija kroz stručne seminare, unutar Državnog ureda za reviziju i u suradnji sa stručnim i znanstvenim udrugama i institucijama u zemlji i inozemstvu.

Nakon ovih nekoliko temeljnih okvirnih podataka o samom uredu, dopustite da iznesem osnovne podatke i nalaze o obavljenim revizijama za 1998. godinu, a koje su obavljene tijekom 1999.

Po našem programu rada, obavljena je revizija svih subjekata gdje je, po zakonu obvezna godišnja revizija. Isto tako je obavljena i revizija (prema programu rada) većine korisnika državnog proračuna i korisnika jedinica lokalne samouprave i uprave, te drugih subjekata.

Većina naših analiza bila je usmjerena i na reviziju zakonitosti i usklađenosti s pozitivnim propisima, svaka od njih je sadržavala elemente ocjene djelotvornosti, učinkovitosti, ali ne i dovoljno, s obzirom na to da smo tek počeli raditi bilo je dosta i formalnih propusta.

Na Uredu je da i nadalje revizija i provodi reviziju učinkovitosti pojedinih programa umjesto, revizije cjelovitog poslovanja, što je tendencija naših udruženja revizija na europskoj razini a i na svjetskoj razini.

• Ukupno je revidiran 861 subjekt, od čega 563 jedinice lokalne samouprave i uprave.

Ukupno je revidiran 861 subjekt, od čega 563 jedinice lokalne samouprave i uprave. Za proračunske korisnike neprofitne organizacije u Ured se dostavljaju godišnji i polugodišnji financijski izvještaji. Isto tako, svi subjekti koji podliježu obvezi revizije dostavljaju izvješća, međutim dostavljaju se izvješća i za neke subjekte koji ne podliježu obvezi revizije već kontroli Financijske policije i Porezne uprave.

Izvješća što su ih izradili revizori imaju oko 25 tisuća stranica. Ta sva izvješća dostavljena su odgovornim osobama revidiranih subjekata, a na lokalnim razinama vijećima i skupštinama, kako bi se po njima moglo poduzeti određene mjere.

Izvješće o obavljenim revizijama dostavljeno ovom visokom Domu ima 786 stranica. U njemu je dat kratak osvrt na nalaze revizije općenito,

obrađen je državni proračun i njegovi korisnici. Dat je kratak osvrt na nalaze revizije županija, gradova i općina, te fondova u sustavu mirovinskog zavoda za zapošljavanje i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje. Napravljeni su kratki sažeci svih jedinica lokalne samouprave i uprave na 2.290 stranica i dostavljeni uz ovo izvješće kako bi se bilo moguće upoznati s osnovnim podacima tih nalaza.

Svi podaci, cjelovita izvješća na raspolaganju su zainteresiranim zastupnicima i ostalima. Podaci prikupljeni tijekom revizije službeno su tajna sve dok se izvješće ne dostavi Saboru, odnosno na lokalnoj razini predstavničkim tijelima kada postaju dostupna javnosti.

Državni ured za reviziju nema ovlasti poduzimati bilo kakve kaznene mjere, već to mogu obavljati za to ovlaštene državne institucije. Ovo naglašavam iz razloga što ponegdje postoje očekivanja da revizija počne poduzimati konkretne kaznene mjere, pa i izricanje sankcija prema revidiranim subjektima i odgovornim pojedincima.

Naša je, prema zakonom i standardima, osnovna zadaća utvrditi činjenice i dati naloge kako ih otkloniti, te o tome izvijestiti Hrvatski državni sabor.

• Sam postupak revizije je specifičan i, bez obzira na to što revizijska izvješća nemaju neposredne učinke, činjenice moraju biti nedvojbeno utvrđene.

Sam postupak revizije je specifičan i, bez obzira na to što revizijska izvješća nemaju neposredne učinke, činjenice moraju biti nedvojbeno utvrđene, pa je u skladu sa zakonom i međunarodnim standardima propisan postupak očitovanja u kojem se predstavnicima revidiranog subjekta nakon završene revizije očituju o izvješću, odnosno nalazu, kako bi se izbjegli nesporazumi i nepreciznost u pogledu utvrđivanja stvarnog stanja. Očitovanje se ugrađuje u izvješće, a nakon toga se izvješće službeno dostavlja revidiranom subjektu koji može na njega izjaviti prigovor. Nakon odluke o prigovoru, postupak revizije smatra se okončanim i izvješće se dostavlja revidiranom subjektu.

Ja bih samo ukratko naglasila ukupna proračunska sredstva i ostala

koja su obuhvaćena revizijskim postupcima u 1998. godini. Podaci se odnose na 1998. godinu.

U izvještajnom razdoblju obavljena je kontrola utroška ukupnih proračunskih sredstava za 1998. godinu koja iznose 56 milijardi 315 milijuna kuna. Tu spada državni proračun Grada Zagreba i ostale sve županije, gradovi i općine.

U okviru proračunskih sredstava prihodi državnog proračuna iznose 46 milijardi i 847 milijuna kuna ili 83,2% udjela. Prihodi grada Zagreba 3 milijarde 373 milijuna ili 6% dok prihodi svih ostalih jedinica lokalne samouprave i uprave iznose 6 milijardi 94 milijuna ili 10,8%. Taj postotak se uglavnom ne mijenja.

• U okviru proračunskih sredstava prihodi državnog proračuna za 1998. godinu iznose 46 milijardi i 847 milijuna kuna ili 83,2% udjela. Prihodi grada Zagreba 3 milijarde 373 milijuna ili 6% dok prihodi svih ostalih jedinica lokalne samouprave i uprave iznose 6 milijardi 94 milijuna ili 10,8%. Taj postotak se uglavnom ne mijenja.

Kada se tome dodaju izvorna sredstva, sredstva Mirovinskog u iznosu od 13 milijardi 662 milijuna, Zavoda za zdravstveno osiguranje 10 milijardi 705 milijuna, socijalne zaštite 211 milijuna kuna, sredstva zapošljavanja 843 milijuna kuna, to ukupno iznosi 81 milijardu 738 milijuna kuna. To je više od polovice bruto društvenog proizvoda Republike Hrvatske.

Ukupna sredstva za javne potrebe u 1998. godini bila su veća za 11 milijardi 753 milijuna kuna u odnosu na raniju godinu ili 16,8%. Budući da mi obavljamo reviziju već četiri godine, odnosno ovo je peto izvješće ovdje ću dati jedan kratki pregled kretanja proračunskih sredstava 1994. - 1998. da se vidi koliko su ona porasla u tom periodu.

Ukupni proračunski prihodi u 1994. su iznosili 26 milijardi 924 milijuna, a u 1998. 56 milijardi 315 milijuna kuna. Porasli su za četiri godine 109,2%. Prihodi državnog proračuna porasli su za 23 milijarde 369 milijuna na 46 milijardi 847 ili 100,5%. Na isti način ću pokušati dati

podatke. Mirovinskog i zdravstvenog osiguranja kako bi se stekao uvid da se vidi koliko su više za određene potrebe izdvajali porezni obveznici u tom vremenu.

• Ukupni proračunski prihodi u 1994. iznosili su 26 milijardi 924 milijuna, a u 1998. 56 milijardi 315 milijuna kuna. Porasli su za četiri godine 109,2%. Prihodi državnog proračuna porasli su sa 23 milijarde 369 milijuna na 46 milijardi 847 milijuna ili 100,5%.

Iz podataka fondova mirovinskog osiguranja proizlazi da su ukupni prihodi u 1994. iznosili, s dodacima iz proračuna, izvorno 9 milijardi 374 milijuna, a u 1998. 17. milijardi 967 milijuna kuna. Prihodi su za četiri godine porasli za 8 milijardi 592 milijuna ili 91,6%.

Međutim, ovdje je bitno naglasiti potraživanja Fondova mirovinskog osiguranja na dan 31. 12. 1998. godine. Ona iznose 19 milijardi i 91 milijun kuna, a odnose se na utvrđene ratne štete 7 milijardi 907 milijuna, od državnog proračuna 6 milijardi 533 milijuna, za doprinose 4 milijarde 28 milijuna, za prodane dionice i udjele 424 milijuna kuna (dionice se prodaju na otplatu, to su neotplaćeni dijelovi). Za dječji doplatak 89 milijuna, ostalo za prodane stanove, najamnine 69 milijuna i za naknade šteta, povrat je isplaćen 39 milijuna kuna.

Potraživanja iz državnog proračuna porasla su sa milijardu 245 milijuna na 6 milijardi 530 milijuna kuna - prema podacima Fonda, ili na 5 milijardi 288,442. Istovremeno su obveze fondova mirovinskog sa milijardu 481,849 smanjene na 818 milijuna, što je pozitivan pomak u radu fondova.

Prihodi Zavoda za zdravstveno osiguranje u 1994. godini iznosili su 6 milijardi i 224 milijuna a u 1998. 10 milijardi 705 milijuna, što znači da su za četiri godine porasli za 4 milijarde 480 milijuna kuna ili 72%.

Dat ću ovdje i neke podatke o broju osiguranika. Broj aktivnih osiguranika pao je sa milijun 621,901 na milijun 417,509 ili za 12,6% a broj osiguranika korisnika smanjen je sa 4 milijuna 588, 321 na 4 milijuna 83 ili za 11%.

Potraživanja Zavoda za zdravstveno osiguranje od 1994. do 1998. porasla su sa 505 milijuna na 3 milijarde 354 milijuna kuna ili za 2 milijarde 849.170. Obveze Zavoda u 1994. godini su iznosile 465 milijuna kuna, a u 1998. iznose 3 milijarde 761 milijun kuna što je više za 3 milijarde 294 milijuna kuna. Najviše su porasle obveze prema zdravstvenim ustanovama.

Ja sam ovdje pokušala naglasiti neke podatke da se vidi koliko su više u četiri godine naši porezni obveznici izdvajali u ove javne izdatke od 1994. do 1998. godine.

A sada bih dala kratak osvrt na nalaze revizije 1998. i što je učinjeno po nalazima.

Državni proračun, njegove korisnike revidiramo petu godinu. Po većini naših naloga je postupljeno, a neki su u cijelosti otklonjeni. Po nekim nalogima poduzete su radnje za njihovo otklanjanje. Primjerice, popisi imovine, usklađivanja s knjigovodstvenim stanjem.

• U revizijama za 1998. godinu ima znatno manje formalnih i računskih propusta. Donose se financijski planovi, vodi se proračunsko računovodstvo, izrađuju se izvješća i dostavljaju određenim institucijama. Međutim, i dalje se pojavljuju nepravilnosti koje se odnose na planiranje i izvršavanje plana, nepoštivanje odredaba u postupku nabave roba i usluga.

U revizijama za 1998. godinu ima znatno manje formalnih i računskih propusta. Donose se financijski planovi, vodi se proračunsko računovodstvo, izrađuje se izvješća i dostavljaju određenim institucijama. Međutim, i dalje se pojavljuju nepravilnosti koje se odnose na planiranje i izvršavanje plana, nepoštivanje odredaba u postupku nabave roba i usluga, a unutarnji nadzor kod proračunskih korisnika nije ostvaren.

Revizijom proračuna jedinica lokalne samouprave i uprave utvrđeno je također da su postupali po našim nalogima, da se donose proračuni, vode se proračunska računovodstva i

dostavljaju se financijska izvješća. Najčešće nepravilnosti se također odnose na planiranje i izvršavanje plana, primjene odredaba o nabavi roba i usluga i zaduživanje iznad dopuštenog iznosa odnosno bez odobrenja Vlade.

Unutarnji nadzor u većini jedinica lokalne samouprave i uprave također nije osnovan ili ne funkcionira. Međutim, ovdje postoje vjerojatno i objektivni razlozi jer se radi o manjim jedinicama koje bi morale imati stručne financijske djelatnike a to ne mogu.

Gospodine predsjedniče, cijenjene zastupnice i zastupnici!

U ovom kratkom uvodnom izlaganju naglašene su samo osnovne činjenice i podaci o Državnom uredu za reviziju, o njegovom radu i obavljenim revizijama, osnovnim karakteristikama rada i poslovanja revidiranih subjekata, o trošku javnih sredstava te uočenim nepravilnostima kao i pozitivnim pomacima.

Rad Državnog ureda za reviziju odvijao se u skladu sa zakonima, međunarodnim standardima i pravilima revizorske struke. Metodologija rada i izrada izvješća ista je u većini zemalja članica Međunarodnog udruženja državnih revizija. Izvješća se upućuju u pravilu parlamentu, a detaljno se razmatraju u matičnim odborima i dalje prezentiraju. Međunarodna suradnja bila je uspješna; to se naročito odnosi na suradnju sa sudom Europske Unije na pripremama državnih revizija zemalja srednje i istočne Europe, za ulazak njihovih zemalja u Europsku uniju. Potpisana je i deklaracija o smjernicama što ovaj Ured mora ispuniti kada Republika Hrvatska postane članicom Europske unije. Isto tako treba istaći da su se svi subjekti koji podliježu reviziji navikli na tu činjenicu i tijekom protekle godine nije bilo slučajeva osporavanja ovlasti ili uskraćivanja suradnje. Naglasila bih da smo imali podršku javnosti, kao i sredstava javnog priopćavanja kojima ovom prigodom zahvaljujem i molim za razumijevanje vezano za nemogućnost iznošenja rezultata revizije prije rasprave u ovom domu – rekla je gđa. Šima Krasić, zahvalivši na pozornosti kojom su zastupnici pratili njezinu izlaganje, te iskazavši spremnost pružiti sva dodatna objašnjenja koja će biti postavljena tijekom analize izvješća.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja glavne državne revizorice riječ su dobili izvjestitelji radnih tijela. Stavove Odbora za financije i državni proračun prenio je **Jadranko Mijalić (HSL)**, Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo **Darinka Orel (HSL)**, a **Joško Kantić (HSL)** Odbora za turizam.

U nastavku sjednice istupali su predstavnici klubova zastupnika, a prvi je to u ime IDS-a učinio **Damir Kajin**. Revizija je pokazala, kaže, da su porasli izdaci državnog proračuna koji su u odnosu na 1997. veći za 22,6 posto. Izdaci Grada Zagreba također su veći i to za 28,4 posto dok za 560 jedinica lokalne samouprave i uprave izdaci su porasli svega 15,7 posto. Te disproporcije u potrošnji, smatra zastupnik, upućuju na potrebu redefiniranja fiskalnog sustava. Sa 34,1 milijardu kuna koliko su iznosili izdaci za Državni proračun u 1996., slijedeće godine (1997.) popeli su se na gotovo 38,2 milijarde kuna, a 1998. čak na 46,8 milijardi kuna. To jasno govori da je u tom periodu rastao i bruto društveni proizvod, ali i osobni standard, poglavito korisnika proračunskih sredstava. Takva politika dovela je, nastavlja Kajin, do urušavanja gospodarske osnove u 1998. i 1999. godini, a to je jako teško popraviti u ovoj godini. Iz izvješća revizije vidljivo je da je 1998. zazvonio alarm koji je upozoravao da nešto nije uredu s mirovinskim i zdravstvenim fondom, jer su u odnosu na 1997. godinu te godine porasle intervencije države u te fondove za 20,8 posto. U 1998. godini država je dotirala mirovinski fond sa 3,8 milijardi kuna, 1999. godine čak sa 6,5 milijardi kuna, a ove godine, tvrdi Kajin, morat će to učiniti s najmanje osam milijardi kuna ukoliko ne želimo da se čitav sistem uruši.

Jednako tako bilo je i s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje. Tako je 1998. država dotirala Zavod sa 600 milijuna kuna, 1999. godine sa 2,3 milijarde kuna, a ove godine morat će povećati taj iznos na 3 milijarde kuna što je 2,4 milijarde više u odnosu na 1998. godinu.

• *Kada će se otkriti tajni računi u Villachu i drugdje u inozemstvu na kojima se čuvaju milijuni US dolara hrvatskih poreznih obveznika?*

Kroz izvješće o reviziji za 1998. može se, kaže, upozoriti na stanje našeg proračuna u 2000. godini. Stupanjem na snagu PDV-a (stopa od 22 posto) taj je porez donio državi neplaniran prihod od čak 6,9 milijardi kuna u odnosu na porez na promet u prethodnoj godini, i umjesto da se novac vrati gospodarstvu izvršen je rebalans proračuna, potrošen novac i razorena gospodarska osnova zemlje. Korisnici proračuna su živjeli bolje, plaće službenika su porasle 18,6 posto, ali su zato svi drugi platili, poglavito gospodarstvo, kaže Kajin. Uz to, nezaposlenost je sa 16,4 posto u 1997. porasla na više od 19 posto, a o nelikvidnosti da se i ne govori. Dvije godine takve politike danas se više ne da ispraviti bez radikalnih i izuzetno bolnih rezova.

U nastavku rasprave Kajin je izrazio nezadovoljstvo činjenicom da manjka potpuna revizija poslovanja MORH-a od 1992. do 1995. godine, te revizija poslovanja »Alana«. Jednako tako pita kada će se otkriti tajni račun u Villachu i drugdje u inozemstvu na kojem se čuvaju milijuni US dolara hrvatskih poreznih obveznika, naglašavajući kako upravo ti podaci zanimaju hrvatsku javnost daleko više od 14,5 milijuna kuna potrošenih na kupovinu bilježnica u MUP-u što je u prosjeku 50 bilježnica po djelatniku. Od dodijeljenih sredstava MUP-u čak je 80 posto utrošeno na plaće 30.500 djelatnika pa to jasno govori, kaže Kajin, da sustav počinje sam sebe »jesti«. Jednako tako za javnost je zanimljivo s kim su povlaštena ministarstva zaključivala ugovore o dodjeli stanova, odnosno poslovnih prostora.

Osvrćući se na financiranje Hrvata u BiH podsjetio je da se u 1998. ono odvijalo kroz MORH, a od 1999. kroz Ministarstvo financija. Od 1992. do 1998. za HVO otišlo je 5 milijardi 893 milijuna kuna, a u 1999. godini još 957 milijuna kuna što sveukupno iznosi oko sedam milijardi kuna, a s kamata gotovo deset milijardi kuna. Tu, dakako, nisu uračunate mirovine za 21.000 pripadnika HVO-a koje financira Republika Hrvatska. S tim novcem mogao se izgraditi auto-

put dug 300 kilometara, ili otvoriti 50.000 radnih mjesta, odnosno sagraditi 25.000 stanova i tako smjestiti 100.000 naših građana, podvukao je Kajin. Samo za Haaški sud Hrvatska je od usvajanja Ustavnog zakona do dana današnjeg utrošila 122 milijuna kuna, a pojedinim odvjetničkim kućama dugujemo još četiri milijuna US dolara. Neplanirani troškovi za financiranje dojavljivača SZUP-a u 1998. iznosili su oko sedam milijuna kuna, a lani su iz blagajne MUP-a u gotovini isplaćena tri milijuna kuna, rekao je zastupnik Kajin.

Na kraju izlaganja izrazio je nadu da će se uskoro provesti revizija u Fondu za privatizaciju i Robnim zalihama, jer su, po njegovim riječima, upravo te institucije povezane s najvećim skandalima u zemlji. Iako ne dotiče biti, revizija je iz godine u godinu sve bolja, zaključio je Kajin, i izrazio uvjerenje da će tek revizija 2001. godine biti prava revizija.

Predsjednik Doma **Zlatko Tomčić** upozorio je zastupnika Kajina da je proširio raspravu i na ono o čemu je govoreno na zatvorenoj sjednici Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost te da se radi o elementima državne tajne. Stoga je zamolio zastupnike da u daljnjoj raspravi budu krajnje obazrivi.

Ivan Penić (HDZ) drži da je zastupnik Kajin govorio potpuno proizvoljno nedovoljno poznavajući sustav i tehnologiju rada MUP-a. »Ovdje nije riječ ni o kakvim bilježnicama niti je itko trošio toliko bilježnica koliko je navedeno«, kategoričan je Penić.

Kajin je odgovorio da su tzv. specijalni troškovi sadržani u Izvješću revizije za 1998. godinu tj. u njegovom posebnom dijelu koji se bavi revizijom poslovanja MORH-a, MUP-a i MVP-a. S tim u svezi upozorio je na stranu 36 materijala gdje se navode izdaci za ostali uredski i informatički materijal u iznosu od 37,1 milijun kuna.

Glavna državna revizorica, **Šima Kراسić** odgovorila mu je da u posebnom dijelu izvješća nema tih podataka već samo podaci o specijalnim izdacima za 1998. u iznosu 1,2 milijarde kuna.

Predsjednik **Tomčić** ustvrdio je kako se zastupnicima koji su članovi odbora ponekad pomiješaju papiri sa zatvorenih i otvorenih sjednica radnih tijela, i ponovno apelirao na određenu obazrivost u daljnjoj raspravi, s obzirom na obvezu čuvanja dijela koji nosi oznaku »državna tajna«.

U ponovnom istupu zastupnik **Kajin** se složio da u Izvješću doista postoji podatak o iznosu od 1,2 miliju-

na kuna specijalnih izdataka, te podsjetio da je prilikom usvajanja prošlogodišnjeg proračuna striktno naglašeno koliko sredstava ide prema hrvatskoj vojnoj komponenti unutar Federacije BiH. To su podaci koje hrvatska javnost zna pa prema tome ovom prilikom ništa novoga nije rečeno.

»Dakako, Zastupnički dom ne kani bilo što sakriti od hrvatske javnosti, ali treba voditi računa da još uvijek postoje dokumenti koji imaju oznaku službene ili državne tajne, upozorio je predsjednik **Zlatko Tomčić** ustvrdivši još da se može sa saborske govornice razgovarati o materijalu s kojeg Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost skine oznaku državna tajna.

Riječ je potom dao **Željku Glavanu** koji je istupio u ime Kluba zastupnika HSL-a. Ovdje je riječ o opsežnom izvješću koje se može mjeriti u kilogramima, slikovito se izrazio ovaj zastupnik pledirajući da se ubuduće radi malo sažetiji materijal u kojem bi se posebno ukazalo na najveće nepravilnosti otkrivene revizijom. Pretpostavlja da će Zastupnički dom i ovaj put kao što je to učinio u studenome 1998. zaključiti da Državni ured za reviziju dostavi sva izvješća o obavljenim revizijama 1997. godine i prosljedi na uvid odgovarajućim državnim organima, a oni do određenog roka (bio je to 1. lipnja 1999.) izvijeste o tome što su poduzeli u svezi s tim zaključcima. Deset dana prije spomenutog roka, prisjeća se zastupnik, Klub zastupnika HSL-a pokušao je dopunom dnevnog reda požuriti dostavu izvješća, ali nažalost ona nisu nikada stigla. Stoga zastupnik apelira da se u slučaju donošenja sličnih zaključaka ovaj put nešto učini na ispunjavanju istih.

Članak 47. Zakona o izvršenju Državnog proračuna za 1998. godinu predviđa novčane kazne za prekršaje (pobrojano ih je ukupno 10) kojima će se kazniti odgovorna osoba korisnik Proračuna, a u članku 49. kaže se da će rješenja o prekršajima donositi Porezna uprava Ministarstva financija. Postupak o prekršaju pokreće ovlašteni službenik Porezne uprave, podsjeća zastupnik, uz opasku da ga zanima koliko je Porezna uprava dosad izrekla takvih prekršajnih kazni. Slaže se s gospodinom Šeksom da treba voditi računa o predizbornim obećanjima, ali mu poručuje da za to postoji siguran sud izražen kroz volju birača na izborima. No, kada se ne poštuju zakoni i krše propisi tada bi se trebale plaćati novčane kazne i ići u

zatvor, ako se dokaže krivica, a svaka odgovorna osoba koja ne postupa po zakonu i ne pokreće procese i sama čini propust. Nažalost, dosad to nije funkcioniralo, zaključio je ovaj zastupnik.

Radi ispravka krivog navoda javio se **Ivan Šuker (HDZ)**. U Zakonu o Poreznoj upravi navedeni su osnovni poslovi i zadaci Uprave, a eventualni prekršaj koji se tiče izvršenja Državnog proračuna može se odnositi na dio obračuna poreza i poreznih prihoda koji proizlaze iz isplata iz Državnog proračuna, a nikako s osnova greški počinjenih u drugom materijalnom poslovanju. Naglašava to, kaže radi ljudi zaposlenih u Poreznoj upravi kako ne bi bili krivo optuženi.

Na istup zastupnika Glavana reagirao je i **Vladimir Šeks (HDZ)**. Ustvrdio je kako ne razumije kontekst u kojem je spomenut, ali je, kaže autor zaključaka koje je spomenuo zastupnik Glavan. Dodao je još da je za iste glasovao potkraj 1998. godine kada ih je Sabor usvojio i prosljedio na adrese određenih institucija.

Zastupnica **Đurđa Adlešić (HSL)** složila se s njegovom konstatacijom da je on autor tih zaključaka, a Zastupnički dom ih je podržao jer su bili kvalitetni. Drži, međutim, kako nije točna Šeksova konstatacija da je pokušao sve da se ti zaključci nađu na dnevnom redu Doma, podsjetivši da je tada bio predsjednik Kluba zastupnika HDZ-a koji je imao natpolovičnu većinu u Domu i svaki je put odbijao stavljanje te točke na dnevni red sjednice Doma.

• Od 1992. do 1998. za HVO je otišlo 5,8 milijardi kuna, a u 1999. još 957 milijuna kuna, što sveukupno iznosi oko 7 milijardi kuna, a s kamatama gotovo 10 milijardi kuna.

U ponovnom istupu **Vladimir Šeks** je rekao kako kolegica Adlešić ima selektivno pamćenje te ustvrdio da je spomenute zaključke predložio Klub zastupnika HDZ-a, Sabor ih usvojio, pa i tadašnja opozicija pitajući na kraju što je on tu više mogao raditi?

U ponovnom istupu **Željko Glavan (HSL)** rekao je kako se u svom istupu nije pozivao ni na kakav Zakon o Poreznoj upravi nego samo na Zakon o izvršenju Državnog proračuna za 1998. godinu točnije njegove članke 48. i 49., a **Ivan Šuker (HDZ)** ustvrdio

da ga je upravo upit o tome koliko je prekršajnih prijava podnijela Porezna uprava ponukalo da se osvrne na Zakon o upravi i članak 3. kojim su definirane nadležnosti te Uprave. »Nisam pitao koliko je Porezna uprava pokrenula postupaka nego koliko je izdala rješenja, a to nije isto«, uzvratilo mu je zastupnik **Glavan**.

Nepravilnosti se ponavljaju

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorila je **Dragica Zgrebec (SDP)**. Prvi put u saborskim klubama sjede i ljudi čiji su poslovi predmet revizije i kontrole a posljedice ovakvog načina i trošenja sredstava morat će snositi neki drugi koji su danas u Vladi. Možda će ovo biti jedna nova kvaliteta pa i dobro - otklonit će se najveći dio radnji koje su se odnosile na kršenje zakona, rekla je.

Kretanje razine financiranja javnih potreba od 1996. do 1998. godine dato u Izvješću bilo bi možda dobro usporediti s gospodarskim pokazateljima u tom razdoblju, rastom proizvodnje, rastom društvenog bruto proizvoda, koji su bili skromni, dok su svi drugi pokazatelji, nezaposlenost, unutarnji dugovi, proračunski dugovi, deficit platne bilance itd., bilo vrlo zabrinjavajući.

Ovo malo/veliko kašnjenje Izvješća donekle je i objektivno no nikad nije kasno da se ukaže na neke stvari i da se one promijene. U buduću bi trebalo ta izvješća dostavljati čim se završe i da se onda o njima raspravlja u više navrata. Državna revizija kontrolira i revidira poslovanje subjekata koji su u toj godini raspolagali sa 81 milijardu kuna (do 60 posto društvenog bruto proizvoda) što govori o njezinoj velikoj odgovornosti ali i odgovornosti Parlamenta da odgovorno analizira izvješća i poduzima mjere kada dođe do kršenja određenih propisa.

• Državna revizija kontrolira i revidira poslovanje subjekata koji su u toj godini raspolagali sa 81 milijardom kuna (do 60 posto društvenog bruto proizvoda) što govori o njezinoj velikoj odgovornosti, ali i odgovornosti Parlamenta da odgovorno analizira izvješća i poduzima mjere kada dođe do kršenja određenih propisa.

I u ovom Izvješću je vidljivo da se ponavljaju nepravilnosti u trošenju proračunskog novca pa je tako sada već nedopustivo da se govori o neurednom vođenju poslovnih knjiga. Nenamjensko trošenje, prekoračenje planiranih sredstava, nepridržavanje zakona, primjerice Zakona o nabavci roba i usluga, ponavlja se svih ovih godina i tome bi doista trebalo stati na kraj, upozorila je zastupnica.

I u spomenuta tri ministarstva o kojima se sada prvi put vodi rasprava također je Revizija nabrojila nepravilnosti i dobiva se dojam da se na knjigovodstveno-financijskim poslovima nije radilo kako treba.

Izdvajajući nepravilnosti kao one pri kapitalnim ulaganjima, nabavci roba i usluga (može se sumnjati da se pogodovalo određenim subjektima) zastupnica je posebno upozorila na problem zaduživanja i nepodmirenih obveza (samo u ova tri ministarstva ona iznose 861 milijun kuna), izdavanja državnih jamstava i avaliranja mjenica. Vidi se da država kao garant nije mogla naplatiti obveze po jamstvima i mjenicama što znači da je vodila politiku sličnu kao i prema bankama. Treba voditi računa da ne bude rizičnih plasmana.

Kao poseban problem ocijenila je poslovanje Mirovinskog fonda gdje su se dionice prodavale i ustupale na upravljanje bez znanja Nadzornog odbora. Predložila je da se prihvatiti zaključak radnih tijela o upućivanju ovih materijala nadležnim institucijama i da one obave svoj posao a da Zastupnički dom ove nalaze primi na znanje.

Dr. Đuro Njavro (HDZ) najprije je dao ispravak netočnog navoda predgovornice. Netočno je da rast javne potrošnje od 1994. do 1998. godine nije doveo ni do kakvih pozitivnih rezultata. Rast javne potrošnje u Hrvatskoj bio je uvjetovan rastom osobne potrošnje standarda naših umirovljenika, obnove, svega što je bilo u interesu hrvatskog društva, objasnio je. **Dragica Zgrebec** ustvrdila je da njezin navod nije ispravljen jer da nije govorila o razdoblju od 1994. do 1998. godine, već o razdoblju od 1996. do 1998. i povećanju prihoda od PDV-a u 1998. godini.

Oснаžiti reviziju

U nastavku **dr. Đuro Njavro** govorio je u ime Kluba zastupnika HDZ-a. Pred zastupnicima je sažetak Izvješća Revizije a teško je sažeti cijeli život

jedne države, i to države koja je dobro sociojalna, koja ima sustav državne zdravstvene i mirovinske zaštite, i sve ono što se događalo u jednoj godini u jedno izvješće. Zastupnički bi dom za nalaze Državne revizije, koji trebaju dolaziti češće, trebao uložiti puno više vremena a nadzor nad trošenjem proračunskog novca trebao bi biti sastavni dio i trajni posao matičnog Odbora za financije i Državni proračun uz osnivanje njegovog pododbora za Državnu reviziju, (ne više Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost) prijedlog je ovog Kluba zastupnika.

Ako je prošlih godina i bilo razloga za razmatranje trošenja državnog novca na neki način više pitanje nacionalne sigurnosti uvjereni smo da to u narednim godinama neće biti. Dapače, nakon što Zastupnički dom raspravi Izvješće bilo bi primjereno da Državna revizija stavi taj dokument na Internet i time postane dostupan svakom hrvatskom poreznom obvezniku i da može vidjeti što je Revizija pronašla u njegovoj lokalnoj sredini.

Državna revizija je institucija od općeg dobra i zalažemo se za još izravniju njenu odgovornost prema Zastupničkom domu, a za učinjen rad treba joj odati određeno priznanje. To je mlada institucija, njeno cjelovito ekipiranje dovršeno je tek 1998. godine (Austrija takvu instituciju osnovala u doba Marije Terezije) i ovaj se Klub zalaže da se očuva i osnaži samostalnost i neovisnost Revizije (i u Ustav unijeti novu poziciju kao što je u mnogim europskim zemljama).

• *Opravdano bi bilo da hrvatska Vlada dva puta godišnje izvjesti Zastupnički dom o učinjenom na otklanjanju propusta koje je pronašla Revizija te da se maksimalno pooštri odgovornost svih korisnika proračuna u trošenju proračunskog novca.*

Opravdano bi bilo da hrvatska Vlada dva puta godišnje izvjesti Zastupnički dom o učinjenom na otklanjanju propusta koje je pronašla Revizija te da se maksimalno pooštri odgovornost svih korisnika proračuna u trošenju proračunskog novca. Korisno bi bilo analizirati što je potrebno u pojedinim zakonima mijenjati kako se neki propusti ne bi

ponavljali, primjerice zakon o javnim nabavkama.

Ispravci netočnih navoda

Mr. Nikola Ivaniš (PGS) javio se radi ispravka netočnog navoda opovrgnuvši da je sadašnji sustav zdravstvenog osiguranja garancija sociojalne države. Uskoro ćemo kao društvo ići prema pojavi više zdravstvenih osiguranja u sustavu osnovnog zdravstvenog osiguranja, s većom ponudom usluga osiguraniku i s manjom cijenom. To će pridonositi da država bude sociojalnija.

I **Mirjana Ferić-Vac (SDP)** javila se radi ispravka netočnog navoda dr. Njavre jer da je najveći dio njegove rasprave bio o (ne)opravdanosti Ureda za državnu reviziju a rasprava je o nalazima Ureda. **Mr. Mato Arlović**, potpredsjednik Zastupničkog doma i predsjedatelj objasnio je da zastupnica nije ispravila netočan navod, dok je **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** rekla da podatak dr. Njavre da se 60 posto bruto društvenog proizvoda trošilo za određene kategorije nije nikako dokaz da je država sociojalna. To je dokaz da je država varala sociojalne slučajeve i da je u biti sama postala sociojalni slučaj. Sociojalna država je ona država koja pomaže nemoćnima, nesposobnima da rade a ne dotira one kojima je onemogućila da rade.

Dr. Đuro Njavro odgovorio je da treba pričekati i vidjeti kako će to izgledati sociojalna država s bitno smanjenim državnim proračunom i javnom potrošnjom a država koja vodi brigu o milijun osoba starije dobi jest sociojalna država. Na to je reagirala **Dragica Zgrebec** pretpostavljajući da se radi o umirovljenicima, no oni su ta sredstva osigurali kroz svoj radni vijek a netko ih je potrošio. Danas su oni zaista sociojalni slučajevi.

Mr. Nikola Ivaniš ponovio je da je rekao da sustav obveznog državnog osiguranja nije garancija sociojalne države a da nije govorio o karakteristikama sociojalne države, dok je **Ivan Ninić (SDP)** upozorio da su umirovljenici zaslužili puno bolju i bogatiju starost a ne sramotno malu mirovinu. Sve ostalo je rekla kolegica Zgrebec, dodao je. **Dr. Đuro Njavro** objasnio je da nije rekao da hrvatska država skrbi o milijun osoba kao sociojalnih slučajeva već o milijun starijih sugrađana, umirovljenika. Model tržišta u zdravstvu poznat je u svijetu ali to će dovesti do više zdravlja za bogate a pitanje kako će proći obitelj s nižim dohocima, odgovorio je zastupniku Ivanišu.

Mr. Željko Glavan (HSLŠ) je rekao da ono što je nabrojio dr. Njavro nije sociojalna država već država u ekonomskoj katastrofi. I **mr. Marin Jurjević (SDP)** zadržao se na navodu dr. Njavre o sociojalnoj državi i skrbi o umirovljenicima. To bi značilo da je Hrvatska skrbnik umirovljenicima odnosno da su umirovljenici koji su normalno radili za svoju mirovinu u položaju onih o kojima netko skrbi, i to nije suština sociojalne države, čini se zastupniku.

Mr. Nikola Ivaniš ponovio je da u demokratskim zemljama sustav zdravstvenoga osiguranja s konkurencijom privatnih zdravstvenih osiguranja u pravilu pruža više prava iz osobnog zdravstvenog osiguranja. Prosječni njemački građanin ima veća prava s naslova osnovnog osiguranja negoli hrvatski građanin a može i birati osiguranje. To hrvatsko državno osiguranje kod nas osigurava u prosjeku godišnje sedam dana bolničkog liječenja. **Jadranka Katarinčić-Škrlj (HSLŠ)** smatra da u našem okruženju milijun umirovljenika nije pokazatelj sociojalne države nego pokazatelj tajkunizacije hrvatskoga gospodarstva. Oteto jednim dano je drugima i to se pokušava nazvati sociojalna država, rekla je.

Dr. Đuro Njavro u ispravku netočnog navoda naglasio je da je, nažalost, milijun umirovljenika odnosno građana starije dobi rezultat nepovoljnih demografskih trendova u Hrvatskoj i da će se to pitanje u budućnosti zaoštriti. Tajkunizacija je fenomen unazad dvije godine u Hrvatskoj.

Ozbiljne pogreške

Željko Ledinski (HSS) iznio je najprije stajalište HSS o Državnoj reviziji - prije svega to je bila jedna politička kontrola na način da tamo gdje je trebalo nešto otkriti tražilo se i više od onoga što je u normalnim okolnostima bio rad revizije. Na drugoj strani tamo gdje je trebalo više raditi nije se radilo.

Naša Revizija, koja sada može daleko bolje raditi jer ima kadrove i opremu, kontrolira sve naše općine i gradove jednom godišnje, s tim da neke općine imaju u proračunu možda 500.000, 600.000 tisuća kuna dok se istovremeno neke institucije ili javne ustanove s daleko većim proračunom kontroliraju svake četiri godine, rekao je zastupnik te naveo primjer Bjelovarsko-bilogorske županije.

Iz nalaza Revizije vidljivo je da je bilo vrlo mnogo ozbiljnih pogrešaka u

radu svih ministarstava, županijama, gradovima i općinama. Tako je i u Ministarstvu poljoprivrede, možda za HSS najvažnijem. S računa potpore obiteljskom gospodarstvu davani su, a nisu se smjeli davati, krediti s nepravovremenim vraćanjem uz istovremeno zaduživanje Ministarstva kod banaka. Nije bilo kontrole kredita, sredstva namijenjena primarnoj proizvodnji (34,3 milijuna kuna) korištena su za pozajmice a da za to nitko nije odgovarao.

Greške se ponavljaju iz godine u godinu i u poslovanju određenih županija, ističe zastupnik navodeći primjer s kapitalnim ulaganjima, sredstvima za zbrinjavanje hrvatskih branitelja, nenamjensko trošenje sredstava za zakup i prodaju nekretnina, netrošenje sredstava za kreditiranje malog poduzetništva, trošenje transfera iz državnog proračuna bez kriterija.

Zatim, u prijašnjim se izvješćima nije moglo pročitati da je Revizija utvrdila da su općine i gradovi obvezni dati određena sredstva političkim strankama za sudjelovanje na izborima već to stranke moraju same utvrđivati i voditi sudske sporove, zamjerka je zastupnika.

Osvrnuo se i na nalaz Revizije o MORH-u primijetivši u vezi s tim da su za to Ministarstvo kao i MUP i MVP zastupnici dobili podatke kao službenu tajnu a dan prije je novinar Mislav Bago, HTV, sve negativnosti iz tih nalaza iznio u Motrištima.

U specijalnim izdacima Ministarstva obrane kaže se da se za hrvatsku komponentu u Herceg-Bosni izdvaja 1,26 milijardi kuna no to nisu svi izdaci (još Ministarstvo financija, Ministarstvo hrvatskih branitelja) pa bilo bi dobro, predložio je, da su vidljivi na jednom mjestu jer ovako se ne zna kolika su ta sredstva. Nedostaje i izvješće o poslovanju poduzeća Alan.

Bilo bi i dobro da se u nalazu vidi koliko iznose ukupna izdana jamstva (državna, općinska), rekao je na kraju zastupnik. Želja je Kluba zastupnika HSS-a, koji podržava zaključke Odbora za financije i Državni proračun, da Državna revizija bude neovisna institucija koja bi izvješća podnosila (samo) Saboru koji treba znati kako se troše javna sredstva.

Jadranka Kosor (HDZ) javila se radi ispravka netočnog navoda jer je predgovornik rekao da je nalaz Revizije došao u Sabor u 11. mjesecu prošle godine a »da neke nije bilo stalo odnosno odgovaralo da dođe na dnevni red«. Mandat prošlog saziva Zastupničkog doma istekao je u 11.

mjesecu 1999. godine i do konstituiranja novog saziva, 2. veljače 2000. nije bilo sjednica.

Darko Šantić (HNS) se u ime klubova zastupnika HNS-a i LS-a osvrnuo na dio Izvješća koji govori o reviziji lokalne samouprave i uprave. Može se zaključiti da se radi o nepravilnostima koje se odnose na bitne elemente financijskog poslovanja (propusti u računovodstvenom poslovanju, u izvršavanju proračunskih izdataka i u nabavi roba, usluga i dobara) i da se »sele« iz godine u godinu. Smanjuju se propusti proceduralne prirode.

Mijenjati sustav lokalne uprave i samouprave

U Izvješću se konstatira često nepridržavanje zakona u vezi s nabavom roba i ustupanja radova (više različitih ugovora za istu investiciju, nezakonita postupanja s ugovorima, pa zastupnik pita treba li to uopće komentirati u ovakvoj gospodarskoj situaciji.

• Nalaz Revizije još je jedan poticaj da se što hitnije započne s izradom kvalitetnog sustava nove lokalne uprave i samouprave a u tom kontekstu izmjena treba sagledati i pojačanu ulogu Državne revizije.

Nalaz Revizije još je jedan poticaj da se što hitnije započne s izradom kvalitetnog sustava nove lokalne uprave i samouprave a u tom kontekstu izmjena treba sagledati i pojačanu ulogu Državne revizije. Podsjetio je da su se u predizbornoj kampanji uglavnom sve političke stranke opredijelile za decentralizaciju sredstava i odlučivanja.

Ovo nije poziv za prijevremene lokalne izbore iako se u našim lokalnim sredinama takav zahtjev sve više ističe, već govor iz iskustva Grada Karlovca, sredine iz koje dolazi zastupnik. U ovom trenutku Grad Karlovac je zadužen 44 milijuna kuna pa pita u kakvoj će se situaciji naći oni koji će nakon lokalnih izbora preuzeti upravljanje. Stoga što hitnije treba započeti s odgovornim poslom izmjenе zakonodavstva lokalne uprave i samouprave a kao prvi korak u tome je otvaranje široke javne rasprave. Uz taj prijedlog klubovi zastupnika HNS-a i LS-a (prihvaćaju Izvješće) podržavaju

sugestije u vezi s ovim Izvješćem o pojačanoj kontroli i kažnjavanju te o osnivanju pododbora za Državnu reviziju.

Tonči Tadić (HSP) u ime klubova zastupnika HSP-a i HKDU-a najprije je pohvalio rad Državne revizije. Dobro je da postoji netko u državi tko nadzire trošenje tih 80 milijardi kuna javnog novca no šteta je da se o Izvješću raspravlja gotovo nakon dvije godine.

Svrha ove rasprave nije niti bi trebala biti licitiranje ili stjecanje političkih poena. Rasprava treba biti hladna o svim propustima bivše vlasti. Bivša vlast je prošlo svršeno vrijeme i treba uočiti te propuste i iz njih izvući pouke. A to je, kako odgovarajućim zakonskim promjenama zajamčiti povećanje stručnosti na svim razinama od ministarstava do županija i lokalne samouprave, kako povećati odgovornost za trošenje državnog novca. Trošenje javnog novca, poreza naših građana, iznimno je odgovoran posao i treba mu pristupiti s većom ozbiljnošću, savjesnošću i stručnošću.

Pravaši se i pitaju koja je svrha ovakvih izvješća ako nema progona i kažnjavanja onih koji su počinili propuste. Zato se zalažu da se ubrza mehanizam transfera tih nalaza nadležnim službama, Financijskoj policiji, MUP-u, državnom odvjetništvu, jer jedino to može narodu vratiti povjerenje u poštenje i savjesnost državnog službenika.

Posao Državne revizije bit će bitno lakši uvođenjem državne riznice no to donosi i nove obveze (prilagođavanje normi revizije europskim normama). Taj put Revizija mora prijeći daljnjih godina želimo li postati pridružena članica EU-e. Tijekom ovog mandata Sabora treba učiniti sve za jačanje službe Državne revizije, zakonski i potporom, da joj se omogući da što promptnije obavijesti nadležne državne službe o počinjenim propustima.

Zatim se prešlo na pojedinačnu raspravu.

Joško Kontić (HSLs) smatra da hrvatska Državna revizija ne radi loše svoj posao bez obzira na to što nije osnovana u vrijeme Marije Terezije. Nije problem u ratu i izvješćima Revizije već što ta kvalitetna izvješća često ostaju mrtvo slovo na papiru.

Ideja da se Izvješće stavi na Internet je simpatična ali mnogo toga što je u njemu navedeno mogli bi se nazvati prljavim rubljem a Hrvatska bi na Internet trebala stavljati stvari s kojima se ponosi (bolje građanima dostavljati izvješće poštom).

Prošlo svršeno vrijeme?

U ova dva dana rasprave u Saboru prevladavala je riječ »dosljednost« pa i kada se govorilo o Izvješću Revizije za 1997. godinu. U tom je Izvješću bilo navedeno »svakojakih« radnji (primjerice, davanje novca privatnim poduzećima) a Sabor je tada podržao prijedlog HDZ-a da se sve to dostavi određenim državnim tijelima i provedu određene radnje no sve je to ostalo mrtvo slovo na papiru. I što se dogodilo danas kad je to spomenuto i je li time zaključena rasprava, pita zastupnik. Je li sve doista prošlo svršeno vrijeme i što hrvatska javnost očekuje od zastupnika. Imaju li moralno i političko pravo, a zastupnik smatra da nemaju, reći »ono što se dogodilo lani je gotovo a mi počinjemo iznova«.

Potrebno je opet potaknuti pitanje izvješća Revizije za 1997. godinu i zastupnike obavijestiti o tome što se učinilo u vezi s tim nalazom.

Zatim je govorio o revizijskom izvješću za tri ministarstva, obrane, unutarnjih poslova i vanjskih poslova, odnosno »zabranjenom voću«. Na temelju revizijskih izvješća moglo bi se reći da dio ljudi iz MVP-a ima dobar apetit, voli dobru garderobu pogotovo kad je sve na račun države. Na odborima se čulo da su se i službene kreditne kartice koristile u privatne svrhe i na njih kupovale potrepštine za djecu, supruga itd. Interesantno je da na sve to u jednoj maloj siromašnoj Hrvatskoj, koja se svakodnevno suočava s velikim socijalnim poteškoćama, gotovo nitko nije reagirao a u jednoj bogatoj Švicarskoj zbog samo kapi istine o tome u javnosti ministrica podnosi ostavku. Takve postupke treba sankcionirati bez obzira na to tko ima većinu u Saboru i čiji ministri sjede u Vladi, upozorio je.

Zatim, u MVP-u je vidljiv trend da su se mimo odluka Vlade zapošljavali ljudi a prije dva tri mjeseca, kad su se osjetile promjene, ponovno se zaposlio velik broj ljudi u ministarstvima. U državnoj upravi ima višak zaposlenih pa i u ovom Saboru ima viška zastupnika, zbog zakona koji je loš. Svi moramo imati na umu da je 150 zastupnika preveliko i nepotrebno opterećenje za birače i hrvatske porezne obveznike, naglasio je.

O Ministarstvu obrane se puno govorilo pa se zastupnik zadržao na rečenici iz Izvješća »da se zbog posebnog interesa može pribaviti suglasnost Vlade o izuzimanju primjene Zakona o postupku nabave roba, usluga i ustupanja radova«. Razumio bi da se radi o nabavci nuklearnog oružja ili

podmornica ali ovdje se govori o krumpirima i šniclima, a poduzeće Alan je tajanstveno (zastupnik je iznio parafrazu s dječnim stripom gdje se glavni junak zvao Šnicla a tajanstveni Alan) i o njemu nema podataka. Time ovaj dokument nije potpun, rekao je.

Podsjećajući se izvješća revizije iz 1997. godine i podatka da se ne koriste sredstva za zapošljavanje i onda kad ih imamo (Hrvatski zavod za zapošljavanje) kao veliko zlo za našu zemlju smatra nekvalitetan rad. Uz to, nakon stvaranja ove države dogodilo se drugo zlo. Neki si ljudi, pod krinkom hrvatsva, Hrvati po zanimanju, duboko zavukli ruke u džepove naših građana i opljačkali ih. Tu nema svršene priče i prošlog vremena već se s time treba pozabaviti i sankcionirati, rekao je, među ostalim.

A najveće zlo koje nam prijete je narkomanija. Pa stoga što se tiče MUP-a odgovor treba tražiti zašto je potrošeno samo 4 milijuna kuna za Program nacionalne strategije suzbijanja zloporabe droga (moglo se još 30 milijuna kuna). Podatak da se za suzbijanje orgnaizirane proizvodnje droge potrošilo 1.568 kuna (zastupnik Marin Jurjević ispravio brojkama na 1.568,92 lipe) može ići u rubriku »vjerovali ili ne«. I onda se pitamo zašto je to zlo sve jače u Hrvatskoj, rekao je zastupnik nadajući se da »će možda ovo čuti jedan moj prijatelj Šime« (o. a. ministar MUP-a) koji neće dopustiti da se to i ubuduće događa.

Nezakonite zamjene dionica Mirovinskog fonda

Milanka Opačić (SDP) smatra da je bilo potrebno skinuti oznaku »državna tajna« s Izvješća o ova tri ministarstva jer raspolaganje državnom imovinom ne može biti nikakva tajna.

U svojoj raspravi zadržala se na dijelu Izvješća koji se odnosi na Mirovinski fond jer se nepravilnosti u njegovom radu ponavljaju iz godine u godinu, za razliku od mnogih ministarstava gdje su nepravilnosti ipak dijelom ispravljene.

Gotovo ništa se nije učinilo u postizanju financijske discipline u naplati doprinosa čime se stvarala sve teža situacija u platnom sustavu zemlje a da se ne govori o stanovima, automobilima, kreditima koji nisu vraćeni a niti su plaćene kamate (na dan 31. prosinca 1998. iznos nevrćenih zajmova je 15 milijuna kuna).

Postoje i velike nepravilnosti u radu s elementima kaznenog djela - malverzacije dionicama iz portfelja Fonda. Dionice Fonda zamijenjene su

za dionice trgovačkog društva koje je pune četiri godine poslovalo s gubitkom i zamjena dionica značila je za Fond gubitak od 17,9 milijardi kuna.

Dionice su zamjenjivane bez javnog prikupljanja ponuda, bez odluka Nadzornog odbora i uglavnom su se takvom zamjenom vrijednih dionica očigledno spašavala neka poduzeća a na teret Mirovinskog fonda i krajnjih korisnika, umirovljenika i invalida. Izračuni o tome koliko je time Fond oštećen nisu napravljeni no zastupnica pretpostavlja da se radi o izuzetno velikim brojkama. Sama je zbrojila određene stavke, navedene kao gubici Fonda, i došla do iznosa od 111 milijuna kuna. Uočila je i da se u Izvješću Revizije ne govori o prodaji 53 posto dionica Fonda u Večernjem listu a i time je Fond oštećen.

Čemu rad Državne revizije svih ovih godina kad nitko od nadležnih institucija nije izvršio svoj posao, premda ih na to obvezuju zaključci Sabora već nakon nalaza revizije za 1994. godinu, ističe zastupnica. To potiče i pitanje koliko su nadležni organi neprovođenjem zaključaka i neobavljanjem svog posla, nekažnjavanjem onih koji su znatno oštetili imovinu Republike Hrvatske i na kraju same građane ove države, pridonijeli klimi u Hrvatskoj da može svatko državnu imovinu raskučiti a da ne odgovara.

• Ovaj Sabor mora donijeti zaključke kojima će obvezati sve nadležne da postupe po svojoj dužnosti, a ukoliko to ne učine nisu niti zavrijedili da ostanu na svojim dužnostima i te ljude treba mijenjati.

Ovaj Sabor mora donijeti zaključke kojima će obvezati sve nadležne da postupe po svojoj dužnosti, a ukoliko to ne učine nisu niti zavrijedili da ostanu na svojim dužnostima i te ljude treba mijenjati, upozorila je zastupnica.

Ante Beljo (HDZ) osvrnuo se na brojke koje se zadnjih dana objavljuju u tisku o pomoći Hrvatima u BiH i koje izvađene iz konteksta izgledaju, rekao je, monstruozno. Zato bi ministarstva preko kojih je išla ta pomoć trebala Saboru podnijeti podatke da se vidi o čemu se zapravo radi. Te brojke treba gledati prema namjeni i u odnosu na ukupne izdatke u Hrvatskoj. Podsjetio je na velik broj ljudi s

tog područja koji su bili uključeni u obranu Hrvatske te obvezu Hrvatske da se brine o obiteljima poginulih i invalidima (i Njemačka i Austrija se brinu putem mirovina za ljude koji su čitav radni vijek proveli u tim zemljama).

Da o brojkama treba govoriti u relacijama za primjer je naveo da brojka od 850.000 progmanika na području Hrvatske u Americi nije puno značila dok se nije predočilo da bi to u omjeru s njihovih 250 milijuna stanovnika značilo 80 milijuna izbjeglica. **Mr. Pavle Kalinić (SDP)** ispravio je potonji navod predgovornika jer da se radi o točno izračunatom broju od 28 milijuna ljudi.

Ubrzati kažnjavanje

Branislav Tušek (SDP) svojim »izletom«, kako je rekao, u ovo Izvješće istaknuo je niz propusta i negativnih primjera. To govori o jednoj Hrvatskoj (da li o prošlom i svršenom vremenu), o jednoj vlasti, odgovornosti, moralu, potrebi da se inzistira na demokratskoj, snažnijoj kontroli svih onih koji troše proračunska sredstva.

No najviše u svemu tome može pomoći odgovorna i poštena vlast, koja poštuje Ustav i zakone i koja će obavljati tu kontrolu. Ti negativni primjeri mogu biti i dobra pouka kako ne treba raditi ali ih možda već danas ozbiljno staviti pod kritičku lupu i sudstva i pravosuđa.

Tako su Hrvatske šume kupcima isporučivali hrast premda su platili bukvu, pojedina ministarstva, poput Ministarstva hrvatskih branitelja sa 25 automobila, nigdje nemaju evidentirane dobivene automobile, plaćale su se dvostruke invalidnine. Zatim, za temelj Sv. Rok, jednu od kapitalnih investicija nema troškovičnika cjelokupnih radova a nije niti poznata vrijednost te investicije.

U Državnom zavodu za zaštitu obitelji i mladeži prekršen je zakon jer je ravnateljica isplaćivala plaće u neto iznosu od 16.600 kuna umjesto 14.000, a za dodjelu iznosa od 3,5 milijuna kuna pomoći obiteljima nema pravilnika niti donesenih kriterija.

U Hrvatskim vodama protuzakonito su korištena sredstva od naknada za korištenje voda za kupovinu stanova, no ako se zadržimo na »našoj kući« onda imamo primjer (Ured za opće poslove Vlade Republike Hrvatske i Hrvatskoga državnog sabora) da je Vlada Republike Hrvatske zaključila s poslovnom bankom ugovor o odobravanju stambenih kredita u vrijednosti 17 milijuna kuna dužnicima na 20 godina s dva posto

kamata. Gdje je tu moral, pitao je zastupnik dodajući da bi bilo zanimljivo vidjeti tko su ti dužnosnici.

Uz slične primjere iz Ministarstva privatizacije, Hrvatskih šuma (milijun DEM potrošeno za reprezentaciju) zastupnik je zaključio da je to primjer, proizvod jednog sustava koji se može nazvati sustav djelovanja bez kontrole parlamenta i demokratske javnosti. Taj je sustav proizvodio privilegije povlaštene grupe koje su zloupotrebljavale položaj vlasti.

Ovaj »kratki izlet« u opsežan materijal Revizije ukazuje da postoje, najblaže rečeno, sumnjivi slučajevi koji barem zaslužuju ubrzan zakonski postupak i kažnjavanje svih odgovornih za eventualno protuzakonito djelovanje, korupciju i mito.

Berislav Rončević (HDZ) javio se radi ispravka krivog navoda u vezi s Hrvatskim šumama. U ime poduzeća Hrvatske šume iz kojeg zastupnik dolazi te 10.000 zaposlenih pitao je zastupnika Tuška gdje je pronašao iznesene podatke jer da ih nema u Izvješću Revizije, a ako on ima druga saznanja dat će mu potporu da te nepravilnosti nestanu. Trebalo bi poznavati tehnologiju proizvodnje u šumarstvu, tamo su neke stvari drukčije (drveni proizvod se ne može skladištiti) zbog čega i odnos potraživanja i obveza može biti malo drugačiji nego u drugim proizvodnjama.

Mr. Mato Arlović, potpredsjednik Sabora i predsjedatelj složio se sa zastupnikom rekavši »da stvarno treba dobro poznavati Hrvatske šume onda bi se našlo puno više«. **Branislav Tušek** odgovorio je da dolazi iz Hrvatskih šuma. Hrvatske šume su djelovale protuzakonito jer nisu podnijele izvješće o svom radu Saboru, zatim, nisu izradile srednjoročni niti dugoročni plan šumarstva, nije popisana cjelokupna imovina, prodaje trupaca bila je bez ugovora, nema broja ugovora o djelu a niti broj osoba koje su po tim ugovorima obavljale poslove (a troškovi iznose 1,3 milijuna kuna) čime je prekršen Zakon o radu i to su dopune tzv. ispravaka krivih navoda, rekao je.

Željko Ledinski je odgovorio da Hrvatske šume rade po propisima i osnovama gospodarenja koje se donose deset godina unaprijed i oni su u planovima. **Branislav Tušek** je objasnio da samo čita nalaze Revizije a **Željko Ledinski** primijetio da predgovornik nije pažljivo čitao jer da bi onda pronašao cijeli odlomak koji govori o točno navedenim planovima gospodarenja.

O nalazima Državne revizije raspravljati po cjelinama

Dubravka Horvat (SDP) prigovorila je što se o izvješću raspravlja tek sada, a zatim ukazala na najčešće nepravilnosti i nedostatke (izvršavanje zadataka iznad planiranih veličina dok neki uopće nisu planirani) te navela primjere s tim u svezi. Upitala je kako se moglo dogoditi da neki dugoročni krediti za obnovu i razvitak cesta, željeznica, za poljoprivredu nisu povučeni pa se moraju podmiriti obveze njihova nepravovremenog povlačenja. Ne smije se, naglasila je, dogoditi da Ministarstvo financija u tijeku revizije dopunjava pregled zaduženja ino-zajmova koje mora vraćati, osobito zato što je riječ o iznosima, naprimjer, od 3 milijuna i 400 tisuća maraka (za zgradu veleposlanstva u Budimpešti), 12 milijuna (zgrada veleposlanstva u Berlinu) te 32 milijuna dolara kratkoročni devizni kredit s Poslovnom bankom. Ugovori o zajmu - rekla je, nadalje, zastupnica, nisu se sklapali tako da zaštite interese vlasnika (države) - naprimjer kod kupovine objekta vrijednosti većoj od 80 milijuna kuna Republika se obvezala preuzeti dugoročni devizni kredit kod poslovne banke, a za prostor nisu riješeni vlasničko-pravni odnosi; za zakupninu nisu uspostavljeni računi pa po toj osnovi nije podmireno oko 600 tisuća kuna.

Ministarstvu razvitka i obnove zamjerila je zbog nenamjenskog korištenja prihoda od donacija. Kad je riječ o odabiru ponuda putem javnog natječaja, za vrijednost od 841.462 kune izvoditelj radova izabran je bez javnog natječaja a za iznos veći od 350 tisuća kuna s izvođačem se ugovaralo izravno, bez prikupljanja ponuda.

Osvrnuvši se zatim na nedostatke i nepravilnosti u Ministarstvu hrvatskih branitelja, zastupnica je upozorila kako je od Ministarstva obrane preuzeto 25 automobila bez zapisnika i primopredaje, pa se nameće pitanje njihove upotrebe i korištenja. Ovo je Ministarstvo, uz to, obavljalo isplate i onima koji nisu imali status korisnika. Više od 20 milijuna, neplaniranih Državnim proračunom, potrošeno je bez suglasnosti Ministarstva financija (hotelski smještaj branitelja i članova njihovih obitelji), s tim da uopće nisu ovjereni računi (niti je specificiran broj osoba na koje se usluga odnosila) na temelju kojih je obavljeno plaćanje.

U Ministarstvu poljoprivrede i šumarstva učestalo je bilo evidentirane poslovnih promjena bez vjerodo-

stojne dokumentacije. U tom je Ministarstvu posao tiskanja svjedodžbi o zdravstvenom stanju životinja dodijeljen bez javnog nadmetanja, a riječ je o poslu vrijednom 2 milijuna 218,32 tisuće kuna.

Hrvatsko mirovinsko osiguranje, bez obzira na ranija upozorenja, davalo je zajmove trgovačkih društava ne osiguravajući dovoljno povrat - upozorila je Dubravka Horvat.

Iz njezina izlaganja još izdvajamo: napomenu kako su sve ili slične nepravilnosti prisutne u jedinicama lokalne uprave i samouprave; prijedlog da se dogovori metodologija stavljanja nalaza Državne revizije na dnevni red (po cjelinama).

• Sve ove ili slične nepravilnosti prisutne su i u jedinicama lokalne uprave i samouprave.

Potpredsjednik Sabora, mr. Mato Arlović sugerirao je zastupnici da predloži Domu da drugi njezin prijedlog izgleda - to može biti povod izmjeni i dopuni Zakona o Državnoj reviziji.

Dr. **Juraj Njavro (HDZ)** pojasnio je da je spomenutih 20 milijun za hotelski smještaj plaćeno na osnovi odluke Vlade RH. Sve je zakonito i kad je riječ o preuzimanju automobila, dometnuo je, napomenuvši još kako su od njih 25 dva bila neispravna.

Da je ono što je navela točno te da kolega Njavro nije ništa ispravio - uzvratila je zastupnica **Dubravka Horvat**.

Izvjeshće na Internet; od Vlade šestomjesečna izvješća

Hrvoje Vojvoda (HDZ) također je imao zamjerku zbog kasne dostave materijala, zbog čega ga dobar dio zastupnika nije stigao ni pročitati. Teško da Sabor može biti u takvim uvjetima kontrolor Vlade, koja ima cijeli niz stručnjaka dok su zastupnici, kako reče, okrenuti svaki svome individualitetu, sklonostima, znanju, intuiciji. Za razliku od europskih parlamentaraca ili američkih kongresmena koji samo stilski oblikuju ono što su im pripremili savjetnici, pa i cijeli timovi te uredi za ekonomske i proračunske ekspertize.

Zastupnik je za to da se izvješće Državne revizije nađe na Internetu, kako bi barem građani koji imaju pristup njemu mogli zastupnicima biti partneri, odnosno pomoći im

svojim primjedbama i prijedlozima.

Kad je riječ o nepravilnostima uočenim u Fondu mirovinskog i invalidskog osiguranja, zastupnika je posebno zasmatalo što je neopravdano utrošeno 365 milijuna kuna. 1994. godine potpisani su ugovori sa 350 subjekata o zapošljavanju 2180 invalidnih osoba (zaposleno ih je 1218). Još više u tom Fondu »bode u oči« činnjenica o izvansudskim nagodbama s onima koji nisu plaćali doprinose, u visini 75 milijuna kuna (naplaćeno samo pet milijuna kuna). Što je s osiguranjem garancija po svakome od tih poslova; što je s otpisom nenaplative (dobar dio firmi je otišao u stečaj); što je sa sankcijama, osobnim pa i pravnih osoba zbog neopravdane potrošnje novca - upitao je zastupnik Vojvoda.

Državnoj reviziji – financijsku neovisnost

On je zatim predložio da Vlada podnosi šestomjesečna izvješća te da se osnuje pododbor u Odboru za financije i Državni proračun, koji bi kontinuirano upozoravao Sabor na nepravilnosti. Izlaganje je završio ocjenom da se Državnoj reviziji mora osigurati financijska neovisnost, kakvu sada nema, te da je ostavi u nadležnosti Sabora.

I **Ivan Ninić (SDP)** započeo je izlaganje prigovorom zbog vremena dostave materijala (ako je, kako se tvrdi predan 8. studenoga 1999. kako to da ne nosi pečat zaprimljenosti s tim datumom već tek s 11. veljače 2000.). Uz to, od 8. studenoga su bila dva zasjedanja parlamenata. Postoji, rekao je, opravdana sumnja da nije mogao doći na vrijeme u Državni sabor zato što je bilo predizborno vrijeme, kada ne bi bilo ugodno slušati pokazatelje o kojima se sada govori.

• Postoji opravdana sumnja da se o Izvjeshću Državne revizije nije moglo na vrijeme raspravljati zato što je bilo predizborno vrijeme, kada ne bi bilo ugodno slušati o pokazateljima o kojima se sada govori.

Zastupnik je ustvrdio kako je porazno da nitko nikad nije odgovarao za pljačku nacionalne imovine utvrđenu revizijom te da će biti još poraznije ako lopovi opet ostanu nekažnjeni.

Zadovoljan time što se prvi put raspravlja o tri ministarstva o čijem funkcioniranju Državna revizija prethodno nije izvještavala, zastupnik Ninić rekao je kako se sada vidi da se ne izdaju državne tajne već otkrivaju pljačka, kriminal i ostale kažnjive radnje.

Državnom odvjetniku zamjerio je što kritizira Vladu i Sabor zbog skidanja plaća, a nije - kako je obvezan po svojoj dužnosti - poduzimati mjere za sva prekršajna i kaznena djela na koja se ukazuje.

Zastupnik Ninić rekao je zatim, obrativši se bivšem ministru MUP-a Peniću, kako je neobično da to ministarstvo nije pratilo neprijatelje koje je samo navelo - »Feral«, »Nacional« i »Globus«. Naime, za te je listove te preostali tjedni i dnevni tisak izdvajana tek trećina sredstava namijenjenih informiranju dok se dnevno uzimalo 2100 komada Vjesnika, »državnog glasila odnosno stranačkog biltena«.

Iz izlaganja zastupnika u nastavku izdvajamo tvrdnju da je u istom ministarstvu 100 automobila kupljeno na taj način da su ugovori sklapani 6 mjeseci po nabavi vozila. Korišteni su u privatne svrhe, kako reče, neki podobni.

Vozili su njima i djecu u školu. Osvrnuvši se na način dodjele kredita (uz kamatu od 1-2 posto), Ivan Ninić rekao je kako su ih dobivali podobni dužnosnici, a najmanje policajci na ulici, a Sabor ih je odobrio u očekivanju da će ih dobiti zaslužni policajci.

• Sabor je odobrio stambene kredite za zaslužne policajce, a dobivali su ih podobni dužnosnici.

Iz primjedbi Državne revizije na račun Ministarstva unutarnjih poslova zastupnik SDP-a izdvojio je i iznajmljivanje nekretnina za simbolične iznose.

Kad je riječ o Ministarstvu vanjskih poslova, spomenuo je korištenje kreditnih kartica u privatne svrhe, plaćanje ličilačkih radova u većem iznosu od ugovorenih uz nabavu materijala, plaćanje prijevoza, smještaja i prehrane.

Zastupnik Ninić još je reako kako bi po završetku ove rasprave na Odboru za nacionalnu sigurnost trebalo skinuti oznaku državne tajne s »Alana« da građani vide što je radilo to »leglo kriminala i pljačke«.

Reagirajući na Ninićeve riječi, predsjedavajući **Mato Arlović** pojašnjava da nema prisluškivanja bez zahtjeva istražnog suca, kako je to potvrđeno i Odlukom Ustavnog suda Hrvatske.

Netočno...

Ivan Penić (HDZ) rekao je da je zastupnik Ninić iznio niz netočnih podataka. Spomenutih 100 automobila samo su kupljeni preko Ministarstva unutarnjih poslova, što je temeljito, podsjetio je, objasnila i pomoćnica ministra za unutarnje poslove u Odboru za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost. Netočan je po njegovoj tvrdnji i podatak o stambenim kreditima - dobilo ih je oko 700-800 policajaca (koji, uzgred je napomenuo - potaknut izlaganjem Dine Debeljuha - nisu pljačkaši), a kadrovskih nije više od 10-20.

Ninićeve tvrdnje osporio je i **Ivo Baica (HDZ)**. Nema, rekao je, potrebe generalizirati. U četiri stranice o Šibensko-kninskoj županiji (u kojoj je bio župan) nema ni riječi o kriminalu i kriminalnim radnjama.

Odgovarajući Ivanu Peniću, zastupnik **Ivan Ninić (SDP)** je ustvrdio da su sporni automobili i dalje »registrirani pod Ministarstvom unutarnjih poslova«, da se 3-4 takva automobila koriste u privatne svrhe. Ivi Baici uzvratilo je kako je u Šibenik prije izbora došao načelnik policijske uprave i dobio kredit od 500 tisuća kuna, uz kamatu od 1-2 posto. Također je ustvrdio da bi trebalo iznijeti podatke o tome koliko je dužnosnika dobilo kredit te izjavio kako su se općine i gradovi Šibenske županije zadužili i ostavili uteg novoj vlasti u Šibeniku.

Ivo Fabijanić (SDP) javio se da bi ispravio Ivana Penića koji, kako reče, zlopotrebljava parlament navodeći netočan navod s opsežnim političkim implikacijama. Nitko nije rekao, pojašnjava, da su policajci pljačkaši, samo je zastupnik Debeljuh govorio o načinu naplaćivanja kazni i ponašanju pojedinih policajaca.

Da nije riječ o automobilima Ministarstva unutarnjih poslova - ponovio je **Ivan Penić**, dometnuvši uz to da je većina zastupnika Debeljuha razumljiva tako kako je to on (Penić) komentirao. **Ivo Baica** podsjetio je da su od 17 jedinica lokalne samouprave samo dvije zaduženije no što je bilo potrebno - jedna je bila u rukama HDZ-a, druga u rukama HSS-a te da to nije samo pitanje stranačkog opredjeljenja. Osim toga, zaduženje nije kriminalna radnja.

To građani doživljavaju kao pljačku

Mr. **Marijan Jurjević (SDP)** rekao je da valja poraditi na promjeni »gogoljevske« atmosfere koja proizlazi iz materijala Državne revizije. Dug je to prema građanima Hrvatske, prema tzv. običnom građaninu koji snosi najveći teret.

Zanimljivom je zastupnik nazvao činjenicu da u samo 3 od 17 ministarstva Državna revizija nije našla nepravilnosti. Dokazuje to, kako reče, da se i ne mora raditi protuzakonito.

Prije osvrta na stanje po pojedinim ministarstvima, zastupnik je upozorio kako je samo jednom transakcijom dionica iz portfelja Mirovinskog fonda taj fond oštećen za 65 milijuna njemačkih maraka. Normalno je da to građani doživljavaju kao pljačku i u toj je situaciji, zaista, teško govoriti kako je država socijalna zato što skrbi o umirovljenicima, daje im mirovine od kojih se teško živi a ne vraća im uzetih 40-50 mirovina.

Ukazujući na nepravilnosti u Ministarstvu obrane, spomenuo je najprije podatak kako su dimnjačarske i usluge odvoza smeća stajale 2 milijuna kuna, dok je za uredski materijal potrošeno 8,3 milijuna kuna, na stručnu literaturu i novine gotovo 9 milijuna kuna, na intelektualne usluge 6 milijuna, a na telefonske 10 milijuna. Tu je i oko 600 milijuna nepokrivenih obveza. To ministarstvo zaradilo je 36,3 milijuna kuna po osnovi iznajmljivanja prostora. S korisnicima neprodanih stanova nisu zaključeni ugovori o najmu, a provjerom ugovora o zakupu poslovnih prostora utvrđeno je da nisu usklađeni sa Zakonom o zakupu poslovnog prostora, a i neke su zakupnine utvrđene u znatno manjim iznosima od propisanih. Iz Izvješća se, međutim - upozorio je zastupnik - ne vidi tko je dobio stanove bez ugovora i koliko se stanova bespravno koristi na ovaj način, a nije jasno niti tko poslovni prostor plaća po povlaštenim cijenama (još od 1994.).

Kuriozitet

Pravim kuriozitetom zastupnik je nazvao podatak da je Ministarstvo obrane platilo PDV u iznosu pola milijuna kuna, iako to nije trebalo uraditi. Istovremeno, Grad Zagreb duguje Ministarstvu 23,3 milijuna kuna, za vojarnu iz koje se Ministarstvo iselilo.

Upućujući primjedbe na račun Ministarstva unutarnjih poslova, mr. Jurjević je upozorio na podatak kako

je ono 50 milijuna kuna deponiralo za pokriće razlika kamata za odobrene stambene zajmove zaposlenima. Čudnom je nazvao činjenicu kako je MUP za 5 programa (sigurnosti cestovnog prometa, zaštite od požara i dr.) od 86 milijuna kuna na raspolaganju potrošio tek 56,3 milijuna kuna. U odjelu za suzbijanje zloporabe droge potrošena su 4 milijuna (1,7 za opremu službe; milijun za 12 vozila, iako ih je godinu dana ranije kupljeno 25 te još 20 motorkotača; na promidžbu 1,2 milijuna kuna a za suzbijanje organizirane proizvodnje primjerice 1568 kuna) - kao da u Hrvatskoj nema organiziranog kriminala.

Zastupnik je još: izjavio da se, s obzirom na postojeće uvjete, previše izdvaja za plaće u Ministarstvu vanjskih poslova (prosječno 17 tisuća; u veleposlanstvima čak 25 tisuća), upozorio da nije dopustivo da samo dimnjačarske i usluge kemijskog čišćenja u Ministarstvu obrane, kupnja olovaka i papira u Ministarstvu unutarnjih poslova te protokolarna odjeća i umjetnička djela za potrebe Ministarstva vanjskih poslova premašuju godišnji proračun Ministarstva kulture te da je malo čudno što cijelo izvješće o tri najzanimljivija ministarstva ima manje stranica nego ta tri ministarstva u Državnom proračunu.

• Samo dimnjačarske i usluge kemijskog čišćenja u Ministarstvu obrane, kupnja olovaka i papira u Ministarstvu unutarnjih poslova te protokolarnu odjeću i umjetnička djela za potrebe Ministarstva vanjskih poslova premašuju godišnji proračun Ministarstva kulture.

Radi ispravka netočnog navoda za riječ se javio **Ivan Penić**, izvjestivši zastupnike kako je spomenutih 1568 kuna vjerojatno potrošeno za sječu plantaže canabisa u Plaškom ili negdje drugdje te da na takve podatke ne bi trebalo politizirati. Po njegovim riječima pogrešna je i kritika stambenog kredita, jer je to - kako reče - nešto najbolje i najvrijednije. Naime, Ministarstvo ukupno ima 15.000 djelatnika bez riješenog stambenog pitanja. Ranije su se, podsjetio je zastupnik, ta pitanja rješavala dodjelom stanova. Osobno je ponosan što je inaugurirana politika dodjeljivanja

stambenog kredita i rješavanja stambenih problema mladih (a to se još i kritizira).

Da nije u pitanju kritika već zakonitost jer je kamata bila ispod cijene eskontne kamate zaštićenog kapitala - bio je komentar predsjedavajućeg **Mate Arlovića**.

Da tu nema ničega protuzakonitog ni spornog - uzvratilo je **Ivan Penić**, objasnivši da je to pitanje riješeno promemorijom između Ministarstva financija i Ministarstva unutarnjih poslova, da bi se riješila dvojba može li se tako postupiti ili ne.

Represivne mjere prema svima koji su se ogriješili o zakon

Kako još nigdje nije pročitao da je promemoriya jača od zakona - rekao je mr. **Arlović**, a zatim se za riječ javio **Ivo Fabijanić**, koji je najprije govorio o nepravilnostima u Ministarstvu pomorstva, prometa i veza, kao primjeru neodgovornosti s težim materijalnim i novčanim posljedicama. Nije, naprimjer, ustrojena evidencija naplate naknade za dodjelu koncesija na pomorskom dobru niti je naznačena nominalna šteta. A upravo zbog toga nije utemeljena knjiga vlasništva obalnog pojasa, što je rezultiralo devastacijom prostora i uzurpacijom zemljišta. To, pak, jedinice lokalne samouprave sprječava u projektima investiranja.

• Nije ustrojena evidencija naplate naknade za dodjelu koncesija na pomorskom dobru zbog toga nije utemeljena knjiga vlasništva, a rezultat je - devastacija prostora i uzurpacije zemljišta.

Po riječima istog zastupnika, postupanje Državne uprave za zaštitu okoliša primjer je s kriminalnom pozadinom. Program zaštite Jadrana realiziran je s manje od 40 posto i tragično je da se sredstva troše u druge namjene dok na otocima temeljito nije riješeno pitanje nijednog odlagališta otpada niti kanalizacijskog odvoda.

Zastupnik je predložio da se poduzmu represivne mjere prema svima koji su se ogriješili o zakon te »pročiste« zakoni koji dovode do takvih situacija. On je, zatim, ustvrdio kako nije točno da nakon nalaza

Državne revizije nisu poduzimane represivne mjere. U mnogim su lokalnim jedinicama pokrenute (pravosuđe, državni odvjetnik), a sudski sporovi se još vode.

Izlaganje je završio prijedlogom da Vlada za šest mjeseci Hrvatski državni sabor izvijesti koliko je ljudi procesuirano na državnoj razini. Mr. **Mato Arlović** apelirao je na zastupnika da pripremi pisani prijedlog.

Branitelje zakidali svi

Mirjana Ferić-Vac (SDP) najprije je ustvrdila kako je izvješće Državne revizije dokaz da je stanje uistinu gore, kako je ustvrdio premijer Račan, no što je mislila oporbena šestorka. Čudi je što se neki ljudi u sabornici ne stide zbog svih nepravilnosti, primjerice zbog potrošnje veće za 296,4 ili za 278,3 posto od predviđenog (i to baš u Ministarstvu vanjskih poslova koje je devet godina bilo pod »međunarodnom baražnom vatrom«).

Zastupnica je, među ostalim rekla da su branitelje svi zakidali (pa čak i Državna uprava za zaštitu okoliša), a danas se pozivaju na ovaj ili na onaj fond; predložila da se udvostruči broj djelatnika Državnog ureda za reviziju kako bi se još djelotvornijom kontrolom spriječio odljev sredstava (sama Služba može podnijeti prijedlog na koji bi se način moglo raditi učinkovitije).

• Udvostručiti broj djelatnika Državnog zavoda za reviziju kako bi se još djelotvornijom kontrolom spriječio odljev sredstava.

Dr. **Miroslav Furdek (HSS)** osvrnuo se na stanje u Ministarstvu zdravstva, koje se također nije ponašalo gospodarski. Kod nekih investicija (rekonstrukcija ili nadogradnja bolnica u Vinkovcima i Dubrovniku) isplaćivani su 100 posto veći iznosi a investicije nisu završene u roku (pritom Ministarstvo nije koristilo zakonsku mogućnost naplate kazne zbog kašnjenja od 2 promila dnevno). Uz to je neka oprema, nabavljena preko Ministarstva, preplaćena, a 1994. su dobavljaču plaćena dva automobila (po 100 tisuća kuna), automobili nisu isporučeni i novac nije ni vraćen.

Ministarstvo zdravstva je, nadalje, Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje prebacilo 600 milijuna kuna, a Ministarstvo nema dokumen-

tacije iz koje bi bilo vidljivo koje su dionice i po kojoj nominalnoj vrijednosti dobivene za taj novac, a i gdje su upisane u knjigu dionica (što je obveza). Isto je Ministarstvo, uz to, na stručne seminare i stručna usavršavanja što ih je organiziralo slalo consulting firme a ne svoje ljude - s obrazloženjem da će »jedna gospođa« ići na to kada se osposobi za to, »za pet, šest, sedam, petnaest godina«.

Iz izlaganja ovog zastupnika još izdvajamo: upozorenje da Ministarstvo zdravstva nije uspjelo organizirati plan racionalizacije troškova Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje; ocjenu kako se zdravstvena kuna nije trošila namjenski; tvrdnju kako je Zavod, unatoč minusu od 3 milijarde i 500 milijuna kuna; nabavljao pojedine osobito skupe materijale (»tako da nitko ne zna koliko su stvarno plaćeni«); kupio stan u Splitu, za kojeg se ne zna čiji je (još nitko nije useljen, navodno zato što nije, 1998., bio dovršen); prijedlog da se usvoje zaključci Odbora za financije i Državni proračun.

Da je zdravstvo, navodno, kupovalo i aparate koji ne odgovaraju Euroljanima - bio je dodatna napomena mr. **Mate Arlovića**.

Ovakve se nepravilnosti ne smiju ponoviti

Nakon upita zbog čega nalaz Državne revizije nije odrađen ranije, **Sonja Borovčak (SDP)** je rekla da su zastupnici prošlog saziva ovime zapravo načinili uslugu novom sazivu, koji će se ovom raspravom uz ostalo i pripremiti za ono što ih očekuje u reviziji za 1999. godinu. Ustvrdila je zatim da se ovakve nepravilnosti ubuduće ne smiju ponoviti i upozorila kako ima općinskih i gradskih vijeća koja svojim vijećnicima nisu još prezentirala izvješće Državne revizije ni za 1997.

Primjedbe na račun zdravstva zastupnica je preskočila uz napomenu da je sve rekao njezin prethodnik, a zatim je rekla da je najneugodnije iznenađena onime što se zbivalo u Mirovinskom fondu. A u Nadzornom su odboru toga Fonda sjedili najodgovorniji ljudi iz Vlade i ponašali se neodgovorno, negospodarski.

Dr. **Ante Simonić (HSS)** pridružio se svima koji su zahtijevali da se Izvješće dostavi Državnom pravobraniteljstvu i Financijskoj policiji, uz prijedlog da se ove institucije hitno oglase i Domu podnesu izvješće o nezakonitim postupanjima u roku šest mjeseci. Osvrnuvši se na nalaze u Ministarstvu prosvjete i sporta, poseb-

no je upozorio na neujednačene kriterije i uvjete za obavljanje usluga prijevoza učenika, na to da je u zakup davan poslovni prostor kupoprimcu s kojim nisu utvrđena međusobna prava i obveze, na to da nije uspostavljena evidencija ugovora te ugovorenih i ostvarenih prihoda od poslovnih prostora u zakupu koja su u vlasništvu škole. Nije ustrojen nadzor, Ministarstvo nema podatke o ukupnom prihodu od obavljanja vlastite djelatnosti na razini osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja. Većina uredskog materijala nabavljena je po cijenama većim od ugovorenih, vraćeni udžbenici iz prethodne školske godine većinom su ostali neiskorišteni, jer veliki broj škola nije imao informacije po kojim ih kriterijima podijeliti.

Tu su još ova upozorenja zastupnika: škole se ne grade i ne rekonstruiraju u ugovorenim rokovima, s odabranim izvoditeljima radova nisu zaključivani ugovori, plaćalo se predumom bez suglasnosti Ministarstva financija.

Ministarstvu financija zamjera se zbog nepravilnosti u dijelu kapitalnih ulaganja, pojedini izdaci izvršeni su u iznosima većim od planiranih, nema sustava unutarnjeg nadzora, nema dokumentacije o obračunu isporučenih znanstvenih časopisa (za koje je potrošeno 12,5 milijuna kuna).

Nije bilo niti nema podataka oviđenih velom tajne

Nakon stanke, u nastavku sjednice, za riječ se najprije javio **Ivan Penić**, s ozvrtom na dio Izvješća o nepravilnostima u Ministarstvu unutarnjih poslova. Uvodno je napomenuo kako se i ranijih godina zalagao za to da se o nalazima Državne revizije raspravlja u Hrvatskom državnom saboru jer nije bilo, niti nema, posebnih podataka koji bi bili oviđeni velom tajne. Osvrnuvši se zatim na prethodne tri godine, izvjestio je zastupnike kako se učešće MUP-a u Državnom proračunu smanjilo sa 9,59 na 6,8 posto, što svjedoči kako se ono prilagodilo mirnodopskom razdoblju te da je potpuno ukinuto korištenje pričuve. Mora se težiti daljnjem smanjenju, kao u razvijenim zemljama (gdje to učešće iznosi 3-4 posto Državnog proračuna, pa i manje).

Da se sada učešće u Proračunu ne može bitno smanjiti pokazuje, napomenuo je i to što se 80 posto troši na plaće djelatnika, što opet svjedoči o poteškoćama u funkcioniranju Ministarstva - naglasio je zastupnik.

• Učešće MUP-a u proračunu ne može se bitno smanjiti jer se 80 posto sredstava troši na plaće djelatnika.

On je zatim izvjestio zastupnike kako se na primjedbe revizije iz prethodnog izvješća reagiralo te da je dogovoreno da se određeni izdaci nastave voditi u drugim skupinama izdataka i na drugim računima (zbog specifičnosti ovog Ministarstva).

Ivan Penić, među ostalim, je još napomenuo kako su za sve investicije postojala povjerenstva u okviru materijalno-financijskog poslovanja te da je sve odluke predlagalo upravo povjerenstvo.

Trebalo je obuhvatiti i poslovanje Hrvatske turističke zajednice i Hrvatskog fonda za privatizaciju

Tonči Žuvela (SDP) očekivao je da će Državna revizija svojim izvješćem obuhvatiti i poslovanje Hrvatske turističke zajednice te Hrvatskog fonda za privatizaciju. Ukazao je na pojavu karakterističnu za sva izvješća - prečesto se izbjegava javno nadmetanje kod ustupanja radova, nabavki, prodaje ili zamjene dionica, udjela, prava i, praktično, u svim segmentima gospodarenja proračunskim sredstvima. Zadržao se više na reviziji poslovanja Hrvatskog mirovinskog osiguranja d.o.o. što su ga osnovali mirovinski fondovi da upravlja njihovim portfeljom. Posebnu bi pažnju, smatra, trebalo usmjeriti na prodaju i zamjenu dionica. Iz Izvješća proizlazi da je određeni broj poslova sklopljen na osnovi paušalnih ocjena ili neposrednih pogodbi. Primjerice, na Korčuli je obavljena zamjena vjeroničkih prava poduzeća u stečaju kako su bila u posjedu Fonda mirovinskog osiguranja za deset puta manji iznos udjela u poduzeću koje je također u stečaju. Obavljala su se i tzv. čišćenja portfelja radi okrupnjavanja i racionalnijeg poslovanja.

Ukazujući na propuste Ministarstva pomorstva, prometa i veza, zastupnik je rekao kako se iz Proračuna transferima pokrivaju razno-razni izdaci javnih poduzeća, prvenstveno Jadrolinije, a i Hrvatskih željeznica. Problem je to što nije ustrojen ujednačen sustav praćenja i evidentiranja tih transfera. Isto tako nema

evidencije o naplati naknade za koncesije na pomorskom dobru (a ima ih samo 18) - ne zna se jesu li mogle biti otkazane ako nije obavljeno plaćanje za njih.

Spomenimo još upozorenja Tončija Žuvele kako je neshvatljivo da to Ministarstvo nema ustrojen unutarnji nadzor, kako se većina poslova u njemu ugovara neposrednom pogodbom te da se državni novac, općenito, prečesto - u svim razmatranim subjektima - koristi bez kontrole javnosti.

• Državni novac se prečesto koristi bez kontrole javnosti.

Reformirati zdravstveni sustav i ukinuti monopolistički položaj Zavoda za zdravstveno osiguranje

Viktor Brož (HSL) je rekao kako će vjerojatno sankcija biti, ali da građani ipak neće, u većem dijelu, biti oštećeni za to što nisu - zbog nedostatka sredstava (jer su trošena nenamjenski) - mogli ostvariti svoja prava. Sankcioniranje nepravilnosti ipak pruža zadovoljstvo što funkcionira, kako je predizborno i obećano, pravna država.

Govoreći o nepravilnostima uočnim u Ministarstvu zdravstva, zastupnik je spomenuo primjer obnove ambulanti (Beli Manastir, Selce, Brač i Batina), uz upit kojima je to izvoditeljima i zašto plaćeno više (ukupno milijun 66.572 kune), dok su odbijeni izvoditelji koji su bili ponudili približno istu cijenu onoj procijenjenoj.

Čudi ga podatak da koncem 1998. nema potpunog popisa imovine, potraživanja i ukupnih obveza, a još više to što se nekim izvođačima radova plaćao predujam i kad to oni nisu tražili. I to u situaciji kolapsa u zdravstvu, kada bolesnici sve teže ostvaruju prava. U Zavodu zdravstvenog osiguranja od 1998. provlači se, uz to, nenaplaćena realizacija od 3,5 milijardi kuna, što je uzrok izrazitih teškoća u zdravstvu (manjak lijekova, potrošnog materijala te izrazito mala investicijska ulaganja, zastarjela oprema). Zastupnik je predložio da se što prije reformira sustav zdravstva i zdravstvenog osiguranja te ukinu monopolistički položaj Zavoda za zdravstveno osiguranje.

Slično je i s Mirovinskim fondom - s jedne strane kasne mirovine, a s druge strane, bez odluke Nadzornog odbora sklopljeno je 18 ugovora (udjel u vlasništvu 34 milijuna maraka) neodgovorno je trošeno mimo plana za uređenje poslovnog prostora, izvršene su veće isplate izvoditelju radova, bez suglasnosti Nadzornog odbora uređen je restoran, i dr.

Mr. **Zorko Vidiček (SDP)**, podržao je prijedlog o utvrđivanju kaznene ili prekršajne odgovornosti svih u ministarstvima, proračunskim i izvanproračunskim fondovima i drugim institucijama koji su - izbjegavali javne natječaje kod nabave robe i izvršavanja usluga, pogodovali privilegiranim tvrtkama i pojedincima, nenamjenski trošili sredstva, neuredno vodili poslovne knjige, nezakonito se ponašali, zloupotrebjavali položaj, rastrošno trošili sredstva, nesposobno gospodarili dionicama i imovinom. Mora se osigurati djelovanje pravne države i jednak tretman pritom moraju imati »Štefeki i Jureki« i bivši ministri, jer dosta dugo je brojna privilegirana elita bila izuzeta od bilo kakve kaznene odgovornosti.

• 13 ministara bivše Vlade nije znalo zakonito nabaviti ni uredski materijal (neki ni u dva mandata), a raspolagali su milijunima i milijardama poreznih obveznika.

Iz Izvješća proizlazi da 13 ministara bivše Vlade nije znalo zakonito nabaviti ni uredski materijal (neki to nisu svladali ni u dva mandata), a raspolagali su milijunima i milijardama poreznih obveznika.

Zlatko Šešelj (SDP) nije podržao prijedlog da se Izvješće da građanima na uvid putem Interneta jer smatra da bi se u šumi podataka građani teško snašli. Izvješću je zamjerio zbog toga što se »služi šiframa« pa nije mogao pronaći podatke o transferima prema Herceg-Bosni (nalaze se pod specijalnim izdacima). Nije mogao naći ni to gdje su podaci o korištenju novca poreznog obveznika putem kreditnih kartica. Spominju se mogućnosti nelegalnih direktnih pogodbi, ali se ne navodi u čiju korist.

Autorima Izvješća zastupnik je zamjerio što na kraju nije ponuđen sažetak u kojem bi bilo »zbrojeno« koliko je ukupno novca poreznih obveznika potrošeno mimo zakona,

bačeno u vjetar i koliko je bilo sumnjivih financijskih operacija.

Spomenimo još zastupnikovu pohvalu ministarstvima kulture, prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja te rada i socijalne skrbi, koji zakone nisu kršili, te zahtjev da se javnoj odgovornosti privedu svi koji su »potpuno izgubili kompas u upravljanju javnim poslovima«.

Katica Sedmak (SDP) objasnila je da Izvješće Državne revizije (kojoj sve pohvale) nije »ugledalo dana« u 1999. zato što su bili izbori. Da jest - tada u Domu ne bi sjedilo ovoliko zastupnika tada vladajuće stranke, rekla je.

Tragikomični pokušaji opravdanja nekih propusta

Bivšem Ministarstvu prosvjete i športa zastupnica je, uz ostalo zamjerila i zbog, kako reče, tragikomičnih pokušaja opravdavanja određenih propusta. To što su prekasno poslani naputci školama o kriterijima raspodjele besplatnih udžbenika ministar je opravdavao činjenicom ranijeg završetka škole u školskoj godini 1997./1998., zaboravljajući da je on učinio dvostruku pogrešku - prekasno je poslao naputke i završio je školsku godinu ranije svojom uredbom, a svoju grešku svaljivao je na druge. U 1998. godini, kada je ministar izjavio kako nema sredstava za poštovanje određenih odredaba kolektivnog ugovora, (»svjetski poznato« Ministarstvo potpisalo ga je sa sindikatima, koji su o svemu obavijestili međunarodne udruge) potrošeno je 250 milijuna više od planiranog (a kupljeni su automobili te isplaćene »pugelnice«).

Jadranka Katarinčić-Škrlić (HSL) započela je izlaganje upozorenjem kako je po udjelu javne potrošnje u brutto domaćem proizvodu Hrvatska prva među tranzicijskim zemljama, a u toj priči značajno mjesto ima upravo ostvarenje Državnog proračuna, kontrola nad njim.

Osvrnuvši se na, u Izvješću, najčešće spominjano kršenje Zakona o nabavi roba i usluga te ustupanju radova zastupnica je spomenula primjer građenja bez ugovora zaključenog u pisanom obliku, temeljem »neovjerene okončane situacije«. Prekršeni su, dakle, i zakoni o obveznim odnosima i o građenju.

Komentirajući napomenu iz rasprave kako bi trebalo preispitati valjanost svih propisa, ustvrdila je da bi to u nekom slučaju trebalo učiniti, ali da je ključno - provoditi zakone.

Iz ovog izlaganja u nastavku izdvajamo: tvrdnju kako je jedan od uvjeta za sprječavanje i sankcioniranje pojava na koje ukazuje Izvješće već ostvaren - političkim promjenama; zaključak kako je potrebno da počne funkcionirati nadzor i kontrola Proračuna tijekom cijele godine; ocjenu kako je ideja o Internetu neučinkovita; podršku zahtjevu da Državno odvjetništvo, Državno pravobraniteljstvo i Ministarstvo unutarnjih poslova do 1. lipnja, a druga ministarstva u roku tri mjeseca izvijeste o poduzetome u svezi s uočenim nepravilnostima.

Tu su još i zahtjevi - uspostaviti učinkovit nadzor i mehanizam u proračunskom procesu, što podrazumijeva uspostavljanje boljih veza među institucijama koje sudjeluju u sustavu proračunskog procesa (transparentnost svih fiskalnih operacija države, veća uloga nezavisnih znanstvenih institucija u procjeni i pregledu političkih odluka koje utječu na fiskalni položaj. Valja i završiti ustroj državne riznice te osigurati plaćanje Državne revizije s jedinstvenog računa, pojačati nadzor nad Proračunom, a i kadrovski osposobiti Odbor za financije i Državni proračun.

Razlikovati namjerne nepravilnosti od situacije kada se nema kamo

Dr. **Jure Radić (HDZ)** rekao je da podržava sve zaključke usmjerene na doslovnu provedbu svih zakona te na poštovanje pravne države, istragu svih propusta te kažnjavanje kriminalnih djela. Valja, međutim - upozorio je - razlikovati namjerne nepravilnosti od onih koje su rezultat činjenice da se »nema kamo«.

• Razlikovati namjerne nepravilnosti od onih koje su rezultat činjenice da se nije »imalo kamo«.

Da bi to potkrijepio naveo je primjer iz osobnog ministarskog iskustva. Prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja, iz siječnja 1997., u roku dvatri mjeseca trebalo je stambeno zbrinuti nekoliko stotina branitelja, a prema Zakonu o građenju za pripremu, građevinske, lokacijske i dr. dozvole potrebno je gotovo dvije godine. Da bi se to razriješilo Vlada je donijela odluku da gradnja otpočne bez građevinskih dozvola.

Zastupnik je, nadalje, ocijenio da su potrebne ozbiljne dorade Zakona o nabavi roba i usluga u dijelu o investicijama. Nije, naime, dostatno samo zakonito ponašanje već je potrebno i »ponašanje dobrog gospodara«. I ovo je potkrijepio primjerom. Kao ministar koji je raspisao više od tisuću javnih natječaja, ustanovio je, uz pomoć skupine stručnjaka iz znanosti i prakse, da se stan u Hrvatskoj može sagraditi za 4000-4200 kuna po m². Stoga je dobivši ponude od 6000 do 10.000 kuna po m² poništio jedan natječaj (uz rizik, jer bi sudionici bili, da su tužili, dobili parnicu) raspisao drugi natječaj te zatim po cijeni od 4200-4500 dogovorio gradnju više od 2 tisuće stanova. U gradnji je još oko 3000 stanova po cijeni od 4200 po m² i na ukupno 5000 stanova uštedeno je oko 500 milijuna kuna.

Da bi ilustrirao kakve su sve situacije moguće kod raspisivanja natječaja i odabira ponuda, Jure Radić spomenuo je popravak ulice u obnovljenom selu u hrvatskom Podunavlju. Ponudu su dale četiri firme, tri iz okolice s gotovo istom cijenom, a četvrta, iz drugog dijela Hrvatske, sa 20 posto nižom pa je zato izabrana. Naknadno je, međutim, odustala od ugovora jer joj sudionici natječaja nisu htjeli prodati asfalt, a bilo je preskupo voziti ga oko 300 kilometara.

Politički horor

Dr. **Ivan Čehok (HSL)** nazvao je Izvješće novim književnim žanrom - političkim hororom. Najodgovorniji ljudi hrvatske politike nisu se držali ni najosnovnijih zakona, čak niti onog o nabavi uredske opreme.

• Nije riječ o nepravilnosti nego o čistom kriminalu.

Nije riječ o nepravilnostima nego čistom kriminalu - rekao je zastupnik, upozorivši kako bi se za iznos načinjene štete moglo otvoriti 50 tisuća radnih mjesta, umirovljenicima osigurati daleko veće mirovine, a i osigurati druga prava (npr. osnovnoškolskih i srednjoškolskih nastavnika). On je još predložio da se donese etički kodeks za ministre i članove Vlade te da, prema njemu, svi odgovaraju za svaku hotimičnu, makar i najmanju nepravilnost.

Dragutin Vukušić (SDP) sugerirao je da se sljedećim izvješćem obrade i drugi korisnici Državnog proračuna, zamjerio što se o njemu raspravlja

tako kasno, državnim revizorima predložio da posebnu pažnju poklone nabavi materijala i roba te usluga i investicijskim ugovorima. Uz to je upozorio da je bilo i fizičkih nasrtaja na revizore (naprimjer u Sisačkoj rafineriji).

Izvješća ukazuju na korupciju

Prof. dr. **Vesna Pusić (HNS)** smatra da je i postocima trebalo izraziti koliki je dio sredstava korišten nezakonito - ukupno i po ministarstvima. Podatak je potreban jer izvješće ukazuje na korupciju, ne na slučajnu promašaj, pa treba poslužiti kao podloga za donošenje zakona protiv korupcije.

• Državna revizija ili istražno povjerenstvo trebali bi istražiti kako se putem Ministarstva obrane, a i preko niza drugih institucija (državnih i paradržavnih fondova) financirala državna i paravojna infrastruktura Herceg-Bosne.

Zastupnica je, nadalje, ustvrdila kako se preko Ministarstva obrane, a i preko niza drugih institucija (državnih i paradržavnih fondova) financirala državna i paravojna infrastruktura Herceg-Bosne. Državna revizija ili posebno istražno povjerenstvo trebali bi istražiti u kojem se iznosu i za kakve sve namjene to financiralo.

Vesnu Pusić šokirao je, kako je rekla, pledoaje Jure Radića za kršenje zakona. Sa zakonima koji se ne mogu poštovati treba nešto učiniti, rekla je, dometnuvši kako su u Hrvatskoj zakoni donošeni kao oblik kažnjavanja, a ne reguliranja te da ih treba uskladiti a ne zagovarati kršenje zakona.

Ne pljuvati po Domovinskom ratu

Ljubo Česić-Rojs (HDZ) regirao je na izlaganje Vesne Pusić ocjenom kako je sramota paravojnim formacijama proglašavati pripadnike Hrvatskog vijeća obrane, one koji su svojim životima (poginulo ih je 7341) utemeljili državu Hrvatsku. Hrvatska država nikada, od 1992. do danas, nije financirala Herceg-Bosnu već obitelji poginulih. A nijedan od njih nije ostvario trajna prava, djeca poginulih nemaju ni mirovinskog ni zdravstvenog osiguranja, samo dobivaju socijalnu pomoć.

Financiralo se ukupno 32.547 osoba - 1788 invalida, obitelji 7341 poginulog te 14.418 pripadnika Hrvatskog vijeća obrane - rekao je zastupnik Rojs, zatraživši od zastupnice da, kako reče, ne pljuje po Domovinskom ratu.

Isto zastupnici kritiku je uputio i dr. **Jure Radić**. Nije iznio pledoaje za kršenje zakona već samo naveo dva primjera koja pokazuju da je potrebno više od poštovanja zakona.

Temelj obrane Hrvatske bila je Hrvatska vojska. Ljudi koji su stradali u svakom su ratu žrtve, ali politika koja je izazivala ratove je u svakom slučaju kriminalna politika i takvu politiku treba preispitati. Odgovor je to **Vesne Pusić** zastupniku Rojsu. Ona je još dometnula kako samo traži da se ispita što se i kako financiralo.

• Politika koja je izazivala ratove kriminalna je politika, i takvu politiku treba preispitati.

Juri Radiću odgovorila je da zakon koji dopušta da dobivanje građevinske dozvole traje dvije godine nije problem samo za vlast već za sve građane te da je očito kako nešto treba mijenjati.

Ako je u pitanju obrambeni rat onda to nije kriminal, a Domovinski rat je bio obrambeni - riječi su kojima je **Ante Beljo (HDZ)** reagirao na izlaganje zastupnice Pusić. U dodatnom javljanju, **Ljubo Česić-Rojs** naglasio je da je hrvatska država bila napadnuta, da su njeni temelji bili dragovoljci bez pušaka, sa srcem i golim rukama. Nemojmo dijeliti pripadnike Hrvatske vojske i Hrvatskog vijeća obrane jer je to bilo jedno - hrvatska snaga.

• Ako je u pitanju obrambeni rat onda to nije kriminal, a Domovinski rat je bio obrambeni.

Zastupnik je još napomenuo kako je za to da se preispita što se sve financiralo (priča se kako se dnevno slalo 1-2-3 milijuna maraka), a onda se - kako reče - neće izdvajati godišnje milijardu i 200 milijuna već 3, 4, 5 milijardi (kada hrvatski državljani i hrvatski branitelji ostvare sva prava koja im pripadaju).

Kriminalna svaka politika koja izaziva rat

Prof. dr. **Vesna Pusić** rekla je da ostaje kod toga da je kriminalna svaka politika koja izaziva rat. Što se tiče temelja hrvatske države temelj joj je Hrvatska vojska i postrojbe iz kojih je nastala, a vojske drugih država, koje su funkcionirale u drugim državama, vojske su drugih država.

Vladimir Šepčić (SDP) rekao je da iz Izvješća proizlazi kako se u pravilu kršilo najmanje pet zakona: o izvršenju Državnog proračuna; o nabavi roba i usluga i ustupanju radova; o radu; o obveznim odnosima i o pravima hrvatskih branitelja Domovinskog rata i članova njihovih obitelji te uredbe o usmjeravanju sredstava za stambeno zbrinjavanje hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji. Ustvrdivši kako se, prema Izvješću, pokazala točnom ona narodna »Daj mu vlast da vidiš kakav je«, zastupnik je predložio »kadrovske provjetravanje« te sankcije za sve koji su napravili štetu.

Dragutin Vrus (SDP), inače gradonačelnik Čabra, iskoristio je priliku da usporedi pomoć države (200.000 kuna Republika i isto toliko Primorsko-goranska županija - kod štete od 20 milijuna kuna) nakon vodene stihije koja je prije dvije godine zadesila taj gradić. Tada je mislio »bolje išta nego ništa«, a sada - u svijetlu svih malverzacija - to mu se čini stravičnim, potcjenjivačkim. Kako reče, »kao da je živio u nekoj drugoj državi, a ne u svojoj Hrvatskoj«.

Prošlo je vrijeme moćnih i nedodirljivih

Iz izlaganja ovog zastupnika još spomenimo njegovu ocjenu kako Sabor mora izvješće prosljediti nadležnima jer je prošlo vrijeme moćnih i nedodirljivih.

Želimir Janjić (HSL) uvodno je naglasio kako je sada jasno na čemu je premijer Račan temeljio svoju izjavu kako je stanje u zemlji gore od dosadašnjih spoznaja oporbene šesterke. Politički su oponenti to protumačili uglavnom kao odstupnicu od predizbornih obećanja pobjedničke koalicije a sada se - iz Izvješća - vidi da je ta ocjena zapravo preblaga, jer će izvješće o reviziji za 1999. vjerojatno biti još gore. Stanje se, po ocjeni zastupnika, početkom godine dodatno pogoršalo zato što se vladajuća garnitura nije mogla pomiriti s porazom na izborima pa su se neki iz vlasti nastojali osvetiti i narodu koji ih

nije izabrao i novoj vlasti (kako, inače, protumačiti značajno povećanje broja zaposlenih u nekim ministarstvima).

• Vladajuća struktura nije se mogla pomiriti s porazom na izborima pa su se neki iz vlasti nastojali osvetiti i narodu, koji ih nije izabrao, i novoj vlasti (kako, inače, protumačiti značajno povećanje broja zaposlenih u nekim ministarstvima).

I ovaj zastupnik je, podržavši zaključke odbora, ocijenio da se izvješće nije ranije našlo na dnevnom redu zaslugom HDZ-a. Zašto bi pred javnost u nezgodno, predizborno, vrijeme iznosili podatke o nezakonitom radu i rastrošnosti ljudi u vlasti dok sve veći broj građana ostaje bez posla ili sve kasnije prima mirovine.

Mr. **Zdenka Čuhnil (HSS)** osvrnula se na nalaze revizije u Ministarstvu poljoprivrede. Kako, upitala je, pojašniti činjenicu da jedino ovo ministarstvo nije ostvarilo planirane prihode (od planiranih milijardu 298 milijuna ostvarilo je 905 milijuna, ili 30 posto manje). Kad je riječ o nepravilnostima, podaci na računu Razvoj službi za potporu poljoprivrednog gospodarstva ne slažu se s poslovnim knjigama. Projekt o kojemu je riječ financira se međunarodnim zajmom u vrijednosti 34 milijuna, a paralelno su se s tog računa posuđivala sredstva poslovnim bankama i do zaključenja revizije nisu bila vraćena. Na računu za izdavanje zdravstvenih svjedodžbi 21 milijun koji pripada tom ministarstvu nije uplaćen iz veterinarskih stanica, iako se zna da nitko od seljaka nije podigao svjedodžbu a da je nije platio. Sredstva za prenamjenu poljoprivrednog zemljišta mogu se koristiti isključivo za okrupnjavanje zemljišta i popravak boniteta tla, ali su, nažalost, korištena za kratkoročne pozajmice (od 28 milijuna 17 ih je potrošeno nenamjenski). Nadalje, od 34 milijuna namijenjena za kreditiranje primarne poljoprivredne proizvodnje 26,6 je potrošeno na kratkoročne pozajmice (na jedan do 11 mjeseci), a 4 milijuna su potrošena za uvoz ulja. Nijedan kredit nije odobren u skladu s Pravilnikom. Tragedija je to veća, naglasila je zastupnica što je paralelno, prije dvije godine, raspisan natječaj, pribavljeni su zahtjevi,

projekti, ljudi su uložili sredstva i čekaju rješenja. Dvije godine obilaze Ministarstvo a nitko im nije rekao da sredstava nema.

I **Ivan Jarnjak (HDZ)** je za to da se revizije dostavljaju odmah te je, uz to, preporučio da formira pododbor koji će njezine nalaze redovito pratiti. U formiranju i utemeljenju svih kontrolnih funkcija (koje su, kao i revizija, stvorene u bivšoj vlasti) nedostaje Državna riznica, rekao je uz preporuku novoj Vladi da je što prije oformi.

Domoljublje i hipokrizija

Željko Malević (SDP) rekao je da rezultati Državne revizije pokazuju kako su mnogi od onih koji su Dom zamarali tiradama lirsko-epskog shvaćanja domoljublja praktično shvatili domoljublje i odnos prema hrvatskom narodu.

• Izvješće pokazuje kako su mnogi, od onih koji su Dom zamarali tiradama lirsko-epskog shvaćanja domoljublja, praktično shvatili domoljublje i odnos prema hrvatskom narodu.

Zastupnik je nevjerojatnom nazvao izjavu kolege Njavre, koji je, po njegovim riječima, ustvrdio kako je dosad bilo normalno da se zakoni krše, ali da odsad ne bi trebalo. Podržao je, međutim, njegov prijedlog da se Izvješće dade na uvid putem Interneta.

Nikad više izvješća Državne revizije ne smiju proći kao što se to događalo ranije, rekao je zastupnik, simpatičnim cinizmom nazvavši komentar Vladimira Šeksa kako se ništa nije događalo i da tu nema odgovornosti prošlog saziva. Nikad se više, naglasio je Željko Malević, ne smije dogoditi da se ništa ne dogodi.

Za riječ se zatim javio **Vladimir Šeks (HDZ)** i izvijestio zastupnike kako je Klub zastupnika HDZ-a u prošlom sazivu autor upravo istovjetnih (predloženih) zaključaka te da su zastupnici HDZ-a časno, korektno i pošteno zahtijevali utvrđivanje odgovornosti, a to zahtijevaju i sada. Nije, pojasnio je, govorio s cinizmom već s iskrenom željom da se sve raščisti i svi privredu odgovornosti.

U novom javljanju, **Željko Malević** je podsjetio Vladimira Šeksa kako je prethodni dan, u sučeljavanju sa zastupnikom Kontićem izjavio kako

to što se takvo nešto nije dogodilo ne može biti vaša odgovornost. Da nije bio ni u kakvom duelu s Kontićem - bio je odgovor **Vladimira Šeksa**.

Dr. **Zrinjka Glovacki-Bernardi (HSL)** upozorila je kako se neke nepravilnosti uočene kod nabave odnosno financiranja knjiga u Ministarstvu znanosti jednostavno ne mogu povezati pa je zatražila pojašnjenje i uvid u kompletan materijal o otkupu knjiga za visoka učilišta i nacionalne knjižnice u svijetu. Da na to ima pravo po zakonu - uzvratilo je potpredsjednik Zastupničkog doma, mr. **Mato Arlović**.

Situacija je daleko gora

Vedran Lendić (SDP) izjavio je da je situacija daleko gora no što je prikazano u Izvješću te izrazio žaljenje što Državna revizija godinama upozorava na nepravilnosti a one se nikako nisu sankcionirale. Što je to - upitao je - motiviralo ljude u državnoj vlasti - koji su mogli spriječiti neke stvari a nisu - da na vrijeme ne postupe prema upozorenjima iz materijala. Jer, kako reče, samo je trebalo primijeniti važeće zakone, nisu bili potrebni novi.

I ovaj zastupnik smatra da će izvješće za 1999. biti još gore. Izlaganje dr. Radića ga je toliko »ganulo« da je predložio uvođenje »Priznanja Jure Radić, za doprinos velikoj uštedi u Državnom proračunu«.

Mr. **Drago Kraljević (SDP)** upozorio je da je više od 83 posto sredstava bilo pod izravnom ingerencijom središnje izvršne vlasti i bez prave kontrole parlamenta (sada je vidljivo do kakvih sve deformacija zbog toga dolazi). Do najvećih nepravilnosti i zastranjenja došlo je upravo u institucijama koje su bile izvan domašaja kontrole Državne revizije te parlamenta. Izvješće je i ozbiljno upozorenje da bez uloge parlamenta nema prave uloge Državnog ureda za državnu reviziju a ni potrebnih uvjeta za učinkovit rad sudbene vlasti.

• Bez uloge parlamenta nema prave uloge Državnog ureda za državnu reviziju, a ni potrebnih uvjeta za učinkovit rad sudbene vlasti.

Sonja Borovčak (SDP) ustvrdila je da zastupnici ne mogu raditi ni posao državnog odvjetnika, ni pravosuđa, ni Ministarstva unutarnjih poslova, ali da mogu od Vlade tražiti da preispita odgovornost svih u ministarstvima

koji su postupali nezakonito.

Organizirana pljačka

Dino Debeljuh (IDS) izjavio je da financijska i kriminalistička policija te obavještajne službe i državni odvjetnik i druge službe nisu radile svoj posao kako treba, ili ga čak uopće nisu obavljale. A ovdje je riječ o organiziranom kriminalu i organiziranoj pljački države, naglasio je, uz upit - zar je moguće da je u pritvoru samo jedan bivši ministar, s obzirom na to da je očito mnogo ljudi bilo uključeno u organiziranu pljačku. Nije riječ o sitnim odstupanjima već o krađi novca, rekao je, podsjetivši koliko se puta od bivše Vlade moglo čuti kako nema novca za mirovine, a u Mirovinski fond, kako reče, dolazilo sa starim, a odlazilo s novim tvornicama (»reciklaža, staro za novo«).

Zastupnik je izlaganje okončao prijedlogom da se zaključci ne vežu samo na 1998. već na sve ranije godine za koje je Državna revizija podnijela izvješća.

Neodmjerene kritike na račun HDZ-a?

Za riječ se zatim javio zastupnik **Drago Krpina (HDZ)** te se osvrnuo na brojne primjedbe koje su tijekom rasprave upućene na račun HDZ-a. Podsjetio je da je u proteklih deset godina hrvatski narod ostvario državnu samostalnost, a ospostavio se i demokratski poredak sa tržišno orijentiranim gospodarstvom.

• Trebalo je i ranije spriječavati i kažnjavati gospodarski kriminal.

Jedna od najvećih grešaka HDZ-a, ocijenio je zastupnik, je činjenica, da nisu na vrijeme stvorene institucije koje bi se bavile otkrivanjem, sprječavanjem i kažnjavanjem nezakonitih pojava. To je, ustvrdio je, jedan od najbitnijih razloga zašto je ova stranka izgubila nedavne izbore za Zastupnički dom. Ocijenio je ujedno da svatko treba prihvatiti svoj dio odgovornosti, a osobno će kažu, dati potporu u otkrivanju, sprječavanju i kažnjavanju svih pojedinaca koji su kršili zakon.

Ocijenio je zatim, da bi HDZ-a trebala dati podršku u svim akcijama nadležnih državnih tijela koja istražuju kriminalne radnje, te je podvukao da će se kažnjavanjem tih pojedinaca i nekadašnja vladajuća

stranka osloboditi balasta koji je nepotrebno sputava u političkom radu. Podsjetio je na kraju da bi vladajuća koalicija trebala održati predizborna obećanja jer je na temelju takvog programa i dobila povjerenje hrvatskih građana.

Zastupnik **Dino Debeljuh (IDS)** javio se zatim zbog ispravka krivog navoda. Ocijenio je da su brojna državna tijela i institucije štitali postojeći kriminal i nisu željele djelovati u sprječavanju i kažnjavanju prekršitelja zakona. Podsjetio je da je sadašnja oporba sprječavala osnivanje istražnih povjerenstava koja su trebala ispitati uočene nezakonite radnje, a članovi HDZ-a glasovali su protiv takvih prijedloga, odnosno protiv osnivanja povjerenstava. Ovakva ocjena ponukala je zastupnika Krpinu na ispravak netočnog navoda u kojemu je podsjetio da je osobno govorio o konkretnim zaključcima koji su predloženi prošle godine, nakon izvještaja revizije. Ocijenio je da zastupnik Debeljuh iskazuje nepotrebnu netrpeljivost prema HDZ-u koji je predlagao osnivanje više povjerenstava. Ona su, ocijenio je zastupnik Krpina, trebala istražiti pojedine kriminalne radnje. Druga je stvar, zaključio je, koliko su ta povjerenstva bila efikasna u svom dosadašnjem radu.

Hrvatsku nije stvorila jedna stranka

Zastupnica **Mirjana Ferić-Vac (SDP)** podsjetila je da su svi građani Republike Hrvatske dali svoj doprinos u stvaranju Republike Hrvatske, a ne samo jedna stranka. Zatražila je da se ova teza pojasni, a da se zasluge ubuduće ne pripisuju samo jednoj stranci.

Zastupnik **Ante Beljo (HDZ)** analizirao je izvještaje državne revizorice te ustvrdio da se nadzor obavlja prema postojećim zakonskim propisima. Ocijenio je da je do mogućih propusta moglo doći i zbog knjigovodstvenih pogrešaka. I zastupnik **Branislav Tušek (SDP)** suprotstavio se iznijetoj ocjeni da je HDZ jedina stranka koja je zaslužna za stvaranje, obranu i razvoj hrvatske države. Ovaj je posao obavio cjelokupan hrvatski narod, pa treba prekinuti s praksom da se sve zasluge pripisuju samo jednoj stranci.

Riječ je ponovno zatražio zastupnik **Dino Debeljuh** te objasnio da nije želio omalovažavati HDZ, već govoriti jezikom argumentata. Podsjetio je da je zatražio istragu svih okolnosti i propusta oko izgradnje i naplate cestarina prometnice - »Istarski Y«, a

umjesto toga poslana je revizija na mjesta gdje su respektirani svi zakonski propisi i gdje nije bilo nikakvog kršenja zakona.

Rasprava oko minulih zasluga se je nastavila jer je zastupnik Krpina pojašnjavao da je »hrvatsku državu stvorio hrvatski narod, ali u vrijeme kada je politiku artikulirao i provodio HDZ«. Zastupnici **Branislav Tušek (SDP)** i **Željko Malević (SDP)** ocijenili su ipak da ne treba zaboraviti na činjenicu da su se Domovinski rat i međunarodno priznanje zbivali u trenutku kada je u Hrvatskoj odluke donosila »Vlada demokratskog jedinstva«.

Razgovor o rezultatima revizije

Po okončanju rata i priznanju Republike Hrvatske, tadašnji predsjednik države raspustio je višestranačku Vladu i opet formirao stranačku Vladu, podsjetio je zastupnik Malević. Zastupnik **Mladen Godek (HLS)** ocijenio je da se treba vratiti na zadanu temu i razgovarati o rezultatima državne revizije za 1998. godinu. Propusti su se dogodili u trenutku kada je vlast imala HDZ-ovska Vlada i oko te činjenice ne bi se više trebalo sporiti. Predsjedavajući, **Mr. Mato Arlović (SDP)** ispravio je posljednju tvrdnju i upozorio da se ne može govoriti o Vladi jedne stranke jer je to bila Vlada Republike Hrvatske, a HDZ je kao vladajuća stranka imao pravo na formiranje Vlade. Zastupnik **Drago Krpina** dao je nakon toga dodatna objašnjenja oko stvaranja hrvatske države. Smatra da su hrvatsku državu stvarali hrvatski građani, ali ne treba zaboraviti ni činjenicu da su u vrijeme rata pojedinci otišli iz Hrvatske kako bi se zaštitili od ratnih iskušenja. Vlada demokratskog jedinstva dala je svoj doprinos u stvaranju države, ali ta Vlada nije bila koalicijska već je nastala na temelju međustranačkog dogovora.

Nakon ovih pojašnjenja, riječ je dobila državna revizorica **Šima Krsić** koja je sintetizirala primjedbe iznijete tijekom rasprave. Ocijenila je da zastupnici traže skraćivanje rokova za izradu izvještaja, te da se istovremeno poveća obuhvat revizorskih postupaka. Podsjetila je da se državnoj reviziji dostavljaju opsežni izvještaji od čak 8,5 tisuća subjekata, a čak ih je 2,6 tisuća na državnom proračunu. Prema postojećoj metodologiji rada, nemoguće je reviziju obavljati svake godine. Postojeći zahtjevi da revizije budu aktualnije i brže, mogli bi se ostvariti ukoliko bi nadležna tijela

zaprimala revizorska izvješća svaki mjesec, odmah nakon što završi rad u pojedinim tijelima državne uprave. Ovakva metodologija odgovarala bi i zaposlenima u državnoj reviziji jer bi onda otpala cjelovita izvješća koja se pripremaju za prethodnu godinu.

Upozorila je da revizorska izvješća moraju biti točna i cjelovita pa se moraju čekati temeljna financijska izvješća za sve revidirane subjekte.

• Revizorska izvješća moraju biti utemeljena na cjelovitim i točnim podacima, a moguće je i povećati obuhvat revizorskih postupaka.

Podaci o reviziji dostupni zastupnicima

Ukoliko se ovi poslovi usporede sa susjednim zemljama, Republika Hrvatska, odnosno nadležni Ured, obavlja najveći dio revizija u ovom dijelu Europe. Bit će prihvaćene i sugestije **Dragice Zgrebec (SDP)** koja je, između ostaloga tražila da se u izvješćima prikažu i određene kvantitativne usporedbe javnih sredstava s rastom društvenog proizvoda. Ove godine bit će obavljena i revizija Hrvatske turističke zajednice čime će se udovoljiti zahtjevima zastupnika **Joška Kontića (HLS)** i **Tončija Žuvele (SDP)**. Odgovorila je i na primjedbe oko tajnosti državne revizije, te istaknula da su svi podaci zaštićeni do trenutka kada se prosljede nadležnim predstavničkim tijelima. Revizija općina, gradova i županija mora se obavljati svake godine jer to zahtijevaju postojeći zakonski propisi, upozorila je **Šima Krsić**, a zatim obavijestila zastupnike da će im dostaviti cjelovita izvješća ukoliko budu zatražili. Na kraju je podsjetila da Državni ured za reviziju ima korektnu suradnju s ostalim državnim institucijama: Financijskom policijom, Kriminalističkom policijom i Državnim odvjetništvom.

Nakon očitovanja državne revizorice, predsjedavajući **Mr. Mato Arlović** pozvao je zastupnike da prihvate Izvješće o radu Državnog ureda za reviziju za 1999. godinu. Nakon što su pobrojani glasovi, ustvrdio je da je jednoglasno donešen zaključak kojim se prihvaća Izvješće o radu Državnog ureda za 1999. godinu. Samim time, ocijenio je predsjedavajući, postalo je bespredmetno da se stavlja na

glasovanje zaključak kojim je predloženo da se rečeno izvješće prima na znanje.

Predložio je zatim da se prihvati zaključak kojim se prima na znanje Izvješće o obavljenim revizijama, ali za 1998. godinu. Zastupnici su jednoglasno prihvatili i ovaj prijedlog, što je predsjedavajući konstatirao nakon brojenja glasova.

Bilo je više zaključaka, konstatirao je zatim **Mr. Arlović**, te upozorio da se najprije moraju donijeti zaključci koji se odnose na izvještaje o obavljenim revizijama u Ministarstvu obrane, Ministarstvu unutarnjih poslova i Ministarstvu vanjskih poslova. Predložio je zastupnicima da prihvate zaključak kojim se prima na znanje Izvješće o obavljenim revizijama za 1998. godinu u: Ministarstvu obrane, Ministarstvu unutarnjih poslova i u Ministarstvu vanjskih poslova. Nakon što su prebrojani glasovi, konstatirao je da su zastupnici jednoglasno prihvatili rečeni zaključak.

Riječ je zatim zatražio predsjednik Odbora za poljodjelstvo, selo i seљaštvo, zastupnik **Drago Krpina**. Upozorio je da je ovaj Odbor predložio zaključke dva dana prije SDP-ovih zaključaka, te da su prvobitni zaključci »od riječi do riječi prepisani«. Zbog ovih okolnosti je zatražio da se o zaključcima glasuje onim redom kako su predani, a u protivnom, trebalo bi pristupiti usaglašavanju zajedničkih zaključaka. Predsjedavajući je objasnio da su usvojeni zaključci objedinili i uvažili zaključke nadležnih radnih tijela Sabora. Ne bi trebalo izglasavati posebne zaključke budući da su obuhvaćeni svi prispjeli prijedlozi i zaključci koji su se odnosili na Izvješće o radu Državne revizije.

Nakon toga za riječ se javio zastupnik **Mr. Željko Glavan (HLS)** te ocijenio da se može prihvatiti takvo tumačenje, pod uvjetom da su predlagatelji odustali od svojih zaključaka. U protivnom bi trebalo zaključke predlagati onim redoslijedom kako su predloženi. Zastupnik Krpina inzistirao je zatim da se glasuje o Prijedlogu zaključka kojega je uputio Odbor za poljodjelstvo, selo i seљaštvo.

Zastupnik Arlović je na kraju odlučio da se o zaključcima ipak glasuje pojedinačno i to prema redoslijedu kojega prema Poslovniku utvrđuje predsjedavajući Doma. Prvo je na glasovanje stavio zaključke koje je uputio Klub zastupnika SDP-a, a zatim je reagirao na primjedbe koje su prispjele iz klupe, te izrekao opomenu zbog vrijeđanja predsjedavajućeg.

Nakon što je državna revizorica podsjetila da sve prijedloge o daljnjim nadležnostima treba provesti putem izmjene zakona o državnoj reviziji, za riječ se javio zastupnik **Vladimir Šeks (HDZ)**.

• Sve prijedloge o daljnjim nadležnostima Državne revizije treba provesti izmjenama postojećeg zakona.

Procedura – važan dio demokratskog sučeljavanja

Ukratko je podsjetio na proceduru vezanu za rad nadležnog Odbora za selo, poljodjelstvo i seljaštvo, te zatražio da se prvo glasuje o zaključcima Odbora, a tek nakon toga o zaključcima klubova zastupnika. Predsjedavajući je zatim ponovno naglasio da su rečeni zaključci supstituirani i obuhvaćeni prijedlogom Kluba zastupnika. Ocijenio je da ovakva izjava »nije fer pa je red da i zastupnik Šeks dobije opomenu«. S ovakvom se ocjenom kažnjeni zastupnik nije suglasio te procijenio da je dobio opomenu zbog izražavanja mišljenja i ocjena oko povrede Poslovnika. Uslijedili su zatim obostrani citati i pozivi na odredbe Poslovnika kojima se propisuju okolnosti izricanja opomene te nadležnosti predsjedavajućega.

Zaključci su prihvaćeni

Predsjedavajući je okončao raspravu jer je ustvrdio da kod Izvješća o radu Državne revizije ni jedno radno tijelo nije navedeno kao matično radno tijelo. Ocijenio je da je tome najbliži Odbor za financije i Državni proračun te predložio da se prvo glasa o zaključcima koje je podnio rečeni Odbor. Zastupnici su jednoglasno prihvatili zaključke koje je predložio Odbor za financije i Državni proračun. Kako se zaključci ne bi nepotrebno preklapali, predložio je da se prihvate zaključci Odbora za poljodjelstvo, selo i seljaštvo, ali samo u onom dijelu gdje

Reagiranje na opomenu

*U poslijepodnevnom nastavku sjednice **Vladimir Šeks (HDZ)** reagirao je na opomenu koju mu je izrekao mr. **Mato Arlović**, potpredsjednik Doma i predsjedatelj. Bez ikakve taštine drži da mu je opomena izrečena bez ikakvog utemeljenja u Poslovniku. Da ne bi ostao dojam da se ovdje kriminalizira i kažnjava delikt mišljenja u ime Kluba zastupnika HDZ-a predložio je mr. Arloviću da razmotri povlačenje te odluke te najavio da će u protivnom zastupnici HDZ-a razmotriti daljnje sudjelovanje u radu ovog Doma.*

Podsjetio je da je on predsjednik Kluba zastupnika najveće oporbene stranke i da nije uobičajeno da se predsjednicima stranaka niti predsjednicima klubova zastupnika u spornim, dubioznim situacijama daju opomene.

*Mr. **Mato Arlović (SDP)** potpredsjednik Sabora i predsjedatelj zahvalio je na prijedlogu i rekao da će s osobitim razumijevanjem predložiti predsjedniku, Predsjedništvu Sabora a i nadležnom Odboru za Ustav, Poslovnik i politički sustav razmatranje okolnosti koje su dovele do izricanja ove opomene i je li ona u skladu s Poslovníkom. Činjenica je da su u prošlim sazivima Sabora opomene dobivali i predsjednici klubova zastupnika i predsjednici stranaka a često puta nije postojao nikakav razlog.*

***Vladimir Šeks** predložio je mr. Arloviću da kao predsjednik matičnog Odbora pribavi njegovu knjigu »O deliktu mišljenja«, a mr. **Mato Arlović** odgovorio je da je ima, ali da je mišljenje jedno a ono što se kaže činjenice i da su u ovom slučaju bile činjenice.*

se ne preklapaju s već usvojenim zaključcima Odbora za financije i Državni proračun. Prijedlog je jednoglasno prihvaćen. Nakon toga na red su došli

zaključci Kluba zastupnika SDP-a. Predložio je zastupnicima da se i u ovom slučaju prihvate oni zaključci koji se ne podudaraju s već prethodno prihvaćanima. Zastupnici su i u ovom slučaju bili jednoglasni, a nakon toga prihvatili sljedeće zaključke:

1. Prihvaća se Izvješće o radu Državnog ureda za reviziju za 1999. godinu.

2. Prima se na znanje Izvješće o obavljenim revizijama za 1998. godinu.

3. Prima se na znanje Izvješće o obavljenim revizijama za 1998. godinu u Ministarstvu obrane, Ministarstvu unutarnjih poslova i Ministarstvu vanjskih poslova.

4. Izvješća o obavljenim revizijama za 1998. godinu, koja je Zastupničkom domu Hrvatskoga državnog sabora dostavio Državni ured za reviziju, dostavljaju se na uvid Državnom odvjetništvu, Državnom pravobraniteljstvu, Ministarstvu unutarnjih poslova i Financijskoj policiji.

5. Zadužuju se navedene institucije, da uvidom u Izvješće Državnog ureda za reviziju za 1998. godinu, procijene postoje li slučajevi nezakonitog postupanja u raspolaganju novcem iz Državnog proračuna odnosno iz proračuna županija, gradova i općina te da u takvim slučajevima postupe u skladu sa svojim dužnostima i ovlastima.

6. Zadužuju se navedene institucije da, Zastupničkom domu Hrvatskoga državnog sabora, podnesu izvješća o poduzetim mjerama povodom Izvješća Državnog ureda za reviziju o obavljenim revizijama za 1998. godinu i to najkasnije do 1. svibnja 2000. godine.

7. Državni ured za reviziju obaviti će reviziju Hrvatskog fonda za privatizaciju, Hrvatske narodne banke, te svih kapitalnih investicija (Maslenički most, auto-cesta, zračne luke, Centar za rad tajnih službi Kustošija itd.), najkasnije u roku od šest mjeseci o čemu je dužan dostaviti izvješće Zastupničkom domu Hrvatskoga državnog sabora.

J. Š.; D. K.; J. R.; V. Ž.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O OBVEZAMA I PRAVIMA DRŽAVNIH DUŽNOSNIKA

Novi sustav za izračun dužnosničkih plaća

O Prijedlogu zakona o izmjenama Zakona o državnim dužnosnicima već smo pisali u »IHS«-a, broj 258., od 17. veljače 2000. godine. O ovom je zakonskom prijedlogu (u prvom čitanju) raspravljao Zastupnički dom Hrvatskoga državnog sabora, budući da je Vlada odustala od hitnog postupka. Konačni tekst stigao je i pred zastupnike Županijskog doma koji su se, nakon provedene rasprave, pozitivno očitovali o zakonskom tekstu.

Zastupnički je dom većinom glasova donio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika.

O PRIJEDLOGU

Novim bi zakonom, odnosno njegovim člankom 1., zamjenik tajnika Zastupničkog doma i podžupani dobili status dužnosnika. U postojećem je Zakonu, nadalje, predloženo izmijeniti i dopuniti članak 15., tako da se ukida pravo na naknadu plaće dužnosnicima u visini od 25 posto primanja nakon isteka roka od godine dana nakon prestanka obavljanja dužnosti.

Tijekom rasprave o Prijedlogu zakona o prvom čitanju iznesena su i stajališta prema kojima bi ga trebalo izmijeniti na način da se plaće dužnosnika više ne utvrđuju u postotku od plaće predsjednika Hrvatskoga državnog sabora. Utvrđivale bi se množenjem osnovice koju bi činila prosječna mjesečna plaća isplaćena po zaposleniku u Republici Hrvatskoj (prethodnoj godini) koeficijentima propisanim za pojedine dužnosti. To je stajalište uvaženo pri izradi Konačnog prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika (članak 3.) (koeficijenti su utvrđeni u rasponu od 7,0 za predsjednika Republike do 3,3 za najniže vrednovane državne dužnosti). Isključena je mogućnost uvećavanja ovako utvrđenih plaća po osnovi traja-

nja radnog staža dužnosnika, a određen je i zastupnički paušal zastupnika u Hrvatskome državnom saboru (članak 4.). Člankom 2. predloženo je omogućiti sudjelovanje državnih dužnosnika u upravnim ili nadzornim odborima čiji je država pretežiti vlasnik, ali bez prava na materijalnu naknadu.

Temeljem već spomenute osnovice utvrđivale bi se i plaće, odnosno naknade koje primaju članovi uprava trgovačkih društava, ravnatelji ustanova i odgovarajućih tijela drugih upravnih organa u sastavu pravnih osoba koje su u pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske. Vlada će odrediti koeficijente koji će se primjenjivati za pojedine pravne osobe, a zakonski bi prijedlog obvezivao i nadležne organe da u roku od 30 dana (nakon što koeficijenti budu određeni) izmijene postojeće ugovore ili rješenja o plaćama (članak 4.). Određeno je i da njihove plaće ne smiju biti više od ministarskih. Člankom 5. predloženo je izmijeniti odredbe koje se odnose na prava dužnosnika nakon isteka mandata, i to na način da se vrijeme u kojemu imaju pravo na naknadu plaće skрати s godine dana na šest mjeseci, te da još šest mjeseci imaju pravo na naknadu u visini od 50 posto. Dužnosnicima kojima po općim propisima nedostaje manje od godinu dana do ostvarivanja prava na mirovinu isplaćivat će se sve do tada puni iznos naknade plaće.

Člankom 6. zakonskog prijedloga određuje se da će naknade plaća dužnosnika koji su to pravo ostvarili prije stupanja na snagu ovog zakona biti određene prema njegovim odredbama (članak 5.).

RADNA TIJELA

Radna tijela Županijskog doma su na sjednicama raspravila tekst Konačnog prijedloga zakona i odlučila ga podržati, ali su izneseni i neki prijedlozi, mišljenja i stajališta.

• *Novi sustav za izračun plaća je najvredniji dio zakonskog prijedloga jer prati situaciju u gospodarstvu.*

Tako je Odbor ŽUPANIJSKOG doma za zakonodavstvo podržao odredbu prema kojoj državni dužnosnici mogu biti članovi upravnih ili nadzornih odbora trgovačkih društava, ustanova i izvanproračunskih fondova u pretežito državnom vlasništvu (bez prava na materijalnu naknadu), ali je izneseno i mišljenje prema kojem bi prvo trebalo obrazložiti zašto državni dužnosnici ne bi mogli biti članovi upravnih odbora.

Članovi Odbora su ukazali i na situaciju do koje može doći - da je članstvo moguće kad je udjel države 50,1 posto, a nije kad udio iznosi 49,9 posto. O ovoj odredbi iznesena su oprečna stajališta - ono da dužnosnik može biti član najviše dvaju nadzornih odbora (uključujući i ona društva i ustanove kojih je većinski vlasnik jedinica lokalne uprave), te ono prema kojem, zbog mogućnosti korištenja niza pogodnosti, dužnosnik ipak ne bi smio biti član upravnih odbora. Raspravljalo se i o osnovici za obračun plaće dužnosnika. Istaknuto je kako su ovdje predloženo rješenje oni već ranije predlagali, a upozorili su i kako nema opravdanja za različito rangiranje predsjednika i potpredsjednika radnih tijela domova, budući da su zastupnici obaju domova jednako rangirani.

Iznesena je i primjedba na članak 4. Konačnog prijedloga, koja se odnosi na visinu i način isplate zastupničkog paušala, koji nije dovoljno precizan, te kako plaće članova uprave, ravnatelja i drugih voditelja ustanova i trgovačkih društava (čiji je država većinski vlasnik) ne mogu biti više od ministarskih. Također treba razlikovati ona trgovačka društva i ustanove u kojima čelnike imenuju državna tijela od onih gdje to nije tako.

O članku 6. koji govori o pravima dužnosnika nakon prestanka mandata rečeno je kako se njime zadire u stečena prava, budući da će im se naknade ponovno određivati nakon stupanja na snagu ovoga Zakona. Resorni je ministar objasnio kako se zapravo radi o »nepravoj« retroaktivnosti, koju pravna praksa poznaje i priznaje (rad se samo o novom modalitetu ostvarivanja prava), pa je to stajalište prihvaćeno.

Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za gospodarstvo i financije je napomenuo da Konačni prijedlog zakona ne sadrži ustavnu osnovu za donošenje, te da je u obrazloženju pojedinih odredbi Zakona trebalo izraditi tabelarni prikaz prijašnjih i sada predloženih plaća dužnosnika. Odbor je zauzeo i stajalište prema kojemu dužnosnici ne bi trebali biti članovi upravnih odbora, bez obzira na to što ne smiju primati naknadu, budući da postoji čitav niz mogućnosti za zlorabu položaja.

Predloženim smanjenjem plaća dužnosnika nisu ispunjena obećanja data u predizbornoj kampanji, s obzirom na to da se tada govorilo o značajnijem smanjenju od ovog predloženog.

Na sjednici Odbora vodila se i rasprava o odredbama članka 5. koji regulira prava dužnosnika nakon prestanka mandata. Tom je prilikom jedan od članova iznio stajalište prema kojemu bi pravo na primanje naknade trebalo ograničiti na 6 mjeseci od dana prestanka dužnosti. Ostali su članovi ocijenili kako je predloženo rješenje prihvatljivije.

O zakonskom prijedlogu očitovali su se i **odbori ZASTUPNIČKOG doma za Ustav, Poslovnik i politički sustav i za zakonodavstvo**, koji su održali zajedničku sjednicu, kao i **Odbor ZASTUPNIČKOG doma za izbor, imenovanja i upravne poslove**. Sva su navedena radna tijela odlučila predložiti Zastupničkom domu donošenje Zakona. Odbori za Ustav, Poslovnik i politički sustav i za zakonodavstvo podnijeli su devet amandmana na tekst Konačnog prijedloga zakona, te odlučili predložiti domu da ne prihvati amandman Vlade Republike Hrvatske kojim je u izračunu plaće dužnosnika predloženo kao osnovicu uzeti 85 posto prosječne mjesečne plaće.

Na sjednici Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove izneseno je mišljenje da bi se Vlada trebala cjelovitije pozabaviti politikom plaća korisnika državnog proračuna, a pozdravili su inicijativu da se plaće

dužnosnika vežu uz prosječnu mjesečnu plaću zaposlenika u prethodnoj godini, umjesto uz plaću predsjednika Hrvatskoga državnog sabora. Na sjednici je podržan i prijedlog korekcije osnovice, i to na način da se ona umanji za dodatnih 0,85 posto. Vezano uz pitanje članstva dužnosnika u upravnim i nadzornim odborima društava kojih je država većinski vlasnik, naglašeno je da nije problematično primanje naknade za njihov rad, već sukob privatnog i javnog interesa, pa su se članovi Odbora o tom pitanju negativno očitovali.

AMANDMANI

Najviše amandmana (devet) podnijeli su, nakon zajedničke sjednice, **odbori ZASTUPNIČKOG DOMA za Ustav, Poslovnik i politički sustav te zakonodavstvo**. Amandmanima se predlaže utvrditi državne dužnosnike sukladno zakonodavstvu Republike Hrvatske. Zatim se navodi, da samo Državni zavod za statistiku utvrđuje prosječnu plaću po zaposleniku u Hrvatskoj u protekloj godini. Odredbama članka 1. i 3. uređilo bi se shodno tome da su zamjenik državnog revizora i zamjenik tajnika Vlade utvrđeni dužnosnicima. Predlaže se neprimjenjivanje odredbe o uvećanju plaće dužnosnika po osnovi radnog staža u 2000. godini te utvrđivanje roka u kojem treba obaviti usklađivanje naknada plaće za dužnosnike koji bi to pravo ostvarili do stupanja na snagu ovog Zakona. Ostale promjene koje su navedene u amandmanima su otklanjanje povratnog djelovanja Zakona te nomotehničko i jezično uređivanje teksta.

• Bolje bi bilo izraditi jedan zakon koji bi uređivao sva pitanja, umjesto da se stalno nešto mijenja i dopunjuje.

Darinka Orel (HSL) predlaže promjene kojima bi se uporabio točan navod i promjene riječi »plaća po zaposleniku« s riječima »isplaćena neto plaća zaposlenih«, kako stoji u priopćenjima Državnog zavoda za statistiku RH.

Amandman je podnio i **Dino Debeljuh (IDS)** kojim predlaže da umirovljenici prime mirovinu prije nego državni dužnosnici plaće.

Županijski dom je podnio tri amandmana. Prvim se predlaže da predsjednici radnih tijela obaju domova

Sabora imaju iste koeficijente za obračun plaća, budući da obavljaju iste poslove. Drugim, da se zamjeniku tajnika Županijskog doma, koji je također dužnosnik, odredi koeficijent u iznosu od 3,8. Trećim amandmanom izjednačili bi se, u pravima, saborski dužnosnici sa sucima i drugim pravosudnim dužnosnicima, na način da bi im se plaće uvećavale za 0,5 posto za svaku navršenu godinu radnog staža, a najviše za 20 posto.

Cetiri amandmana podnijela je vlada Republike Hrvatske. Prvim bi se propisala zabrana državnim dužnosnicima, koji iznimno mogu biti članovi upravnih ili nadzornih odbora poduzeća u državnom vlasništvu, primanja bilo kakvih materijalnih naknada za rad. Drugi amandman se odnosi na određivanje koeficijenta na temelju kojeg će se određivati plaća dužnosnika koji su zamjenici glavnog državnog revizora. Slijedećim amandmanom brisao bi se stavak 2. članka 13a., jer je nepotreban, budući da je visina zastupničkog paušala navedena u stavku prije istog članka. U članku 13b. stavku 2. potrebno je propisati rok u kojem će Vlada biti dužna utvrditi visinu koeficijenta za utvrđivanje plaća pravnih osoba navedenih u stavku 1. istog članka. Posljednji amandman koji je podnijela Vlada korigirao bi osnovicu za obračun plaća dužnosnika, pa bi ona iznosila 85 posto prosječne mjesečne plaće zaposlenih u Republici Hrvatskoj.

RASPRAVA

Na početku rasprave u Županijskom domu zastupnicima se obratio potpredsjednik Vlade, dr. **Goran Granić**, koji se ispričao zbog neobičajene procedure kroz koju je prošao ovaj zakonski prijedlog u prvom čitanju.

Osnovna intencija je smanjenje plaća

Dodatno obrazlažući prijedlog, Granić je istaknuo i kako je svrha odredbe kojom je predloženo regulirati članstvo dužnosnika u nadzornim odborima zapravo podizanje razine odgovornosti Vlade, budući da su (zbog dosadašnje zabrane) u odborima sudjelovali niži kadrovi u ime ministarstava. Na ovaj će način mini-

stri moći sudjelovati u radu i snositi odgovornost za kretanja u svom sektoru.

Osnovna ideja pri izradi ovog zakonskog prijedloga bila je izrada cjelovitog sustava pomoću osnovice i koeficijenata, a polazište je bila plaća predsjednika Republike. Granić je upozorio zastupnike i na odredbu kojom se ukida naknada za minuli rad.

O plaćama pravosudnih dužnosnika kazao je kako će se one viših dužnosnika smanjivati, a one nižih će ostati iste.

U ime Odbora ŽUPANIJSKOG doma za unutarnju politiku i lokalnu samoupravu govorio je **Ante Dolić**, iznijevši pozitivno stajalište o ovom zakonskom prijedlogu.

U ime Kluba zastupnika HSS-a potom je govorio **Petar Novački** koji je podsjetio zastupnike da je Klub već davao prijedloge za smanjenje plaća. Budući da se ovim Prijedlogom zakona reguliraju prava i obveze, pa tako i plaće svih državnih dužnosnika, Klub zastupnika HSS-a ga podržava.

Predizborna obećanja čelnika nekih stranaka ocijenio je »ishitrenima i neprimjerenima«, te dodao kako su HSS-ovci za smanjenje plaća, ali pitanje je za koliko.

»Vezivanje plaća državnih dužnosnika za prosječnu plaću podrazumijeva i fiksiranje plaće na godinu dana. Tada će se vidjeti jesu li ti ljudi opravdali svoje plaće ili će biti potrebne daljnje korekcije« - kazao je Petar Novački.

Podsjetio je i da su njegovi stranački kolege dio svojih plaća dosad uplaćivali u Fond »Braće Radić«, te izrazio nadu kako će uskoro uslijediti usklađivanje plaća u lokalnoj upravi i samoupravi, kao i u javnim ustanovama. Na kraju je ocijenio i kako su odnosi među predloženim koeficijentima primjereni.

Ivan Brleković govorio je u ime Kluba zastupnika HDZ-a. Podvrgnuo je kritici proceduru oko donošenja ovog zakona i ustvrdio kako ona u bitnome odudara od predizbornih obećanja o demokratizaciji i parlamentarizmu jer »se na samom startu pokušava marginalizirati Županijski dom«.

Govoreći o članku 2. Konačnog prijedloga, koji se odnosi na članstvo u upravnim i nadzornim odborima, zastupnik je kazao kako, osim novčane naknade, postoji čitav niz privilegija koje nisu spomenute, pa i dalje postoji pitanje moguće pristranosti.

Novi sustav za izračun plaća dužnosnika Brleković je ocijenio najvrijednijim dijelom zakonskog prijedloga jer prati situaciju u gospodarstvu, a pozdravio je i izjednačavanje koeficijenata zastupnika Županijskog i Zastupničkog doma.

Podsjetio je, međutim, na odredbe Ustava Republike Hrvatske u kojima su oba doma izjednačena, pa je upitao zašto onda nisu izjednačeni koeficijenti predsjednika radnih tijela domova. Zastupnik je iznio i mišljenje da je koeficijent predsjednika Županijskog doma prenizak u odnosu na neke druge. Odredbe članka 13. koje se odnose na zastupnički paušal su u koliziji, budući da je navedeno kako je njegov iznos jednak iznosu 10 dnevnica za službeno putovanje u Republici Hrvatskoj, a u sljedećem je stavku navedeno da odluku o visini i načinu isplate donosi radno tijelo Sabora.

Članak 6. Konačnog prijedloga (pravo na naknadu za plaću nakon isteka mandata) ima retroaktivni karakter, koji Ustav u članku 90. izriječno dopušta, međutim, on svejedno dovodi do jedne vrste pravne nesigurnosti.

Kao nedostatak, zastupnik navodi činjenicu da nije navedeno koliki je broj državnih dužnosnika koji podliježu odredbama, ni kolike će biti mjesečne uštede. Zastupnici HDZ-a svjesni su ozbiljnosti situacije u kojoj se nalazi hrvatsko gospodarstvo i žele pokazati da poštuju demokratska načela i standarde, prema kojima se novoizabranoj Vladi daje prilika da ostvari svoja predizborna obećanja, pa će podržati Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obvezama i pravim državnih dužnosnika. Brleković je, međutim, na kraju svog izlaganja upozorio i na činjenicu da je u predizbornoj kampanji obećavano smanjivanje broja ministarstava, a njihov je broj porastao za tri, te da je obećavano znatno veće smanjenje plaća državnih dužnosnika od ovoga o kojemu se upravo raspravlja.

Mr. **Miroslav Rožić** je, u ime Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a, podržao namjeru Vlade da se smanjenjem plaća rastereti državni proračun i da se one vežu za trenutnu situaciju u gospodarstvu.

• Dužnosnici ne bi trebali biti članovi nadzornih odbora, jer bi tada trpio njihov posao.

Hrvatska poboljšanja europskih rješenja

»Specijalna« rješenja (ponuđena u zakonskom prijedlogu) je, međutim, nazvao »titoističkom demagogijom« i kazao kako bi bilo dobro, ako se već zaklinjemo na europska rješenja, provoditi ih, a ne ih uvijek malo »poboljšavati« na način kako to čine hrvatski socijalisti. Svoj je stav potkrijepio primjerom Portugala, zemlje koju je prvu posjetio predsjednik Vlade Republike Hrvatske, gdje je prosječna mjesečna plaća zaposlenika 650 njemačkih maraka, sveučilišnog profesora 1 500, a ona zastupnika i ministra 10 do 11 tisuća njemačkih maraka. Zastupnik je potom rekao da se ne slaže s predloženim odnosom između plaća, a ne njenom visinom. Pozvao se na obrazloženje potpredsjednika Vlade, Gorana Granića, i kazao da će, ako će plaće biti fiksne godinu dana, doći do duga prema zastupnicima (ako se situacija u gospodarstvu bude popravljala) ili će zastupnici dugovati (ako se situacija u gospodarstvu bude pogoršavala). Na isti je način došlo i do duga prema umirovljenicima, zaključio je zastupnik. Pozdravio je reguliranje, odnosno smanjivanje plaća menadžerima u javnim poduzećima jer oni nemaju konkurencije, pa nema potrebe ni za izrazito velikim plaćama.

»U monopolističkim je uvjetima menadžerska plaća nedopustiva« - kazao je na kraju svog izlaganja Miroslav Rožić.

Mr. **Ankica Mamić** je iznijela stajalište Kluba zastupnika LS-a koji podržava predložena rješenja, a komentirala je i navode o nepoštivanju predizbornih obećanja. Ustvrdila je kako stvarno smanjenje iznosi upravo onoliko koliko je i obećavano, ako se uzme u obzir i činjenica da su ukinute naknade za minuli rad. S tim je u vezi zastupnica kazala da formulacija »isključuje«, upotrijebljena u obrazloženju predloženih odredaba nije prihvatljiva, već da bi bilo bolje reći da se »ne primjenjuje«. Isključila je mogućnost da zastupnici nešto duguju ili da se njima nešto duguje, kako je naveo njen prethodnik.

Dodala je i kako se zastupnici Kluba LS-a zalažu za izjednačavanje koeficijenata predsjednika obaju domova.

Ratko Maričić je stupio za govornicu u ime Kluba zastupnika SDP-a, koji je pozvao zastupnike da sagledaju i ostala prava i obveze koje su regulirane ovim zakonskim prijedlogom. Tek će se na taj način moći dati

ispravna ocjena. Složio se sa zastupnikom Mamić da ne može doći do dugovanja zastupnicima ili do toga da zastupnici nešto duguju jer će plaće biti fiksne godinu dana neovisno o kretanjima u gospodarstvu, budući da nije za očekivati da će doći do nekih značajnih pomaka. Dug prema umirovljenicima i usklađivanje mirovina temelji se na jednom sasvim drugačijem principu.

Novčana naknada nije jedina privilegija

Istaknuo je i da je za svaku pohvalu uvođenje principa koji odnose dovodi u red. Ukidanje naknade za minuli rad rezultirat će smanjenjem plaće za dodatnih dvadesetak posto (nekim dužnosnicima). Osvrnuo se i na odredbe o pravima dužnosnika nakon prestanka mandata. Dužnosnici su mogli sudjelovati u radu nadzornih i upravnih odbora do kolovoza ove godine, kazao je Maričić, koji se složio sa stajalištem Odbora Županijskog doma za zakonodavstvo da plaća nije jedina naknada koju dužnosnik može primiti za sudjelovanje u radu odbora, pa je predložio da se ta odredba nomotehnički doradi. Na kraju svog izlaganja je kazao kako se mnogo čini na racionalizaciji rada u ministarstvima, te da se može raspravljati o europskim rješenjima i njihovoj dosljednoj primjeni, ali tada bi trebalo kopirati i uvjete rada, a ne samo plaće.

Dragutin Bračun (HDZ) javio se za ispravak netočnog navoda. Rekao je da nije točno da su dužnosnici mogli sudjelovati u radu nadzornih i upravnih odbora do kolovoza ove godine, već do kraja 1998. godine i da saborski zastupnici nisu primali naknadu za minuli rad u prošloj godini.

Emil Soldatić (IDS) je podsjetio kolege zastupnike da je on i u prošlom sazivu zauzimao stajalište da plaće zastupnika ne bi trebale biti više od 12 tisuća kuna, međutim, ta i sve slične sugestije nisu nikada došle na raspravu. Podsjetio je na predizborna obećanja i na potrebu da »odnosi između političke elite i građana budu transparentni«.

Zastupnik Soldatić lošim je ocijenio rješenje prema kojem istu problematiku uređuju tri odvojena zakona (Zakon o pravima zastupnika, o obvezama i pravima dužnosnika i onaj o sucima). Bolje bi bilo izraditi jedan zakon koji bi uređivao sva pitanja, umjesto da se stalno nešto mijenja i dopunjuje, mišljenja je zastupnik, pa je zato predložio da se ovaj zakonski prijedlog sad prihvatiti, ali da se uskoro

sastavi tekst zakonskog prijedloga koji bi ponudio sveobuhvatno rješenje. Svoj je prijedlog potkrijepio činjenicom da zastupnici imaju pravo na zastupnički paušal temeljem Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika i Zakona o pravima zastupnika, budući da odredbom iz jednog nije isključena odredba iz drugog, pa je upitao znači li to da se paušal može tražiti dva puta. Pohvalio je ponašanje zastupnika iz HDZ-a u ovoj raspravi, ali je mišljenja kako ne bi trebalo toliko kritizirati Vladu, koja ima toliko gorućih problema.

Zastupnik je kazao kako su napravljeni neki pogrešni koraci, ali i da je Vlada rasteretila državni proračun i ukidanjem institucije državnog tajnika.

Komentirajući činjenicu da su posljednjih mjeseci ministarstva zapošljavala kadrove ne poštujući odluke Vlade kazao je kako bi nekima od »stručnjaka i profesionalaca« trebalo omogućiti da svoje sposobnosti ponude na tržištu rada. Na kraju je svog izlaganja ustvrdio kako Županijska skupština u Istri (čiji je i Emil Soldatić vijećnik) ima najmanje naknade po zasjedanju - 400 kuna. Njegovo je mišljenje da bi dužnosnici trebali imati samo ono što im zakonom pripada i ono što proizlazi iz njihovog vlasništva, a sve bi drugo trebalo ukinuti. Postotak smanjenja plaća je ocijenio realnim jer bi u protivnom moglo doći do paradoksalne situacije da neki državni službenici imaju veće plaće od državnih dužnosnika.

Dr. Tereza Ganza-Aras (LS) također je mišljenja da treba izmijeniti postojeći Zakon o obvezama i pravima državnih dužnosnika, a podnijela je i dva amandmana. Prvi se odnosi na isključivanje mogućnosti primanja naknade za minuli rad za koju zastupnica drži da se ne bi trebala ukinuti, budući da je ona mjerilo unutar kojeg se može vrednovati pojedinačno životno i profesionalno iskustvo.

Drugi se amandman odnosi na odredbu kojom se omogućava sudjelovanje dužnosnika u radu nadzornih i upravnih odbora, ali bez naknade, u kojoj je Ganza-Aras zatražila izuzimanje za sudjelovanje u znanstveno-nastavnim ustanovama, obrazlažući kako znanstveni rad zahtijeva kontinuitet, a četiri godine (koliko traje zastupnički mandat) je dugačak period.

Milan Markanjević (LS) također je podnio dva amandmana. Onim prvim

predlaže izjednačavanje u koeficijentima za obračun plaća predsjednika i potpredsjednika radnih tijela Županijskog i Zastupničkog doma, te da zamjenik tajnika Županijskog doma dobije status dužnosnika (kao i odgovarajući koeficijent), s obzirom na to da ga bira Dom.

Dužnosničko mjesto je radno mjesto kao i svako drugo

Drugim je amandmanom zastupnik Markanjević predložio da se vrijeme u kojem dužnosnik može primiti naknadu za plaću nakon isteka mandata ograniči na 6 mjeseci, jer je dužnosničko mjesto zapravo radno mjesto, kao i sva ostala, pa nije primjereno imati tako velika prava.

Na taj bi se način moglo još više uštedjeti jer se pretpostavlja da će broj korisnika tih naknada ubuduće samo rasti.

Govornik je pozvao i Vladu da promisli o funkciji Ureda za državnu reviziju koji vrši kontrolu, podnosi izvješće, ali se po tom pitanju ništa dalje ne radi. Te bi ovlasti trebalo prenijeti na Poreznu upravu i Financijsku policiju koje raspolažu s dovoljno kadrova, pa bi se tako mogle ostvarivati dodatne uštede.

Komentirao je i mogućnost sudjelovanja dužnosnika u upravnim i nadzornim odborima. On, naime, smatra da bi se trebalo upitati tko je voljan raditi bez naknade (iako priznaje da ima i iznimaka) i jesu li bivši članovi odbora stvarno sudjelovali u radu ili su samo primali naknadu.

Markanjević drži da bi trebalo odobriti naknade, ali i zahtijevati odgovornost za neuspjeh u radu te tvrtke. Napomenuo je i da je bilo nemoguće doći do popisa dužnosnika koji su sudjelovali u radu takvih odbora i kolike su naknade primili. Uštedjeti je moguće i uvođenjem reda u lokalnoj upravi i samoupravi, budući da kaže, tamo trenutno vlada rasipništvo. Dodao je kako bi trebalo odrediti kriterije prema kojima će se formirati neka općina, a građani koji žele imati općinu bi je trebali sami financirati.

Dr. Jure Burić (HDZ) je napočetak želio ispraviti jedan netočan navod i kazao kako nije točno da bi se zastupnici sada trebali odreći naknade za minuli rad, jer ta naknada nije isplaćivana zadnje dvije godine. Zastupnik je mišljenja da dužnosnici ne bi trebali biti članovi nadzornih odbora jer bi tada trpio njihov posao. Među sveučilišnim profesorima ima puno kvalitetnijih i kompetentnijih ljudi.

Zastupnik se nije složio s predloženim smanjenjem plaća i zaključio: »E, moji birači, još ćete vi poželjeti HDZ«.

Za govornicu je potom stupio **Julije Derossi (HDZ)** koji je kazao kako nije važno što je tko činio sa svojom zastupničkom plaćom – uplaćivao dio u neki fond ili ne, jer je činjenica da su one ipak bile isplaćene. Derossi je zakonski prijedlog nazvao demagogijom, jer su onako visoke plaće ipak isplaćivane i primane, a u isto je vrijeme u hrvatskoj javnosti stvarana negativna slika o zastupnicima, pa je zamolio da se ubuduće o plaćama raspravlja na ozbiljniji način.

Ratko Maričić (SDP) je želio ispraviti netočan navod zastupnika Derossija. Objasnio je da trinaestero zastupnika SDP-a nije uplaćivao dio svoje plaće ni u privatni, ni u stranački fond, već je s prikupljenih 500 tisuća kuna stipendirano šezdeset studenata. Te je stipendije dodijelila nestranačka uprava, od čijih je pet članova jedino on bio član SDP-a. Kazao je i kako se ovaj način raspolaganja novcem bitno razlikuje od onoga što je insinuirao zastupnik Derossi.

Predsjednica je replicirala Maričiću jer je njegovo izlaganje, po njenom mišljenju, bila demagogija. Kazala je kako svaka stranka ima pravo odlučiti što je dobro za njen imidž u javnosti, međutim, treba reći i da bivši oporbeni zastupnici nisu godinu dana sudjelovali u radu odbora, a primali su plaće. Ne može se sve generalizirati, rekla je predsjednica, i podsjetila da je ona sudjelovala u radu Hrvatskoga državnog sabora ukupno četiri godine bez plaće.

Derossi je kazao kako se prema tome kako je tko disponirao svojom plaćom ne može govoriti da je netko bolji ili pošteniji od drugih.

Petar Novački (HSS) je ustvrdio da postoji velika razlika u tome kako se novac utroši – u stipendiranje studenata i Fond »Braće Radića« ili u fond gospođe Derossi.

Podsjetio je da zastupnici HSS-a nisu podržavali onako visoke plaće, a dio tih plaća utrošen je onako kako su mislili da je najkorisnije, kazao je zastupnik Novački, napomenuvši da je očekivao da će rasprava o ovom pitanju biti na višoj razini.

Zlatko Komadina (SDP) je pojasnio da odluka o prikupljanju sredstava za stipendiranje studenata nije bila stranačka, već privatna, te da to nije poslužilo u propagandne svrhe, budući da je javnost o toj akciji znala vrlo malo.

Ocijenit će birači

Jesu li, ili nisu, stranke pobjedničke koalicije ispunile predizborna obećanja ocijenit će birači na sljedećim izborima, i to na temelju mnogih zakona, a ne samo ovog, kao i njihovoj realizaciji. Temelj zakonskog prijedloga o kojemu se raspravlja je vezivanje dužnosničkih plaća uz kretanje u gospodarstvu, a upravo je to traženo u prijašnjim raspravama o ovoj temi. Istodobno se postiže i zamrzavanje plaća, pa je proračunska potrošnja u ovoj fiskalnoj godini, što se plaća tiče, vrlo jasna. Smanjenje plaća nije samo simboličko, ako se ima u vidu, nastavio je zastupnik, i činjenicu da su ukinute naknade za minuli rad. Nije točno da te naknade nije ni prije bilo – samo su bile suspendirane.

Minuli rad treba priznati u privredi, ali ne i dužnosnicima, budući da birači na izborima nisu birali zastupnike na temelju godina radnog staža, već temeljem stranačkih programa. Također je kazao kako nema razloga da se zastupnici međusobno diferenciraju (po primanjima), kada svi rade isti posao.

Zastupnik Komadina je mišljenja kako treba omogućiti (onima koji to žele) da rade i negdje drugdje. U tom bi slučaju primali samo razliku do zastupničke plaće, ali ne slaže se s time da dužnosnici sudjeluju u radu nadzornih i upravnih odbora, budući da može doći do zlorabe položaja. Na kraju je svog izlaganja ocijenio da je ovaj zakonski prijedlog korektan i da ga treba podržati.

Julije Derossi je ispravio netočan navod. Podsjetio je da su plaće dužnosnika prije nekoliko godina bile obračunavane preko koeficijenata, odnosno slično kao što se sada predlaže, pa pobjednička koalicija ne bi ovaj zakonski prijedlog trebala prezentirati kao neko veliko dostignuće.

Mr. Franjo Križanić (HDZ) je konstatirao da će donošenje izmjena i dopuna Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika rezultirati uštedom na svim razinama, ali da se postavlja i logično pitanje – zašto je smanjenje znatno manje nego što je najavljivano. Logično je da ono bude i veće nego što je najavljivano, budući da je stanje u gospodarstvu lošije nego što je očekivano.

»Apsurdno je kao osnovicu uzimati prosjek plaća u jednom gospodarski nestabilnom i turbulentnom periodu, jer on zapravo negira gospodarski rast. Najčešće se otpuštaju radnici koji rade u proizvodnji i oni s najnižim

primanjima. Kad se ista masa dijeli na manji broj prosjek raste, a stanje u gospodarstvu je zapravo sve gore i gore« – kazao je zastupnik i upitao nije li to zamka za novu vlast koja najavljuje otpuštanje dvadeset do trideset tisuća zaposlenika, pa ćemo iduće godine imati porast plaća, jer će masa ostati ista, ali će se dijeliti na manji broj ljudi.

Dodao je kako dužnosnici ni s ovako smanjenim plaćama neće moći dijeliti sudbinu zaposlenih u gospodarstvu, te je preporučio predlagatelju da na ovaj način sagleda situaciju, jer se u skorije vrijeme ne može očekivati gospodarski rast.

Sudjelovanje državnih dužnosnika u radu raznih upravnih i nadzornih odbora zastupnik Križanić smatra nedopustivim zbog sukoba interesa.

»Uvijek je interes gospodarskih subjekata monopol, a dužnost i obveza predstavnika državne vlasti da razvija konkurenciju i razbija monopol« – ustvrdio je zastupnik. Ponuđeno rješenje u tekstu zakonskog prijedloga svodi se na to da bi oni trebali raditi volonterski, a tada nije moguće ni pozivanje na odgovornost.

Urediti odnos između Županijskog i Zastupničkog doma

Križanić je analizirao i odnos između Zastupničkog i Županijskog doma Sabora i kazao kako bi oni trebali biti neovisni (imati kontrolnu funkciju), a ako je jedan podređen drugome nije moguće pravilno funkcioniranje. Upravo se to događa, pa je Županijski dom zapravo marginaliziran. »Dozvoljavam da nije moguće preko noći ukloniti neka ograničenja u nasljeđenoj situaciji, ali u ovom slučaju ograničenja su samo izgovor za obmanjivanje birača koji su iskazali povjerenje jednom drugom konceptu«, završio je svoje izlaganje Franjo Križanić.

Mario Včelik (HDZ) je pozdravio nastojanja nove Vlade da plaće dužnosnika veže uz kretanja u gospodarstvu, ali se složio s promišljanjima prethodnog govornika, koji je kazao kako se otpuštanjem postiže privid gospodarskog rasta, kao i s inicijativom da se predsjednici radnih tijela obaju domova moraju po koeficijentu izjednačiti, a isto vrijedi i za njihove potpredsjednike.

Ukidanje odredbe o naknadi za minuli rad je zastupnik ocijenio ustavno-pravno dvojbena, budući da je u suprotnosti s člankom 3. Ustava gdje se govori o jednakosti, a jednakost bi

trebala biti osnovni princip i kad se radi o radnim odnosima. Zastupnik drži da bi članstvo dužnosnika u nadzornim odborima trgovačkih društava trebalo razlikovati od članstva u upravnim odborima škola, bolnica i sličnih ustanova koje bi bilo poželjno jer takve ustanove imaju šire društveno značenje. Za svoj rad ne bi trebali primati naknadu.

Ivan Lacković (HDZ) podsjetio je zastupnike da su na prošloj raspravi o članstvu dužnosnika u odborima neki (između ostalih i Lacković bili za to da se ne prima naknada za rad u tim odborima, te da je on bio jedan od onih koji za svog prvog mandata nisu primali plaću za svoj rad u Saboru. Na kraju je izrazio zadovoljstvo što je o ovom pitanju provedena rasprava lišena gorčine.

Petar Jurušić (HSS) drži da bi ovaj zakonski prijedlog trebalo podržati, budući da je on prvi korak u racionalizaciji koja se treba provesti u državnom aparatu.

Trebalo bi učiniti sve kako bi se ubrzao taj proces, umjesto rasprava koje vode u pravcu nesigurnosti, manipulacija i nepovjerenja - kako bi se omogućila učinkovitost, pa će doći i vrijeme kad će dužnosnicima trebati povećati plaće. Na kraju je zastupnik ustvrdio da je Županijski dom jednako važan kao i Zastupnički, te da narod od oba doma očekuje napore kako bi se poboljšala cjelokupna situacija.

Dr. Ivan Valent (HDZ) je podržao osnovna rješenja koja nudi ovaj Prijedlog zakona, ali je zatražio da potpredsjednik Vlade dodatno pojasni stavak 2., članak 5. (odredba o ostvarivanju prava na naknadu plaće dužnosnicima kojima po općim propisima nedostaje manje od godine dana do ostvarivanja prava na mirovinu) kojim se dopunjuje i mijenja dosadašnji članak 15. Iznio je mišljenje kako bi rasprava bila kraća i jasnija da je u sklopu zakonskog prijedloga navedena i ustavna osnova za njegovo donošenje, te precizni podaci o tome koliko se ovim mjerama očekuje uštedjeti.

Šimun Kujavec (HDZ) ukazao je na činjenicu da se o predmetnom zakonskom prijedlogu raspravlja u Županijskom domu po hitnom postupku, a budući da nije navedena ni ustavna osnova za njegovo donošenje, zamolio je predlagatelje, zbog digniteta Županijskog doma, da se to više ne događa.

Složio se s primjedbom da je trebalo predočiti i tabele s konkretnim brojkama o tome koliko je sredstava bilo utrošeno prema važećem zakonu u prošloj godini, a koliko se može

uštedjeti predloženim rješenjima.. Zastupnik je na kraju svog izlaganja kazao kako je preporuka zastupnika HDZ-a da se prijedlozi potkrijepe konkretnim pokazateljima.

Stjepan Mikolčić (HDZ) osvrnuo se na novi članak kojim se mijenja bivši članak 12. i koji propisuje novi način za izračun plaća dužnosnika. Mikolčić, naime, drži da tumačenje prema kojem dužnosnici imaju pravo na razliku do dužnosničke plaće (ako još negdje ostvaruju radni odnos) nije ispravno jer je takva mogućnost suspendirana, pa je predložio da se u članku 3. izmjena i dopuna Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika unese stavak koji bi regulirao to pitanje.

Miroslav Prpić (HDZ) je upitao zašto u članku 4. izmjena i dopuna (koji govori o tome kako plaće članova uprave društava koje su u pretežitom državnom vlasništvu ne smiju biti veće od plaća dužnosnika) nije određen i rok u kojemu će Vlada propisati visinu koeficijenta za izračun njihovih plaća. Na taj su način dužnosnici dovedeni u nepovoljan položaj u odnosu na predsjednike i članove uprava takvih društava, posebno ako imamo na umu da smanjivanje njihovih plaća donosi najveće uštede.

Potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske je na kraju rasprave komentirao iznesena mišljenja, primjedbe i prijedloge.

Kazao je kako je Vlada spremna na još veća smanjenja i veće uštede, međutim, postoje određena ograničenja zbog kojih to nije moguće, a to su sklopljeni kolektivni ugovori i potreba za uravnoteženim odnosom s plaćama sudaca.

Vladi se morao otvoriti put da sudjeluje u radu javnih poduzeća koja će uskoro biti restrukturirana, a dijelom čak i privatizirana, pa je pozvao zastupnike da uvažavaju tu činjenicu. Zloporaba položaja je nešto s čime će se, prije ili kasnije, policija i drugi istražni organi morati pozabaviti, a takvo ponašanje mora biti sankcionirano.

Vlada će uvažavati međusobni dogovor saborskih domova

Osvrnuo se potom na odnos među saborskim domovima, koji od 1993. godine nije uređen, pa je preporučio formiranje delegacija Županijskog i Zastupničkog doma koje bi se trebale pozabaviti ovim problemom, a Vlada će prihvatiti dogovoreno rješenje. O ukidanju prava na naknadu koja

proizlazi iz minulog rada kazao je kako nijedan zastupnik nije izabran zbog godina staža ili starosti, te da je radni odnos dužnosnika specifičan, pa se nepriznavanje tog prava ne može okarakterizirati kao povreda ustavnih prava.

Gospodinu Valentu je pojasnio da će se bivšim dužnosnicima, koji će u roku od godine dana nakon prestanka mandata otići u mirovinu, omogućiti primanje naknade plaće u punom iznosu tih godinu dana, odnosno da im se naknada u drugih šest mjeseci neće smanjiti za 50 posto. Onima koji su predlagali smanjivanje perioda u kojemu bivši dužnosnik ima pravo na naknadu, na šest mjeseci, odgovorio je da tako koncipiran zakonski prijedlog ne bi bio prihvaćen, jer bi se povrijedila neka prava.

Amandmanom Vlade bit će reguliran rok u kojemu će se odrediti koeficijent za izračun plaće čelnim ljudima društava kojih je država većinski vlasnik.

Procjena učinka ovog Prijedloga zakona bit će prikazana u sklopu rasprave o Državnom proračunu, završio je Goran Granić.

Uslijedilo je očitovanje o amandmanima, a prvi je na redu bio onaj zastupnice Tereze Ganza-Aras o priznavanju prava na naknadu za minuli rad. Predstavnik predlagatelja ga nije prihvatio, ali su zastupnici za 30 glasova »za«, 16 »protiv« i 6 »suzdržanih« odlučili da amandman ide pred Zastupnički dom kao amandman Županijskog doma. Zastupnica je podnijela još jedan amandman o tome da se dopusti sudjelovanje dužnosnika u radu znanstvenih institucija, za koji je potpredsjednik Granić kazao da se osobno slaže s njim, ali treba provjeriti je li kompatibilan s postojećim zakonima. Potpredsjednik Vlade je ustvrdio da se ne može izjašnjavati o izjednačavanju u koeficijentima predsjednika i potpredsjednika radnih tijela Zastupničkog i Županijskog doma, te priznavanjem statusa dužnosnika zamjeniku tajnika Županijskog doma, ali da će prihvatiti svaki dogovor koji postignu domovi. Zastupnici su jednoglasno odlučili podržati taj amandman. Amandman kojim je zastupnik Markanjević predlagao skraćivanje roka u kojemu bivši dužnosnici mogu primati naknadu na šest mjeseci predlagatelj je odbio iz već navedenih razloga, a kako podnositelj amandmana nije htio odustati, zastupnici su se o njemu izjasnili glasovanjem - negativno (samo tri glasa »za«).

Zastupnici su potom glasovali o Konačnom prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika, koji je podržan većinom glasova (dva glasa protiv i šest »suzdržanih«).

Uvodno je u Zastupničkom domu, zamjenik premijera, dr. **Goran Granić** još jednom iznio glavne odrednice predloženog zakona te upoznao zastupnike s razlozima izmjena. Na kraju izlaganja predložio je, u ime Vlade, usmeni amandman kojim se osnovica za obračun plaća državnih dužnosnika smanjuje za 15 posto.

U ime Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav i Odbora za zakonodavstvo koji su imali zajedničku sjednicu u svezi s ovim Zakonom, mr. **Mato Arlović** je zatražio stanku. Razlog je da odbori razmotre Vladin amandman koji nije bio najavljen, niti podijeljen zastupnicima.

»Rasprava će krenuti dalje, dok ne stigne Vladin amandman u pisanom obliku, a potom će uslijediti stanka« - odlučio je predsjednik **Zlatko Tomčić**.

Dobro je što se plaće državnih dužnosnika vežu uz prosječnu mjesečnu plaću zaposlenika u Republici Hrvatskoj u prethodnoj godini, a ne za plaću predsjednika Sabora, kao do sada, rekao je u ime Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove **Vilim Herman**. Istaknuo je i stav Odbora kako državni dužnosnik ne bi trebao biti član upravnog ili nadzornog odbora, bez obzira ostvaruje li za to naknadu ili ne, zbog sukoba privatnog i javnog interesa. Odbor je ipak odlučio predložiti Zastupničkom domu da donese Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika.

Mr. **Mato Arlović** je tada iznio amandmane odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav te za zakonodavstvo, zatim ih obrazložio.

• Utvrđivanje državnih dužnosnika, određivanje prosječne mjesečne plaće u Hrvatskoj te smanjenje osnovice za obračun plaća državnih dužnosnika, glavne su značajke podnesenih amandmana.

Nakon stanke ponovo je dobio riječ mr. **Mato Arlović**. Odbori su dali mišljenje o amandmanima Vlade. Podržali su sve osim onoga koji se odnosi na određivanje osnovice za obračun plaća državnih dužnosnika. Za to postoji više razloga, rekao je g. Arlović. Prvo je naveo ustavno-pravne, jer je neprihvatljivo da se ovim amandmanom predsjednik Republike ne svrsta u dužnosnike. Ista osnovica mora se obračunavati za sve dužnosnike u Hrvatskoj, bez obzira pripadali zakonodavnoj, izvršnoj ili sudbenoj vlasti. Primanja će se smanjiti, nekima više, nekima manje, ali nije moguće primijeniti drugačiju osnovicu za obračun plaće na suce i nositelje dužnosti u sudbenoj vlasti, zaključuje mr. Arlović.

HDZ za veće smanjenje

U ime Kluba zastupnika HDZ-a, **Vladimir Šeks (HDZ)** se zalagao za prihvaćanje Vladina amandmana o utvrđivanju osnovice za obračun plaća državnih dužnosnika. Sniženje plaća, prema Konačnom prijedlogu zakona ne bi bilo 40 posto, kako je najavljeno, već mnogo manje. Predizborna obećanja ostvariva su jedino ukoliko Dom prihvati ovaj amandman, koji omogućuje ukupno smanjenje plaća za obećani postotak, zaključuje g. Šeks. Klub se nije očitovao o Prijedlogu zakona, već će to učiniti na kraju rasprave.

Klub zastupnika SDP-a podržava Konačni prijedlog zakona, rekao je u ime Kluba mr. **Mato Arlović (SDP)**. Nakon toga se osvrnuo na Zakon i pohvalio sve inicijative koje je pokrenula Vlada. Što se tiče predizbornih obećanja, jedno od njih se ispunjava, rekao je zastupnik, napomenuvši kako bi bio presretan da je, do jučer vladajuća stranka ispunila svoja obećanja. Samim smanjenjem osnovne plaće napravljen je značajan korak. Ovaj zakon ispravlja nepravdu koja je postojala zbog razlika u plaćama pojedinih državnih dužnosnika. Ta bi se nepravda mogla riješiti još kvalitetnije, ali to bi značilo zadirati u osnovicu plaće koja je jednostavno premalena, kaže g. Arlović. Zahvalio se »kolegama iz oporbe na podsjećanju na neka obećanja, kojih će se vladajuća koalicija sigurno držati, a u skladu s kojima je i ovaj Zakon«.

O predizbornim obećanjima

U ime Kluba zastupnika HSLŠ-a, **Mladen Godek (HSLŠ)** osvrnuo se na izlaganje Vladimira Šeksa, nazivajući ga malicioznim. HDZ nije u deset godina niti malo smanjio plaće držav-

nih dužnosnika, a g. Šeks kritizira što sada plaće nisu smanjene za 40, nego za 30 posto. Da je bivša vladajuća stranka svoja obećanja ispunjavala u takvom omjeru, živjeli bismo danas u sretnoj državi, kaže g. Godek. Ako se stave u omjer svi koeficijenti, te neprimjenjivanje beneficija i privilegija, zaista se dobije smanjenje plaća za 40 posto, zaključuje zastupnik. Neko čvrsto obećanje nije ni bilo izrečeno, već znatno smanjenje dužnosničkih plaća, a do njih će i doći. Klub u potpunosti podržava Prijedlog zakona, kao i uspostavljanje veze između vlasti i općeg stanja društva što je pristup kakav do sada nije bio.

Za ispravak netočnog navoda javio se **Vladimir Šeks (HDZ)**. Rekao je kako je radi podsjećanja na neispunjavanje predizbornih obećanja nazvan malicioznim, a HDZ malignom strankom, što spada u kategoriju uvreda i klevetničkih tvrdnji.

Nije upotrijebljena riječ maligni, već maliciozni, ispravio ga je **Mladen Godek (HSLŠ)**. Nije isto reći, da su neke stvari zvučale degutantno, ili reći da su degutantne, pojašnjava dalje. Što se tiče predizbornih obećanja, program pobjedničke koalicije osobno će predati g. Šeksu da se uvjeri u njih.

Nazvati nešto degutantnim, ali izjaviti kako to nećete reći, isto je kao da je to rečeno, nastavio je **Vladimir Šeks (HDZ)**.

Slušajući raspravu o plaćama, izgleda kao da su one glavnim razlogom gospodarske krize u Hrvatskoj, rekao je u ime Kluba zastupnika HKDU-e i HSP-a dr. **Anto Kovačević (HKDU)**. Što se tiče obećanja, naglasio je da se koalicija HKDU-HSP nije time nikada služila. Klub je spreman podržati Prijedlog zakona, mada je zastupnik duboko uvjeren kako se radi o promidžbeno-psihološkom i demagoškom efektu. No, to mu ne smeta ukoliko je u interesu svih građana Hrvatske. Pitao je zašto Vlada u obrazloženju Zakona ne kaže kolika je stvarna ušteda od plaća hrvatskih dužnosnika, jer je poznato da se povećao broj zastupnika i ministarstava. Plaće će se nešto smanjiti, ali je zato 20 posto više zastupnika koji će je primiti, zaključuje g. Kovačević. Osvrnuo se i na zastupnički paušal, rekavši da je to ustvari povećanje plaća za 10 posto koje se ne oporezuje. Zato bi još jednom trebalo pažljivo i pragmatično proučiti stvarne financijske efekte donošenja ovog Zakona. Dok se ne napravi kompletan sustav platnih razreda za sve korisnike proračuna, ovi parcijalni potezi ne mogu zadovo-

ljiti Klub zastupnika HKDU-a i HSP-a, koji je za smanjenje plaća ali ne i za jeftinu demagogiju.

Trebalo bi ispraviti mnogo netočnih navoda, no **Snježana Biga-Friganović (SDP)** osvrnula se, kako reče, samo na uvođenje zastupničkog paušala. Paušal je novac koji su zastupnici primali tijekom cijelog proteklog mandata te nastavili primati u ovom sazivu, pa se ne može nazvati povećanjem plaća.

Dr. **Anto Kovačević (HKDU)** se s time složio, ali naglasio da paušal nije bio naveden u Prijedlogu zakona.

Zastupnik Kovačević je rekao veliku nelogičnost, smatra **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)**. Zahtjevom da Vlada pokaže stvarne uštede smanjenja dužnosničkih plaća, priznao je da će do smanjenja doći. Razlog zašto je u ovom sazivu više zastupnika je u činjenici da je sadašnja oporba »krojila« Izborni zakon, ne bi li sebi osigurala što veći broj mandata, zaključila je zastupnica.

Netočni navod ispravio je **Vladimir Šeks (HDZ)**, rekavši da Izborni zakon nije »krojio« HDZ, nego opozicija i vladajuća stranka zajedno.

• Vlada je usmeno podnijela, na početku rasprave, amandman koji je uzrokovao prekid sjednice kako bi o njemu raspravila radna tijela.

Ovo je bio komentar zastupnice Antičević-Marinović, ustvrdio je dr. **Anto Kovačević (HKDU)**, te u njenom javljanju za ispravak netočnog navoda uočio povredu Poslovnika.

Plaće moraju polaziti od sadašnjeg trenutka

Raspravu oko plaća valja već jednom završiti, jer ispada da se od konstituiranja Zastupničkog doma bavimo sami sobom, rekao je u ime Kluba zastupnika IDS-a **Damir Kajin (IDS)**. Za službeničku plaću je elementarno da bude dostatna za egzistencijalne potrebe, da potiče zalaganje na poslu, ali da istovremeno nije diskriminatorna u odnosu na privredu. Plaće moraju jasno polaziti od trenutka u kojem se ova zemlja nalazi, smatra zastupnik. Predlaže dalje da državni dužnosnici po isteku mandata stave svoje funkcije na raspolaganje novoj vlasti koje ona može, ali i ne mora prihvatiti (zastupnik je u tom smislu podnio i amandman, ali kasnije od njega odustao). U zemljama

dugih parlamentarnih tradicija to nije potrebno regulirati, ali u tranzicijskim zemljama svaka takva promjena naziva se revanšizmom i odmazdom. G. Kajin kaže dalje da, ako neki državni dužnosnik dolazi na posao u Zagreb, iz drugih dijelova Hrvatske, ima izvanredne troškove i u tom slučaju treba se upitati za koliko zaista smanjiti plaće. No, jedno je sigurno - da ne može biti više tako velikih razlika između prosječne mirovine i saborske ili ministarske plaće. Naravno, s druge strane, vjerojatno nitko, konstatira g. Kajin, od zastupnika nije asket, pa da radi bez naknade, kao što nažalost radi 150 tisuća građana Hrvatske. Ovaj Zakon bi se odnosio na otprilike 400 dužnosnika, a ušteda o kojoj se priča je oko 35 milijuna kuna. To nije beznačajno, to je proračun za jedan ili dva mala ministarstva, zaključuje zastupnik. Ono što ga posebno veseli je da je prihvaćen zaključak o tome da zaposleni u upravama javnih poduzeća koja su pretežno u državnom vlasništvu ne mogu imati veće plaće od ministarskih. Jednog dana trebat će riješiti i jedno etičko pitanje, a to je: smiju li državni dužnosnici zaposleni u izvršnoj vlasti, obavljati neki privatni posao. Ovaj Zakon neće utjecati na gospodarski oporavak države, kako su mnogi drugi primjećivali, ali može na moralni oporavak, smatra g. Kajin. Stoga ga, kaže, valja podržati, jer Vladu će se procjenjivati samo po tome hoće li život u 2000. godini učiniti podnošljivijim od onoga u 1999.

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je dr. **Luka Trconić (HSS)**. Rekao je g. Šeksu da je malo zaboravljiv i podsjetio ga, kako je problem dužnosničkih plaća počeo još 1998. godine, nakon famoznog prijedloga HDZ-a da se one određuju prema fiksnom plaći predsjednika Republike Hrvatske. Klub je već tada tvrdio da plaće koje nisu vezane uz stanje u gospodarstvu nisu održive, da su neobjektivne i neće biti dobro prihvaćene među građanima. Obećano je da će plaće biti znatno smanjene, ali nitko nije govorio o postocima. Radi se o bitnom smanjenju, ne toliko gospodarski značajnom, koliko da birači vide kako mislimo ozbiljno, kako smo se spremni odricati i da dosljedno ispunjavamo sve ono što smo obećali, rekao je g. Trconić. Sa sniženjem se opet ne može ići ispod jedne granice, jer će takva plaća uništiti samu bit funkcije, a trebala bi biti nekakav stimulans da se ta funkcija obavlja odgovorno i efikasno. Klub iz

tog razloga neće podržati već prije sporni amandman Vlade, ali podržava Zakon, naglasio je g. Trconić.

Radi ispravka netočnog navoda za riječ se javio **Vladimir Šeks (HDZ)**. Ispravio je g. Trconića i rekao kako on nije zaboravljiv, jer je na prvom zasjedanju ovog saziva Sabora rekao da je prihvaćanje tako visokih plaća bila greška HDZ-a te da je zanemarena socijalna osjetljivost ljudi.

Nakon toga je **Luka Trconić (HSS)** izjavio kako ovog puta podržava g. Šeksa, budući da je još jednom ponovio svoju grešku.

• Vladin amandman prihvatilo samo HDZ.

Navod da je HDZ prihvatio visoke plaće državnih dužnosnika, ispravio je **Ivan Ninić (SDP)**. HDZ je taj Zakon donio i jednoglasno izglasao, naglasio je zastupnik.

Za pojedinačnu raspravu prvi se javio **Vladimir Šeks (HDZ)**. Osvrnuo se na članak Prijedloga zakona koji se odnosi na skidanje zabrane državnim dužnosnicima da mogu biti članovi upravnih i nadzornih odbora. Vlada je, napomenuo je, dala hvalevrijednu dopunu da ti dužnosnici ne bi mogli za posao u tim odborima primati nikakvu materijalnu naknadu, ali bez obzira na to, dužnosnik ipak dolazi u koliziju. Ti će ljudi objektivno morati pomagati poduzeću u kojem rade, što će u najmanju ruku konkurenti shvatiti kao Vladino protežiranje. HDZ je u prošlom razdoblju imao vrlo neugodnih iskustava u većini takvih slučajeva i nije se postigao onaj osnovni cilj koji Vlada želi postići, a to je da može djelotvorno upravljati, nadzirati i kontrolirati to poduzeće. Kad bi na tim funkcijama biti stručni, kompetentni i izvanstranački ljudi, izbjegli bi se mnogi nesporazumi i greške koje je HDZ ponavljao, rekao je g. Šeks.

Ovaj Zakon pokazuje da se počeo ostvarivati »novi smjer« u hrvatskoj politici, rekla je **Zrinjka Glovacki-Bernardi (HSL)**. To se očituje u izrazitoj suradnji Vlade i Sabora, pa se problemi više ne rješavaju pojedinačno i sporadično. Zastupnica smatra da treba podržati Zakon, jer ako se nastavi s ovakvim sustavnim rješenjima, bit će moguće ostvariti i političke ciljeve nove vlasti.

I **Jadranka Kosor (HDZ)** je za smanjivanje plaća državnim dužnosnicima, ali nezadovoljna je time što se tako dugo traži pravo rješenje, kao i da

je od prvog čitanja uneseno toliko promjena da je ovo praktički već »treći« zakon. Po Poslovniku, konačni prijedlog mora sadržavati navedene razlike između prvog i drugog čitanja, što predočeni materijal nema, kaže zastupnica. Ukazala je i na to da Zakon stvara bitnu razliku u koeficijentima plaća zastupnika i ministara te da je to suprotno ideji kako nitko nije iznad Hrvatskoga sabora. Smatra i da je nepotreban stavak koji kaže da visinu i način isplate zastupničkog paušala donosi radno tijelo Zastupničkog doma.

Problemi s obračunima

Ivan Šuker (HDZ) je rekao da mu je drago da osnovica za obračun plaća državnih dužnosnika bude prosječna plaća u prošloj godini, ali smatra da ovaj Zakon nije usklađen s odredbama Zakona o porezu na dohodak i Pravilnika o porezu na dohodak. Novim sustavom plaća svi zastupnici dobivaju isto, a to nije u redu, bio predloženi iznos neto ili bruto. Ako je bruto, neki će imati više, jer nikoga ne uzdržavaju, dok drugi imaju i petoro djece. Ako je predviđeni iznos neto plaća, to pak znači da bi izjednačavanjem plaća na bruto razini, zastupnik koji nema djece najviše koštao državu. Ako će svi dobiti jednako, izbjegava se i osnovno načelo pravednosti, kaže g. Šuker. Ovo nije sugestija oporbe, nego ukazivanje na nepoštivanje prije navedenih zakona koje je donio Hrvatski državni sabor. Zastupnik je ukazao i na to da svi sadašnji ministri imaju koeficijent plaća na nivou prijašnjih državnih ministara, što im sada smanjuje plaću za samo 13 posto, dok je zastupnicima plaća manja za 24 posto. Pomoćnicima ministara se pak, radi stimulacije, plaća smanjila samo 8 posto, zaključio je g. Šuker.

Netočan navod ispravio je zamjenik premijera dr. **Goran Granić** rekavši kako je u zakonu navedeno da se radi o plaćama kao osnovici, a ne neto plaćama.

Ako je iznos od 12.831 kune bruto iznos plaće, onda to nije stvarna zastupnička plaća, nego je ona mnogo manja, a ako je to neto iznos, onda će državu, shodno Zakonu o porezu na dohodak i Pravilniku o porezu na dohodak, svaki zastupnik različito koštati, odgovorio je **Ivan Šuker (HDZ)**.

Vlada je nakon duge rasprave odlučila da prijeđe na sustav bruto plaća, rekao je dr. **Goran Granić** te pojasnio način i metodologiju obračuna.

»Matematika« nas neće dovesti do biti problema, smatra **Ivan Šuker (HDZ)**. Svaki zastupnik mora dobiti neto plaću od 12.831 kune, neovisno o osobnim odbicima, a među zastupnicima ima i 4 do 5 ratnih vojnih invalida Domovinskog rata čija plaća mora biti iznos od 18 i pol tisuća kuna, zaključuje zastupnik.

Plaća se u Republici Hrvatskoj propisuje kao bruto te će se bruto i primjenjivati kao osnovica za provedbu ovog Zakona, rekao je **mr. Mato Arlović (SDP)**. Invalidi Domovinskog rata oslobođeni su poreza i doprinosa i za to ih se neće zakidati.

Darinka Orel (HSLHS) je zamolila da se problem sagleda objektivno, jer uz uskratku prava u svezi s porezom na dohodak, zastupnici su uskraćeni i za prava u svezi s kolektivnim ugovorom. To su: naknada za prekovremeni rad, regres ili jubilarnu nagradu.

• Neki zastupnici bili su za izradu ukupnog sustava plaća koje se isplaćuju iz Državnog proračuna.

Još se jednom javio **Ivan Šuker (HDZ)** kontaktiravši da očito sudionici rasprave ne čitaju iste dokumente. Plaća dužnosnika utvrđuje se množenjem osnovice s pripadajućim koeficijentima te se dobije neto plaća, smatra i dalje zastupnik, te se i dalje zalaže za svako djelovanje u skladu s postojećim zakonima.

Vlada u kratkom roku predlaže nekoliko konceptijski i kvantitativno različitih prijedloga o smanjenju plaća državnih dužnosnika što pokazuje da ni u Vladi nema jasne ideje na koji način riješiti tu problematiku, kaže dr. **Jure Radić (HDZ)**. Problem je u tome što se plaće zastupnika pokušavaju riješiti izdvojeno od ukupnog sustava plaća koje se isplaćuju iz državnog proračuna te g. Radić predlaže da dom obveže Vladu da u roku 6 mjeseci izradi cjeloviti sustav svih tih plaća. Predlaže i prihvaćanje spornog amandmana Vlade jer bi u protivnom ministar imao veću plaću za 2 tisuće kuna od zastupnika.

Izraditi cjelovit sustav plaća iz proračuna

Dino Debeljuh (IDS) pozdravlja smanjenje plaća, koje smatra dijelom obećanja datog građanima prije izbora. Smatra također da bi trebalo izraditi cjelokupni sustav koji bi regulirao plaće svih koji su vezani uz državni

proračun. Objasnio je i amandman koji je podnio, a koji kaže da se plaće dužnosnika ne bi trebale isplaćivati prije mirovina.

Vlada je pokazala dobru namjeru s dodatnim amandmanom kojim bi se smanjila osnovica za obračun plaća dužnosnika za 15 posto, smatra mr. **Zorko Vidiček (SDP)**. Zakon bi trebalo donijeti, čime bi pobjednička koalicija održala predizborna obećanja jer bi do kraja godine smanjenje dužnosničkih plaća iznosilo od 36 do 40 posto uz rast društvenog bruto proizvoda od 2 posto u skladu s čime bi bio i rast osobnih dohodaka svih građana. Amandman, o kojem je govorio, zastupnik ne podržava jer bi se time plaće dužnosnika još više smanjile, a to nije, kaže, u skladu s predizbornim obećanjima.

Dobro je da državni dužnosnici nadziru način trošenja novca iz proračuna time što bi bili u upravnim i nadzornim odborima javnih poduzeća, rekao je **Tonči Tadić (HSP)**. Međutim, to bi trebalo ograničiti samo na zastupnike, jer oni imaju direktan mandat od naroda. Sudjelovanje dužnosnika iz izvršne vlasti u tim odborima vodilo bi u sukob interesa, smatra g. Tadić. Ne slaže se s time da osnovica za izračunavanje plaća dužnosnicima bude prosjek plaće iz prošle godine jer se na taj način dužnosnicima plaće fiksiraju, a standard može rasti ili padati, pa tada plaće više ne bi bile realne u odnosu na opće društveno stanje. I g. Tadić se zalaže za jedinstveni sustav plaća onih koji je dobivaju iz državnog proračuna, kako bi se svele na realne mogućnosti ove zemlje. Ovo je pitanje trebalo riješiti dogovorom, a ne licitiranjem postocima u predizbornoj kampanji ili sada, zaključuje zastupnik.

Neprihvaćanje zadnjeg Vladinog amandmana pod argumentom da bi za sobom povukao smanjenje plaća sudaca i pravosudnih dužnosnika **Darko Šantić (HNS)** drži neutemeljenim. Razlog za to je što se državnim dužnosnicima u sudbenoj vlasti smatraju samo predsjednik i suci Ustavnog suda. Najveći propust u čitavoj proceduri, po njegovom mišljenju, je u tome što predlagatelj nije napravio jednu simulaciju po kojoj bi se jasnije vidio efekt predloženog Zakona. G. Šantić se zalaže za to da se predsjedniku i sucima Ustavnog suda, budući da imaju visoku i važnu ulogu u čitavom sudbenom sustavu, koeficijent plaća poveća za 0,3. Na kraju se i on pridružio onima koji su za to da

Vlada što prije krene u rješavanje svih plaća vezanih uz državni proračun.

Kvaliteta ovog zakona je u tome što mijenja osnovicu za utvrđivanje plaća te se na taj način uspostavlja veza između državnih dužnosnika i radnika u gospodarstvu, ocijenio je **Josip Leko (SDP)**. Što se tiče visine plaća zastupnik predlaže da se u Poračunu za ovu godinu osigura 40 posto manje sredstava nego prije. Zastupnicima SDP-a, koji su bili zastupnici i u prošlom sazivu, plaće se neće smanjiti, jer su se oni i prije odrekli 3 tisuće kuna, a oni koji predlažu smanjenje veće od 40 posto očito su materijalno situirani, no to nije u redu spram ostalih kolega, zaključuje zastupnik.

Kad se govori o plaćama saborskih zastupnika, treba dobro razmisliti, raspraviti, vidjeti poziciju u kojoj se Hrvatska nalazi te njene realne gospodarske mogućnosti, smatra **Anto Đapić (HSP)**. Ono što je dobro, je vezanje zastupničke plaće uz osnovnu plaću u Hrvatskoj. Zastupnik nije lako biti, kaže dalje g. Đapić, te je izrazio želju da ova rasprava bude zadnja ove vrste, kako se na taj način ne bi stvarali politički poeni, kao i da zastupnički statusni položaj ne bude predmet političke kampanje.

Da je teško biti saborski zastupnik, g. Đapić to ne bi bio treći puta za redom, primijetio je **Romano Meštrović (SDP)**.

Anto Đapić (HSP) je odgovorio kako je mislio na odgovornost saborske pozicije kada se raspravlja o njihovom statusnom položaju.

Time je iscrpljena lista prijavljenih za raspravu, ali je umjesto glasovanja, uslijedila stanka, koju je zatražio **Vladimir Šeks (HDZ)** kako bi se Klub zastupnika HDZ-a mogao konzultirati, budući da su nastupile promjene tijekom rasprave, s obzirom na amandman Vlade.

Sjednica je nastavljena idući dan, a na početku je predsjednik **Zlatko Tomčić** pojasnio razloge prekida te iznio osnovne značajke predloženog Zakona, kao i amandmana koji je Vlada podnijela na početku rasprave.

Za povredu Poslovnika javio se **Vladimir Šeks (HDZ)** rekavši da je g. Tomčić grubo prekršio svoje ovlasti time što je komentirao stajalište i vrijednosne sudove o stajalištu Vlade te stajalište odbora. Ukoliko predsjednik želi raspravljati i ocjenjivati, neka izvoli doći za govornicu i govoriti kao zastupnik, napomenuo je.

Predsjednik je odgovorio da smatra svojom obvezom upoznati gledateljstvo i hrvatsku javnost s onim što nisu bili u mogućnosti vidjeti, zbog dužeg rada Zastupničkog doma od televizijskog prijenosa, a ako g. Šeks smatra da je to povreda Poslovnika neka poduzme daljnje korake koje mu Poslovnik omogućava.

• Prihvaćena većina amandmana, a Vlada povukla pola svojih.

Zamjenik premijera **dr. Goran Granić** se tada očitovao o amandmanima.

Prihvatio je sve amandmane Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav te Odbora za zakonodavstvo. Tu su i dva Vladina amandmana, koji su postali sastavnim dijelom zakonskog prijedloga. Ostale amandmane Vlada je povukla. Prvim se predlagalo određivanje koeficijenta za obračun plaća zamjenicima glavnog državnog revizora, dok se drugi odnosio na smanjenje osnovice za obračun plaća dužnosnicima na 85 posto od prvobitno predložene osnovice. Za posljednjom izmjenom nije bilo potrebe, jer je to pitanje riješeno prijašnjim amandmanom radnih tijela, objasnio je g. Granić.

Odbijena su sva tri amandmana Županijskog doma. Dva glasovanjem Zastupničkog doma, dok je jedan već konzumiran prihvaćenim amandmanom Odbora.

Prije izjašnjavanja o njenom amandmanu, **Darinka Orel (HSL)** je napomenula kako je prijepisom napravljena greška te da je potrebno riječ »neto« zamijeniti izrazom »prosječne mjesečne isplaćene plaće« kako stoji u priopćenjima Državnog zavoda za statistiku. S tom izmjenom, amandman je prihvaćen.

Amandman Dine Debeljuha Vlada je prihvatila kao moralnu obvezu, što je zastupniku bilo dovoljno.

Većinom glasova (86 »za«, 2 »suzdržana« i 30 »protiv«) Zastupnički dom je donio Zakon o obvezama i pravima državnih dužnosnika, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

I. K; M. S.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNI ZAKONA O PLAĆAMA SUDACA I DRUGIH PRAVOSUDNIH DUŽNOSNIKA

I pravosuđe prema prošlogodišnjoj prosječnoj plaći

Zastupnički dom prihvatio je predloženi tekst izmjena i dopuna Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika, kao i mišljenje Županijskog doma.

U raspravi su dominirali glasovi podrške jer se plaće zapravo smanjuju samo malenom postotku najviših pravosudnih dužnosnika. Iz redova oporbe dopirali su, pak prigovori da je procedura koja je pratila izradu rečenog zakonskog prijedloga bila manjkava pa su predlagali treće čitanje. Većina zastupnika prihvatila je ipak obrazloženje resornog ministra i donijela ovaj zakonski tekst zajedno s usvojenim amandmanima.

O PRIJEDLOGU

Uz ovaj zakonski prijedlog dato je obrazloženje u kojem stoji da je povodom rasprave u Zastupničkom domu o Prijedlogu zakona o izmjenama Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika i odluka o plaćama predsjednika Republike Hrvatske, predsjednika Sabora i predsjednika Vlade ocijenjeno je da bi plaće državnih dužnosnika, sudaca i ostalih pravosudnih dužnosnika trebalo utvrđivati prema prosječnoj mjesečnoj plaći zaposlenih u Hrvatskoj u prethodnoj godini, te se množi s koeficijentima koji će se za pojedine dužnosti odrediti zakonima. Njima će se urediti prava i obveze dužnosnika odnosno plaće sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika.

Prema predloženom zakonu u ovoj bi godini izostale odredbe prema kojima pojedini suci i pravosudni dužnosnici imaju pravo na dodatak na plaću (članak 5.), plaće uvećavaju po osnovi radnog staža (članak 6.) i odredbe prema kojim se ovlašćuje ministar pravosuđa da ovisno o broju nepopunjenih mjesta (radi osiguranja redovitog obavljanja poslova) uveća plaću pojedinim sucima i pravosudnim dužnosnicima do 50 posto. Prema tome pravo na ovako uvećanu plaću imaju suci, državni odvjetnici i

njihovi zamjenici ako su upućeni na rad u druge sudove ili državna odvjetništva (članak 7.).

RADNA TIJELA

Zakonski tekst razmotrio je Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za zakonodavstvo, i u svojoj je raspravi prihvatio stav o pozitivnoj strani racionalizacije, ali su se članovi različito izjasnili o obuhvatu. Radi pravičnosti nagrađivanja i pravednije stimulacije pravosudnih dužnosnika iznesen je prijedlog da se uvede uvećanje na plaću od 0,5 posto za svaku godinu radnog staža. Drugi je prijedlog da se može ostvariti pravo na dodatak na plaću prema brojnosti ljudi (predsjednik Općinskog suda u Zagrebu ima oko 200, a u Crikvenici troje ljudi). U raspravi je također podržan pristup po kojem se plaće sucima nižih sudova povećavaju, uz napomenu, da ne bi smjela postojati razlika između plaće državnih odvjetnika i sudaca, poštujući njihov rang. Odbor je utvrdio da nema ustavnopravnih zapreka za donošenje zakona i predložio mišljenje kojim ga podržava. **Odbor za pravosuđe, izbor i imenovanja** podupire donošenje zakona, i amandmanom podržava rješenje o zadržavanju ili čak povećanju razine primanja nižih struktura pravosudne vlasti, uz ograde glede pozicije zamjenika Državnog odvjetnika RH. Izrečeno je mišljenje da odgoda važenja pojedinih odredbi važećeg zakona u 2000. godini nije najsretnije rješenje, ali je nužno s obzirom na raspoloživa sredstva u proračunu. **Odbor za gospodarstvo i financije** također podržava donošenje zakona ali se u raspravi čula primjedba da prijašnje povećanje plaća sudaca nije dalo očekivane pozitivne rezultate (rješavanje većeg broja nagomilanih predmeta, i efikasnost sudstva). Bilo je izrečeno mišljenje da donošenje zakona otvara pitanje ostalih plaća, radi toga što pravosuđe ne bi smjelo biti važnije od drugih djelatnosti, nego usklađeno s drugim plaćama u državi.

Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za pravosuđe je o zakonskom prijedlogu raspravljao kao matično radno tijelo. Pritom je prigovorio što se ne navodi razlika između prvog i drugog prijedloga (čitanja), na što je predstavnik predlagatelja obećao naknadno očitovanje. Na pitanje o uključenosti svih čimbenika pravosudnog sustava, uslijedio je potvrđan odgovor.

Postavljeno je načelno pitanje o smanjenju plaća u pravosuđu s obzirom na dosadašnje stavove Vlade i Odbora, pozivajući na međunarodne deklaracije i standarde. U raspravi je prevladalo stajalište da pravosudni sustav mora dijeliti sudbina društva, stanje u gospodarstvu, te pratiti način određivanja plaća u zakonodavnoj i izvršnoj vlasti (Montrealaska deklaracija dopušta smanjenje plaća sudaca i pravosudnih dužnosnika u uvjetima teške gospodarske situacije).

Dvojbenim je ocijenjeno rješenje o suspenziji pojedinih odredbi važećeg zakona za dvije tisućite godinu. Nekima od njih bi se smanjili negativni učinci predloženih odredbi, te slijedi preporuka da neke od njih Vlada preispita.

• Plaće se prijedlogom smanjuju samo najvišim pravosudnim strukturama dok srednjim i nižim ostaju iste ili se povećavaju, te ne stoji prigovor da pravosudni sustav dolazi u bitno lošiju materijalnu situaciju.

Utvrđeno je da se plaće Prijedlogom smanjuju samo najvišim pravosudnim strukturama dok srednjim i nižim ostaju iste ili se povećavaju, te ne stoji prigovor da pravosudni sustav dolazi u bitno lošiju materijalnu situaciju.

Podržan je načelni stav vezanja osnovice za prosječnu plaću u državi.

Međutim, prevladalo je mišljenje da koeficijenti za pojedine dijelove sustava nisu dovoljno objektivni što dovodi do bitno različitih postotaka.

Unatoč svim primjedbama, ocijenjeno je da su promjene neophodne, da će sudstvo zadržati neovisnost i s primjerenim plaćama s obzirom na gospodarski trenutak zemlje.

Odbor je sugerirao da je potrebno na konzistentan način popraviti dio zakonskog teksta koji određuje koeficijent za pojedine pravosudne strukture i njihove međusobne odnose. **Odbor za Ustav, Poslovník i politički sustav** podupire donošenje zakona i podnosi amandmane. Prvi da se uredi jezični izričaj i propiše da Državni zavod za statistiku utvrdi prosječnu plaću i objavi je u »Narodnim novinama«. Drugim se traži pročišćeni tekst zakona, a trećim da zakon stupi na snagu danom objave jer je to u interesu Republike Hrvatske. **Odbor za izbor, imenovanja i upravne poslove** suglasan je s donošenjem zakona i konstatira da se plaće donekle smanjuju samo najvišim pravosudnim strukturama, srednje i niže zadržavaju iste plaće pa im se čak i povećavaju. Podržano je načelo vezanja osnovice za prosječnu mjesečnu plaću zaposlenika u Republici Hrvatskoj. Istaknuto je također da predviđeni koeficijenti za pojedine dijelove sustava nisu dovoljno promišljeni što dovodi do različitih smanjenja, odnosno povećanja plaća.

AMANDMANI ZASTUPNIKA

Amandman na Konačni prijedlog zakona uputio je **Mladen Godek (HSL)**, ukazujući na oštećenost rukovodećih ljudi prvostupajnskih i drugostupajnskih sudova za što, smatra, nema opravdanja jer su to sudovi koji obavljaju daleko najveći dio pravnih poslova, odnosno donose odluke u krivičnim postupcima. Prema njegovom traženju koeficijent predsjednika županijskih sudova (uz suce Upravnog suda i suce Visokog trgovačkog suda) iznosio bi 4,5. Za predsjednike općinskih sudova zatražio je koeficijent 3,5. Za predsjednike županijskih i općinskih sudova zatražio je da im se poveća koeficijent, i to u sudovima koj imaju 11-20 sudaca za 0,1, u sudovima koji imaju 21-50 sudaca za 0,2, od 51-100 za 0,3 i za više od 100 sudaca za 0,4.

U predloženim amandmanima uvažavao je postojeću razliku u težini i kompleksnosti poslova koji postoje između pojedinih predsjednika suda

va na općinskoj ili županijskoj razini, kako bi se barem donekle uvažile evidentne razlike.

RASPRAVA

Plaće vezati uz prosječne plaće u RH

Zastupnicima se obratio ministar pravosuđa, dr. **Stjepan Ivanišević**. Uvodno je obrazložio da je teškoća u razumijevanju zakona nastala zbog terminologije. Naime, u oba se zakona upotrebljava riječ »dužnosnik« iako se nositelji dužnosti razlikuju i strukturalno i u detaljima, a k tome se Prijedlog naslanja na Zakon o državnim dužnosnicima.

U daljnjem obrazlaganju razlike, ministar je rekao da se državni dužnosnici biraju »pro tempore« i taj im posao nije profesija, dok su pravosudni dužnosnici profesionalci i tako ih valja tretirati. Nažalost i njihove su plaće vezane uz plaće državnih dužnosnika, pa se zakonom nastoji to promijeniti i vezati ih uz prosječnu plaću u Republici Hrvatskoj.

Predloženo smanjenje plaća državnih dužnosnika nije smjelo utjecati na smanjenje plaća sudaca te je došlo od ovog zakonskog prijedloga. Prijedlog o kojem je riječ ide za tim da se od 2445 osoba koje su pravosudni dužnosnici, na njih 2289 ili 94 posto ne odnosi korekcija nego zadržavaju istu plaću ili se ona neznatno povećava. Samo bi oni koji se nalaze u najvišim pravosudnim institucijama imali manje plaće (6,4 posto). Iznimku većeg smanjenja činila bi jedino plaća predsjednika Vrhovnog suda koja bi bila smanjena za 13 posto.

Unatoč tome, rekao je ministar nije se uspio smanjiti ukupni iznos za plaće zaposlenika, djelomično radi povećanja broja sudaca u prošloj godini i istih iznosa plaća.

Vlada je, polazeći od stava da suce treba dobro platiti, radi postizanja boljeg radnog učinka, formulirala ovaj zakonski prijedlog, rekao je na kraju.

Nakon ovih riječi, stav Odbora za pravosuđe iznio je **Ivan Novosel (HDZ)**, a stav Kluba zastupnika

HSS-a prof. **Petar Novački (HSS)**. Rekao je – Klub podržava predloženi zakon i mišljenja je da su koeficijenti »dobro pogođeni«, to više što se obuhvaća mali broj ljudi. Opravdane su odredbe u člancima 5., 6. i 7. koje govore o položajnom dodatku, pravu na staž, pravu iz radnog staža i pravu da se u određenim okolnostima honoriraju pojedini suci. No, prije toga, rekao je, valja popraviti stanje u gospodarstvu, a onda i u pravosuđu.

Mr. **Ankica Mamić (LS)** je zbuñjena pismom Udruge sudaca, a pogotovo dijelom u kojem se navodi da plaće ne smiju ovisiti o rezultatima sudačkog rada, niti smiju biti umanjene tijekom službe. Prigovorila je što nisu jednako tako reagirali kada je povećanje vezano uz rad. Podsjetila je na razloge donošenja zakona o sudačkim plaćama, a ipak velikom broju neriješenih predmeta.

Emil Soldatić (IDS) je bio oštiji pa je predstavnik Udruge podsjetio na situaciju u kojoj se nalazi hrvatska država. Što se tiče zakonskog prijedloga ukazuje na nelogičnost da je plaća suca Županijskog suda (odlučuje o visokim kaznama zatvora) manja nego plaća suca visokog prekršajnog suda (odlučuje o žalbama za nepropisno parkiranje). O tom odnosu, premda je sudstvo neovisno, odlučuju nosioci zakonodavne vlasti, smatrajući kako je neprihvatljivo stvaranje fame. Smatra prihvatljivim uspostavljanje pravih načela za određivanje plaća, koje bi bilo dugoročno, i bez protežiranja.

Treba uvesti negativnu selekciju

Zlatko Komadina (SDP) smatra da nije dobro što se prijedlogom izjednačava suce koji su nadređeni nekolicini sudaca s onima koji ih imaju stotinjak, te je predložio da se za vrijeme privremenog trajanja ovog zakona uvede negativna selekcija.

Dragutin Bračun (HDZ) smatra da ne treba zadirati u stečena prava sudaca, prvenstveno što sudbena vlast treba biti neovisna, te je time njihov status povrijeđen.

Emil Soldatić je odgovorio da državni dužnosnici nemaju stečena prava nego da su to privilegije dobivene zakonom.

Mr. **Miroslav Rožić (HSP)** iz pisma Udruge sudaca iščitava ucjenu (zbog visokih plaća nisu bili skloni korrupciji a u protivnom bi to mogli biti), a istovremeno im stoji više od milijun neriješenih predmeta. Dade se zaključiti da zapravo ne žele dijeli-

ti zajedničke socijalne probleme, rekao je.

Ivan Brleković (HDZ) zakon smatra prihvatljivim jer očekuje da će se smanjiti velik broj neriješenih slučajeva. Primijetio je ujedno da su državni odvjetnici neravnopravni u odnosu na ostale suce, i zatražio izjednačavanje.

Žarko Katić (HSL) drži da je Prijedlog »pogođen« i bolji nego do sada te protest Udruge smatra neopravdanim, a primjedbu zastupnika Brlekovića, prihvatljivom. Što se tiče primjedbi o velikom broju neriješenih predmeta, drži da problem treba riješiti u samim sudovima. Takvo je stanje oprostivo zbog prirode tog posla, rekao je zastupnik.

Suci ne mogu biti izdvojeni

Prof. dr. **Jovan Bamburač (imenovan Odlukom predsjednika Republike)** je upozorio da sudstvo ne može biti neovisno o cjelokupnom društvu. Primijetio je da bi sudac Općinskog suda imao dvostruko veću plaću od ravnatelja bolnice u istoj općini, te je predložio da se o toj temi raspravlja.

• Nije moguće zbog velikog broja neriješenih predmeta, segment društva izdvojiti, zanemarujući druge, pogotovo liječnike i nastavnike koji si ne mogu dopustiti takve zaostatke u radu.

Smatra kako nije moguće, zbog velikog broja neriješenih predmeta, segment društva izdvojiti, zanemarujući druge, pogotovo liječnike i nastavnike koji si ne mogu dopustiti takve zaostatke u radu.

Također je iznenađen inzistiranjem na formi stečenih prava, to više što se onda i plaće zastupnika mogu jednako tretirati. Neobično je također što se zalažu da plaće ne bi trebale biti vezane uz količinu obavljenog posla.

Višak sredstava koji će preostati nakon smanjenja plaća treba usmjeriti u plaće radnicima Name i Brodokerca te svima koji je nisu dobili mjesecima.

Dr. **Ivan Valent (HDZ)** smatra kako je uz prijedlog trebalo dati ocjenu stanja, te navesti ciljeve i potrebna sredstva. Također bi bilo dobro znati točnu brojku neriješenih predmeta, te razloge takvu stanju.

Dr. **Ivan Marijanović (HDZ)** je rekao da bi volio vidjeti podatke o uspješnosti u jednogodišnjem razdoblju kada su suci imali plaće veće od sveučilišnih profesora, te sličnih društvenih djelatnosti. Naime, ne sviđa mu se tolika njihova neskromnost dok u drugim profesijama prevladava tolika samozatajnost. Smatra stoga da suci s ovim prijedlogom moraju biti zadovoljni.

Mario Včelik (HDZ) je prigovorio što je koeficijent prema kojem se određuje plaća za državnog pravobranitelja županije veći od koeficijenta suca županijskog suda, pogotovo što se uz tu profesiju veže radno iskustvo.

Milan Markanjević (LS) smatra da je stanje u sudstvu rezultat ukupnih odnosa u društvu, pa nema mjesta gorčini.

Ovo je bilo posljednje javljanje pa je završnu riječ dobio **Stjepan Ivanišević**, ministar pravosuđa. Tom je prilikom rekao da cijeni uloženi napor zastupnika da razumiju privremeni prijedlog radi potrebe planiranja ovogodišnjeg proračuna, u kojem, i sam vidi, ima dosta slabosti. Stoga će i primjedbe zastupnika uzeti u obzir kod donošenja novog zakona.

Osvrnuo se na postavljena pitanja - prvo na princip negativne stimulacije čemu se protivi jer smatra da se time ne može riješiti problem sudstva. I sada postoji stegovna odgovornost no ni ona ne funkcionira, rekao je, naglasivši da ipak veliki broj sudaca pošteno radi svoj posao.

Kao ministar na početku mandata zatražio je još malo vremena da bi dostavio zatraženo cjelovito izvješće o funkcioniranju sudstva. Što se tiče zatraženog podatka o broju zaostalih, o tome kaže, podaci tek pristižu i svakako će biti objavljeni.

Kada je riječ o prijetnji koju su izrekli predstavnici Udruge, smatra kako ne treba identificirati predstavnika udruge s jednim čovjekom.

Odgovor na pitanje zastupnika Brlekovića, u svezi s njegovim traženjem povećanja koeficijenta na brzinu izračunato - državni bi proračun koštalo 11 milijuna i 339 tisuća kuna.

Na pitanje djelotvornosti sudova odgovorio je da to ovisi o organiziranosti službenika i namještenika, te tehničkoj opremljenosti.

Na posljednju primjedbu ministar je odgovorio da su u ovom prijedlogu zadržane proporcije prošlogodišnjeg zakona, te se nije usudio u njih dirati. Smatrao je da svaka promjena povlači nove probleme. U malom

nesporazumu koji je nastao oko amandmana, zbog toga što nije bio napisan nije mogao biti prihvaćen amandman zastupnika **Brlekovića** koji je zbog toga negodovao. Još je jednom naglasio - kako bi se čulo - da su državni odvjetnici oštećeni i dovedeni u neravnopravni položaj.

Glasovalo se o Konačnom prijedlogu zakona o izmjenama i dopuni Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika. Većinom je glasova (6 suzdržanih) utvrđeno pozitivno mišljenje o predloženo Zakonu.

Ovaj zakonski prijedlog u Zastupničkom domu dodatno je obrazložio ministar za pravosuđe, dr. **Stjepan Ivanišević**. Objasnio je da pravosudni dužnosnici nisu kao ostali državni dužnosnici, jer njihov mandat nije ograničen uvjetima izbora, a svoju dužnost obavljaju profesionalno i u pravilu čitav svoj vijek. Zbog ovih bi okolnosti uređenje njihovih plaća trebalo biti bitno drugačije od ostalih dužnosnika. Prihvaćeno je polazište da plaće sudaca budu odraz prosječne plaće u gospodarstvu u protekloj godini. Prema predloženome, plaće visokih pravosudnih dužnosnika smanjuju se od 20 do 29% dok plaće na nižim razinama ostaju uglavnom iste ili se čak povećavaju, ali pod uvjetom da se ne prihvati amandman Vlade Republike Hrvatske.

• Prosječna plaća u gospodarstvu Republike Hrvatske predstavlja polazište za obračun plaća pravosudnih dužnosnika.

Ministar je donio i citirao usporedne podatke o postocima prema kojima će se plaće smanjiti kod 6 posto pravosudnih dužnosnika. Potužio se na kraju da je izradu ovog zakonskog prijedloga pratila prevelika medijska galama koju je predvodio predsjednik Hrvatske udruge sudaca. Pokazalo se na kraju da su zamjerke bile neutemeljene i neopravdane jer će biti smanjene samo plaće viših pravosudnih dužnosnika.

U odborima prepoznata gospodarska pozicija Hrvatske

Nakon toga govorio je zastupnik **Luka Trconić**, dr. iur., predsjednik Odbora za pravosuđe. Tijekom rasprave istaknute su neke primjedbe i prijedlozi proceduralne, ali i bitne naravi. Od načelnih pitanja postavljeno je ono o smanjenju plaća u pravosuđu, a pri tome se tražilo usuglašavanje s međunarodnim deklaracijama i standardima. Prevladalo je ipak stajalište da pravosuđe mora dijeliti sudbinu društva, jer i »Montrealska deklaracija« dopušta smanjenje plaća sudaca ukoliko dođe do teške gospodarske situacije u zemlji. Utvrđeno je da će smanjenje plaća uslijediti samo manjem broju najviših pravosudnih dužnosnika, istaknuo je zastupnik Trconić.

Nakon okončanja rasprave Odbor je predložio zaključak kojim bi se Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopuni Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika trebao uputiti u treće čitanje. U ime Odbora za zakonodavstvo i Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, koji su održali zajedničku sjednicu, očitovala se zastupnica **Ingrid Antičević-Marinović**. Podsjetila je da je pravo na nezavisnost sudaca jedno od temeljnih ljudskih prava koja su uređena u brojnim međunarodnim i nacionalno-pravnim aktima. Osobito se inzistira na nezavisnosti kako bi se zajamčilo nezavisno sudstvo koje mora biti rasterećeno bilo kakvih pritiska, a nezavisnost se najsigurnije jamči solidnom materijalnom podlogom pravosuđa. Budući da su članovi navedenih Odbora svjesni materijalne situacije, ocjenjuju da se ovaj zakonski prijedlog treba podržati. Ocjenjuju ga izrazom političke volje kojom se teži osiguranju realnih uvjeta za nezavisnost sudstva, pa se zakonski prijedlog podržava zajedno s predloženim amandmanima.

Govorio je zatim zastupnik dr. sc. **Vilim Herman**, predsjednik Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove. Ocijenio je da se prema predloženom zakonskom tekstu smanjuju plaće samo najvišim pravosudnim strukturama, dok srednji i niži pravosudni dužnosnici ostaju na istoj razini, a u nekim se slučajevima čak predviđa povišenje plaća. Nakon provedene rasprave, Odbor je jednoglasno odlučio predložiti zaključak kojim se Zastupničkom domu predlaže da donese predloženi zakonski

tekst. Nakon ovog prijedloga govorili su predsjednici klubova parlamentarnih stranaka, a prvi je riječ dobio zastupnik Kluba zastupnika HDZ-a, **Vladimir Šeks**.

*• **Plaće sudaca trebaju biti poticajne, ali i primjerene sadašnjem gospodarskom trenutku.***

Upozorio je da je učinjen ozbiljni propust jer je potrebno da predlagatelj u obrazloženju zakona navede razloge koji objašnjavaju razlike iz prvog u odnosu na drugo čitanje zakona. Treba navesti i mišljenja i prijedloge koji nisu uvaženi iz saborske rasprave, s ocjenom razloga o neuvažavanju i neprihvaćanju pojedinih prijedloga.

Trebalo je saslušati i prijedloge iz struke

Smatra da je trebalo provesti i tematsku raspravu kako bi se čule primjedbe i prijedlozi iz struke. Podsjetio je zatim i na negodovanja koja su se čula iz redova Udruge hrvatskih sudaca, ali i od Državnog odvjetništva i Državnog pravobraniteljstva koji su u pisanoj formi izrazili negodovanje na Konačni prijedlog ovog zakona. Zbog ovih je razloga i Odbor za pravosuđe donio zaključak kojim bi se predloženi zakonski tekst trebao uputiti u treće čitanje i tako uklonio uočene propuste i zamjerke. I Klub zastupnika HDZ-a, zaključio je zastupnik Šeks, podržava zaključak rečenog Odbora, prema kojemu bi ovaj Prijedlog zakona trebalo prosljediti na treće čitanje.

Upozorio je zatim da je Zastupnički dom izglasao Zakon o izmjeni i dopuni Zakona o pravima državnih dužnosnika, zajedno s amandmanima Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav. Prema prihvaćenim prijedlozima, svi dužnosnici imaju pravo da im se po godini staža računa 0,5%, sve do 20% za protekli radni staž prilikom obračuna plaće. S ovim usvajanjem zakona, postao je konzumiran i prijedlog Vlade, koja to nije prihvaćala, procijenio je zastupnik Šeks i dodao: »Ako su sve tri grane vlasti ravnopravne prema Ustavu, prihvaćanje ovakvog zakonskog prijedloga predstavljalo bi povredu temeljnih ustavnih načela«. Podsjetio je na kraju i na izjavu zastupnice **Ingrid Antičević-Marinović**, koja je

nakon izbora izjavila da će se smanjivati plaće svim dužnosnicima s izuzetkom pravosudnih dužnosnika.

Nakon ove primjedbe govorila je zastupnica **Ljubica Lalić** dr. iur., u ime Kluba zastupnika HSS-a. Ovaj Klub razmotrio je predloženi zakonski prijedlog s aspekta postojećeg gospodarskog stanja u Republici Hrvatskoj. Analizirala je zatim plaće sudaca te iznijela i konkretne brojčane pokazatelje plaća, prije i poslije predloženog smanjenja. Podsjetila je na primjedbe kojima se tražilo da plaće sudaca budu poticajne, ali i primjerene sadašnjem gospodarskom i socijalnom trenutku. U uvjetima u kojima živi većina građana i najnovije sudačke plaće doživljavaju se ne samo kao poticajne, već i kao privilegirajuće. Podsjetila je ujedno na veliki broj neriješenih sudskih predmeta, te izrazila nadu da će se pravni problemi početi brže rješavati. Veliki broj postojećih neriješenih sporova, odnosi se na radno zakonodavstvo i povrede radnih odnosa. Osvrnula se i na težak materijalni položaj sudova. Nedopustivo je, ocijenila je zastupnica Lalić, da suci rade na zastarjelim piscim strojevima i sami kupuju potrebnu stručnu literaturu i časopise, kako bi bili obaviješteni o vlastitoj struci. Trebalo bi promijeniti i zakone jer se prema sadašnjoj proceduri predmeti dugo zadržavaju na sudovima. Hrvatska seljačka stranka podržat će predloženi zakonski tekst, zaključila je na kraju rasprave zastupnica Lalić.

*• **Treba imati u vidu da suci u općinskim i županijskim sudovima imaju najviše posla i najveću odgovornost.***

Predsjedavajući je zatim riječ dao zastupnici **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** koja je zatražila ispravak netočnog navoda odmah nakon što je raspravu zaključio zastupnik Šeks. Upozorila je da zastupnik nije do kraja citirao i tumačio navedene zakonske odredbe, već se zadržao samo na onome dijelu koji potkrepljuje njegove kritike. U ovakvom, polovičnom tumačenju zakonskih odredbi, zastupnica je prepoznala jasnu povredu uobičajenih normi.

Ovakva primjedba ponukala je zastupnika Šeksa da pojasni svoje tvrdnje. Ocijenio je da ne postoje razlozi za ispravak navoda jer je ovaj Dom

prihvatio amandman Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav kao i Odbora za zakonodavstvo u kojemu stoji - »plaća dužnosnika uvećava se 0,5% za svaku navršenu godinu radnog staža«.

Za ispravak krivog navoda javila se zatim i zastupnica **Dragica Zgrebec (SDP)**. Rekla je: »Kolega Šeks je krivo rekao da se sucima neće isplaćivati naknada za minuli rad, jer se članak 6. postojećeg zakona ne mijenja. On kaže da se plaća uvećava za 0,5% za svaku navršenu godinu staža, najviše do 20%. Sličnu primjedu dao je odmah zatim i zastupnik **Ivan Ninić (SDP)**.

I pravosuđe treba štedjeti

Nakon što su razjašnjene ove nedoumice, za riječ se javio predsjednik Kluba zastupnika HSLŠ-a, dr. **Vilim Herman**. Predložio je da se rasprave sve nedoumice i nejasnoće oko politike plaća, a složio se i s već iznijetom tvrdnjom da i pravosudni dužnosnici trebaju podnijeti svoj dio oko provođenja politike štednje. Mali postotak pravosudnih dužnosnika osjetit će smanjenje na plaćama, dok ostali veći dio sudaca, neće biti zahvaćen niti oštećen predstojećim smanjenjem. Podsjetio je ujedno na najnovije spoznaje o hrvatskom gospodarstvu koje je opterećeno postojanjem čak 25 milijardi kuna unutar-njeg duga.

Ovakva situacija mora ostaviti negativan trag na ukupnom stanju u gospodarstvu. Razumljivo je zato da je došlo do očekivanog smanjivanja pojedinih, najviših plaća državnih i pravosudnih dužnosnika. Iznio je i pojedine primjedbe te ocijenio da nije logično da ista plaća bude za predsjednika Trgovačkog i predsjednika Županijskog suda. Treba biti veća razlika i u slučaju sudaca općinskih sudova i sudaca za prekršaje. Situacija u pravosuđu je teška, konstatirao je na kraju zastupnik Herman, a najveće probleme donijelo je miješanje politike u struku. Klub zastupnika HSLŠ-a podržat će predloženi zakonski tekst, a također podupire one prijedloge kojima se traži treće čitanje, zaključio je na kraju zastupnik Herman.

Zastupnica **Ingrid Antičević-Marić** približila je zatim stajališta Kluba zastupnika SDP-a. Kratko je podsjetila da Klub u cijelosti podržava već opisano mišljenje Odbora za zakonodavstvo. Nakon toga prešlo se na pojedinačnu raspravu, a prva

se za riječ javila zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)**.

Ocijenila je da predloženi zakonski tekst nije u skladu s Poslovníkom pa takvi prijedlozi ne bi trebali stizati na raspravu, sve dok se ne uklone pogreške. Ocijenila je da Vlada nije obrazložila zašto u Konačnom prijedlogu nisu obrazložene razlike u odnosu na prvo čitanje zakona. Također, nastavila je zastupnica, Vlada nije iznijela razloge zbog kojih su te razlike nastale, a nije se osvrnula niti na mišljenje zastupnika koji su se čuli u raspravi. Budući da je resorni ministar pojasnio da se plaće smanjuju malom broju dužnosnika nije do kraja jasno zašto se uopće pristupilo predloženim izmjenama zakona.

Podsjetila je još jednom na stavove koji su se čuli prilikom rasprave u Odboru za pravosuđe. Rečeno je da se plaće pravosudnih dužnosnika ne bi smjele smanjivati, te je na kraju citirala i pojedine članke Opće povelje o plaćama sudaca u kojima se navodi da suci moraju primati dostatnu plaću za svoj rad i da naknada ne smije biti umanjena tijekom njegove službe.

Najviše se radi na općinskom i županijskom sudu

Zastupnik **Mario Kovač (HSLŠ)** ocijenio je da se najznačajniji dio sudbene vlasti ostvaruje kroz djelovanje općinskih i županijskih sudova. Najveći postotak predmeta postaje pravomoćan nakon odluke županijskih sudova jer nakon najnovijih izmjena zakona više nije predviđena revizija. Suci u županijskim sudovima rade najteže i najdelikatnije poslove u pravosuđu jer odlučuju o pokretanju istrage i određivanju pritvora za osobu koja je osumnjičena. Ovakva velika odgovornost trebala bi biti na primjereni način i stimulirana kroz odgovarajući koeficijent o kojemu ovisi i konačna plaća, upozorio je zastupnik. Zbog navedenih razloga teško je opravdati i prihvatiti da predsjednici Trgovačkog i Županijskog suda imaju jednak koeficijent, jer trgovački sudovi sude samo u prvom stupnju i vode građanske postupke. Određena de-formacija primijećana je i prilikom spominjanja Upravnog suda koji donosi odluke o upravnim aktima različitih organa uprave, pa se slijedom ovakvih poslova ne može uspoređivati sa stupnjem odgovornosti kojega imaju suci u općinskim i županijskim sudovima.

• Udruga sudaca i ostale strukovne udruge trebale su dobiti više prostora za iskazivanje uočenih primjedbi.

Postoji različit stupanj opterećenosti sudova i u regijama, pa predsjednici Županijskog suda u Zagrebu, Rijeci, Splitu i Osijeku imaju znatno veći opseg poslova u odnosu na predsjednike ostalih županijskih sudova. Zastupnik Kovač predložio je da se ovakvi detalji trebaju uočiti i na odgovarajući način uvažiti i od strane predlagatelja zakona. Predložio je na kraju da se utvrdi obveza predsjednika županijskih sudova da jedan puta godišnje dostavljaju izvješća o radu svakog suca.

Zastupnik **Mladen Godek (HSLŠ)** predložio je da se rečeni zakonski prijedlog uputi u treće čitanje, a zatim je podržao prethodnu raspravu i ustvrdio da je zastupnik Kovač obavio »briljantnu analizu o odgovornosti i nadležnostima sudova«. Zamjerio je što u pripremi i izradi ovog zakonskog prijedloga nisu konzultirani predstavnici pravosudnih funkcija, pa je to još jedan argument zbog kojega bi bilo poželjno treće čitanje.

Obrazložio je zatim podnijete amandmane jer je i sam procijenio da nije sigurno da će rečeni zakonski tekst biti upućen u daljnju proceduru, odnosno treće čitanje. Upozorio je i na neprihvatljivu fluktuaciju u sudačkim zanimanjima jer su stariji, iskusniji suci potražili profitabilnija zanimanja, a veliki dio posla prepušten je mlađima, još uvijek neiskusnim sucima. Ocijenio je da je javnost nezadovoljna što se nije efikasnije sudilo prekršiteljima gospodarskog kriminala. Veliki dio odgovornosti leži, ocijenio je, u lošem radu državnih odvjetnika koji su dužni podizati optužnice za brojna kršenja zakona koja su sve do ovih dana ostala izvan dometa nadležnih pravosudnih tijela. Apelirao je da se predsjednicima općinskih i županijskih sudova poveća koeficijent, te podsjetio da je svu argumentaciju naveo u svom pismenom obrazloženju.

Analizirao je zatim pojedine predložene koeficijente sudaca te upozorio da predsjednici općinskih i županijskih sudova imaju koeficijent za svega 0,3% veći od svojih sudaca. Predložio je da se ovaj nedostatak svakako ispravi od predlagatelja, a apelirao je da se prihvate i ostali pri-loženi amandmani.

Uočene propuste ispraviti u trećem čitanju

Zastupnik dr. **Jure Radić (HDZ)** podržao je intenciju predlagatelja da se i pravosudni dužnosnici solidariziraju s narodom i stanjem u hrvatskom gospodarstvu. Upozorio je na pojedine propuste i nedosljednosti u samoj primjeni zakona te ocijenio da će ministarske plaće biti smanjene za svega 15%. Upozorio je da se takvim obračunom plaća remete određeni odnosi te predložio da se uočeni propusti isprave u trećem čitanju.

Zastupnik dr. **Ivo Sanader (HDZ)** upozorio je da su rasprave i mogući propusti oko plaća osjetljiva tema te da javnost s puno opravdanja upozorava na određene nelogičnosti i propuste. Podsjetio je da je prilikom glasanja o povjerenju Vladi došlo do pozitivnog očitovanja jer je procijenjeno da nova politička garnitura mora imati miran start kako bi se olakšao početak rada. Međutim, ova rasprava, ocijenio je zastupnik Sanader, upućuje na drugačiji zaključak jer je uočljiv raskorak u odnosu na predizborna obećanja. Zatražio je da se do kraja obrazlože razlozi zbog kojih Udruga sudaca nije bila uključena u rad predloženog zakonskog teksta. Upozorio je da se čitav postupak vodi uz mnogo propusta i grešaka, nerijetko i uz proturječne izjave samih predlagatelja iz vladajuće koalicije stranaka.

Slijedeći zastupnik bio je **Nenad Stazić (SDP)** koji je odmah na početku upozorio da problemi u pravosuđu datiraju od 1990. godine, »kada je provedena tiha lustracija sudaca«. Sa sudova su, ocijenio je, uklonjeni iskusni i kvalitetni pravosudni djelatnici, a umjesto njih dovedeni su suci s nedovoljnim profesionalnim iskustvom. Kao rezultat ovoga procesa sada imamo više od milijun neriješenih predmeta, a broj neriješenih spisa se i dalje povećava. Zanimalo ga je ponašanje predsjednika Udruge sudaca koji nije prepoznao i vrednovao činjenicu da se plaće ne smanjuju kod 94% sadašnjih sudaca, a kod nekih je predviđeno i povećanje koeficijenta. Poželio je da se materijalne prilike što prije poboljšaju kod svih zaposlenih, te upozorio da se stanje u pravosuđu ne može izdvojiti od trenutačnog stanja u hrvatskom društvu. Predložio je Vladi da povuče amandman o umanjenju osnovice za pravosudne dužnosnike kako bi se sačuvalo postojeći suodnos između državnih i pravosudnih dužnosnika.

Zastupnica **Ingrid Antičević-Marinović** podsjetila je da predloženi zakonski tekst treba promatrati u svjetlu Vladinog programa opće demokratizacije čitavog društva. Suci i predsjednici na općinskim i županijskim razinama su jednaki, a ulogu predsjednika treba promatrati kao poziciju »primus inter pares«, i ne treba zabrinjavati postojeća, mala razlika u koeficijentima. Temeljna intencija koju treba prepoznati i podržati, nastavila je zastupnica, sastoji se od Vladine inicijative da vlast treba dati prednost slobodi čovjeka u odnosu na imovinu, pa se vladajuća koalicija neopravdano proziva da je odustala od vlastitih predizbornih obećanja. Postojeći prijedlog predstavlja maksimum što se može napraviti i napredniji je u odnosu na prethodni zakon. Postojeći propisi bili su hijerarhijski postavljeni kao da smo u feudalnom društvu, u kojemu sve plaće proizlaze iz jedne osobe. Podsjetila je još jednom da se plaće smanjuju izuzetno malom broju, visoko rangiranih pravosudnih dužnosnika, te pozvala zastupnike da prihvate rečeni zakonski prijedlog. Osvrnula se i na pojedine zamjerke koje su pristigle iz oporbenih redova. Istaknula je da ju raduje i ohrabruje pokazana briga predstavnika opozicije za stanje u pravosuđu. Istaknula je na kraju da se ova briga mogla iskazati i ranije jer su u proteklih deset godina učinjeni brojni propusti i nepravde u pravosuđu. Javnosti su ove pogreške dobro poznate pa ih ne treba i ovom prigodom isticati.

Zastupnik dr. sc. **Ivan Čehok (HSL)** dao je punu potporu analizama i ocjenama koje su uputili zastupnici Mario Kovač i Mladen Godek, te predložio da se postojeći zakonski prijedlog uputi u treće čitanje. Ocijenio je da se predloženim zakonom uređuju odnosi u pravosuđu, sa ciljem da se Republika Hrvatska uredi kao pravna država. I on je ocijenio da zakon treba popraviti i uvesti stimulirajuće mjere za pravosudne dužnosnike. Osvrnuo se i na pojedine sudove koji u potpunosti rješavaju sudske predmete, te je kao svijetli primjer spomenuo Općinski i Županijski sud u Gradu Varaždinu.

Ocijenio je da zakonski prijedlog nije u dovoljnoj mjeri fleksibilan, te predložio da se preciznije utvrde položajne razlike. Upozorio je zatim i na pojedine statističke pokazatelje koji prate rad sudova, te ustvrdio da 95% od ukupnog kriminaliteta Republike Hrvatske obrađuju općinski državni odvjetnici.

Na iznijete primjedbe i prijedloge osvrnuo se zatim i ministar pravosuđa dr. **Stjepan Ivanišević**. Ocijenio je da ne stoji prigovori koje je uputio zastupnik **Vladimir Šeks** u ime Kluba zastupnika HDZ-a. Podsjetio je ukratko na kronologiju zbivanja koja je pratila ovaj zakonski prijedlog te ustvrdio da se postojećim prijedlogom izmjenjuju mehanizmi za izračunavanja plaća pravosudnih dužnosnika. Druga grupa primjedbi odnosi se na relacije u plaćama, a iz postojeće tabele mogu se dati detaljniji odgovori za svaku postojeću kategoriju pravosudnih dužnosnika i njihovih prijašnjih i predloženih plaća.

Tko svjesno zanemaruje ove odnose, taj ne želi normalne odnose u pravosuđu, upozorio je resorni ministar. Treća grupacija primjedbi odnosi se na izračunavanje plaća na temelju radnoga staža. Postoje norme po kojima se uzima u obzir staž, te kvantiteta rada u radu pravosudnih dužnosnika. Ocijenio je da je predloženi zakonski tekst solidno pripremljen pa ne bi trebalo provoditi treće čitanje. U tom se slučaju ne bi mogao sastaviti dio državnog proračuna koji se odnosi na pravosuđe, a istovremeno bi se postigao opasni nesklad koji bi pratio ovu važnu djelatnost sve do 1. travnja, sa svim posljedicama koje bi proistekle iz moguće odluke. Nakon toga pristupilo se očitovanju o podnijetim amandmanima.

Očitovanje o amandmanima

Zastupnik **Vladimir Šeks** upozorio je da bi se prvo trebalo glasovati o prijedlogu zaključka Odbora za pravosuđe, što je predsjedavajući prihvatio. Glasovanje je pokazalo da ovaj zaključak nije naišao na podršku potrebnog broja zastupnika, pa nije prihvaćen. Ministar dr. **Ivanišević** očitovao se zatim o predloženim amandmanima. Prihvatio je amandmane pod rednim brojevima: 1., 2. i 3., a amandman zastupnika **Mladena Godeka** prihvatio je djelomično. Obrazložio je da prihvaća onaj dio u kojemu se uređuje neznatno povećanje koeficijenta povezano s brojem sudaca u sudovima. Zastupnik Godek nije bio u potpunosti zadovoljan predloženim rješenjem pa je još jednom obrazložio cjelokupan amandman. Predsjedavajući je nakon toga prepustio resornom ministru da odluči hoće li se o rečenom amandmanu glasovati u cijelosti.

Ponovno je govorio ministar dr. **Ivanišević**, te usporedio prijašnje i predložene omjere plaća za predsjednike županijskih sudova, a predsjedavajući je nakon ovoga očitovanja napomenuo kako se zastupnici

trebaju očitovati o onom dijelu amandmana koji nije prihvaćen od strane predlagatelja.

Glasovanje koje je uslijedilo pokazalo je da taj dio amandmana nije prošao, a time je ujedno zaključena i rasprava.

Predsjedavajući je zatim dao na glasovanje mišljenje Županijskog doma i Konačni prijedlog zakona. Nakon što su pobrojani glasovi, ustvrdio je da je većinom glasova, uz 10 »suzdržanih« i 24 »protiv«, donesen Zakon o izmjenama i dopuni Zakona

o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, zajedno s prihvaćenim amandmanima i prihvaćenim mišljenjem Županijskog doma.

M. P., V. Ž.

IZVJEŠĆE MANDATNO-IMUNITETNOG POVJERENSTVA ZASTUPNIČKOG DOMA HRVATSKOGA DRŽAVNOG SABORA

Na prijedlog svog Mandatno-imunitetnog povjerenstva, Zastupnički je dom jednoglasno donio odluku o mirovanju nekoliko zastupničkih mandata i početku mandata njihovih zamjenika. Na sjednici Doma prijedlog je prenijela predsjednica Povjerenstva **Milanka Opačić (SDP)** ustvrdivši da se radi o četvorici zastupnika HDZ-a. Konkretno, zastupnika **Branimira Glavaša** zamijenit će **Berislav Rončević**, **Antona Kovačeva** njegov zamjenik **Mate Jukić**, **Đuru Brodarca** zamijenit će **Željko Krapljan**, a **Marinu Matulović-Dropulić** zamjenik **mr. Božo Biškupić**.

Na sjednici doma zastupnici **Rončević**, **Jukić**, **Krapljan** i **Biškupić** dali su prisegu, a predsjednik **Tomčić** se pridružio čestitkama zastupnika na položenoj prisegi zaželjevši im ujedno uspjeh u obnašanju časne i odgovorne zastupničke dužnosti.

U nastavku zasjedanja Mandatno-imunitetno povjerenstvo uputilo je izvješća o početku mirovanja zastupničkog mandata te o početku mandata zamjenika zastupnika, koja je na sjednici Zastup-

Prisega
Na 2. sjednici Zastupničkog doma zastupnik **Dražhen Budiša (HSL)** dao je prisegu na tekst koji je pročitao predsjednik Doma **Zlatko Tomčić**. *Gospodin Budiša je to učinio u skladu s člankom 8. Poslovnika Doma izgovarajući riječ: »Prisežem«, nakon čega je uslijedio pljesak u sabornici, a čestitku mu je potom uputio predsjednik Tomčić poželjevši mu, dakako, uspjeh u obavljanju časne, visoke i odgovorne zastupničke dužnosti.*

ničkog doma prenijela predsjednica Povjerenstva **Milanka Opačić**.

Koalicije stranaka HSL-a i SDP-a obavijestile su Povjerenstvo o imenu zamjenika zastupnika koji će obnašati zastupničku dužnost tijekom mirovanja zastupničkog mandata izabranog zastupnika koji je sada ne može obnašati zbog obnašanja dužnosti nespojive sa zastupničkom. Sukladno rečeno HSL-a i SDP predložile su da zastupnički mandat počne obnašati **Drago Novina** umjesto dr. sc. **Mrvoja Kraljevića** (gos. Kraljević je ministar znanosti i tehnologije).

Povjerenstvo je također razmotrilo pisani zahtjev zastupnika **Zdenka Haramije** kojim, sukladno članku 14. Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski držav-

ni sabor, stavlja svoj zastupnički mandat u mirovanje. Kako je gospodin **Haramija** izabran za zastupnika kao kandidat koalicije stranaka – HSS-a, LS i HNS-a u VI. izbornoj jedinici, koalijske stranke su odredile da gospodin **Stjepan Dehin** kao zamjenik u spomenutoj izbornoj jedinici započne obnašati zastupničku dužnost umjesto gospodina **Haramije**.

Jednoglasno i bez rasprave Zastupnički je dom prihvatio izvješća Mandatno-imunitetnog povjerenstva o početku mirovanja zastupničkog mandata gospodina **Mrvoja Kraljevića** i početku zastupničkog mandata njegovog zamjenika **Drage Novine**, odnosno mirovanja zastupničkog mandata gospodina **Zdenka Haramije** i početku zastupničkog mandata njegovog zamjenika **Stjepana Dehina**.

Nakon toga zastupnici **Novina** i **Dehina** dali su prisegu, a prvi im je čestitao **mr. Mato Arlović**, predsjedatelj ovog dijela sjednice. **J. Š.**

Ispravak

U »Izvešćima Hrvatskoga sabora«, broj 258 (Prilog) objavili smo popis zastupnika Zastupničkog doma, s naznakom kojoj stranci pripadaju. Uz ime zastupnika **Viktora Broža** pogrešno je navedena stranka. Zastupnik **Brož** član je HSL-a.

Ispravičavamo mu se i molimo čitatelje da uvažavaju ispravak.

IZVJEŠĆE MANDATNO-IMUNITETNOG ODBORA ŽUPANIJSKOG DOMA HRVATSKOGA DRŽAVNOG SABORA

Županijski dom je jednoglasno prihvatio Izvješće svog Mandatno-imunitetnog odbora, u kojem stoji da su ispunjeni svi zakonski uvjeti o

prestanu mandata tri zastupnika Županijskog doma.

Zahtjev za prestanak mandata podnijeli su zastupnici koji su izabrani u Zastupnički dom, objasnio je predsjednik Odbora **Žarko Katić (HSL)**, napomenuvši da njihovi zamjenici već (od ranije) obnašaju svoju dužnost.

Zastupnički mandat u Županjskom domu prestaje:

- **Pavlu Miljavcu**, izabranom na županijskoj listi HDZ-a u IV. Karlovačkoj županiji;

- **Ivanu Peniću**, izabranom na županijskoj listi HDZ u I. Zagrebačkoj županiji, te

- **dr. Ivici Kostoviću**, izabranom na županijskoj listi HDZ u XXI. županiji - Grad Zagreb

M. S.

PRIJEDLOZI ODLUKA O IZBORU POTPREDSJEDNIKA ODBORA ZA PRAVOSUĐE, IZBOR I IMENOVANJA ŽUPANIJSKOG DOMA HRVATSKOGA DRŽAVNOGA SABORA TE O IZBORU ČLANA ODBORA ZA NAOBRAZBU, ZNANOST, KULTURU I ŠPORT ŽUPANIJSKOG DOMA HRVATSKOGA DRŽAVNOG SABORA

Županijski dom je donio jednoglasnu odluku kojom umjesto dr. Vilima Hermana (HSL) zastupnik Željko Režić (HSL) preuzima dužnost potpredsjednika Odbora za pravosuđe, izbor i imenovanja te članstvo u Odboru za naobrazbu, znanost, kulturu i šport Županijskog doma.

Prijedlog odluke je, kako bi se osigurala potrebna popunjenost radnih tijela i stranačka struktura Doma, dao Klub zastupnika HSL-a, a obrazložio ga je Ivan Novosel (HDZ) predsjednik Odbora za pravosuđe, izbor i imenovanja Županijskog doma. Zastupnik Vilim Herman izabran je 3. siječnja 2000. u Zastupnički dom. Prema članku 9. stavku 1. Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski državni sabor, nitko ne može biti istodobno zastupnik u Zastupničkom i Županijskom domu pa je Županijski dom donio odluku o prestanku mandata gospodina Vilima Hermana, na

osobni zahtjev. Na istoj sjednici donijeta je Odluka o početku mandata gospodinu Željku Režiću izabranom za zamjenika zastupnika na županijskoj listi.

Na pitanje predsjednice dr. Katicice Ivanišević što je sa zastupnikom Ivanom Škarićem, donedavnim zastupnikom Županijskog doma i njegovim zamjenikom Joškom Kontićem, koji su sada zastupnici u Zastupničkom domu, pa je u Domu jedno zastupničko mjesto prazno, predsjednik Odbora odgovorio je da ostavka navedenog zastupnika nije razmatrana u Mandatno-immunitetnom odboru, rekao je Žarko Katić (HSL), te obećao da će do sljedeće sjednice Doma to biti učinjeno.

Odbor za pravosuđe, izbor i imenovanja upravo je o tome raspravljao i zauzeo stav, no nije ništa iznio jer to pitanje nije na dnevnom redu rekao je Ivan Novosel (HDZ).

Predsjednica je odgovorila da će se o tome raspravljati na sljedećoj sjednici, do kada se navedeni zastupnik može očitovati ili će se postupiti u skladu s Poslovníkom.

Problem zastupnika Vilima Hermana i Željka Režića bio je razlog ja-

vljanja Petra Novačkog (HSS). Rekao je kako je Klub zastupnika HSS-a poslao dopis nadležnim tijelima zbog ovog problema te se nada da će se nastala situacija riješiti u što skorije vrijeme.

Identičan problem pojavio se kod sastavljanja lista HDZ-a na prošlim izborima, jer su mnogi na tim listama bili zastupnici Županijskog doma, rekao je Ivan Brleković (HDZ). Zastupnika može zamijeniti samo njegov zamjenik i nitko drugi, a sporno pitanje, ukoliko se inzistira, može riješiti Ustavni sud.

To pitanje će riješiti pravници, mišljenja zastupnika nisu relevantna, dodala je dr. Katica Ivanišević.

Emil Soldatić (IDS) je ukazao na situaciju koja se desila u prošlom sazivu Županijskog doma. S liste za dijasporu zastupnika broj osam zamijenio je zamjenik zastupnika broja četiri. G. Soldatić je ukazao na potrebu da se taj slučaj riješi kako bi se na temelju njega možda našlo rješenje za sadašnju situaciju.

Zaključak predsjednice je bio da se ostavi matičnom Odboru da to razriješi, a Dom će tada raspraviti o prijedlogu. M. S.

NACRT PRIJEDLOGA I KONAČNOG PRIJEDLOGA ZAKONA O IZMJENI I DOPUNI ZAKONA O IZBORNIM JEDINICAMA ZA IZBOR ČLANOVA PREDSTAVNIČKIH TIJELA JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE I JEDINICA LOKALNE UPRAVE I SAMOUPRAVE

Velikom većinom glasova, uz samo jedan »suzdržan« Županijski dom je, hitnim postupkom, utvrdio Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o izbornim jedinicama lokalne samouprave i jedinica lokalne uprave i samouprave. Predlagatelj je Odbor Županijskog doma za unutarnju politiku i lokalnu samoupravu. Nakon utvrđivanja, Prijedloga i Konačnog prijedloga zakona, dokument je prosljeđen Zastupničkom domu.

O PRIJEDLOGU

Zakonom o izmjeni i dopuni Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj osnovana je u Koprivničko-križevačkoj županiji nova općina: »Gornja Rijeka«. Predloženim promjenama, Zakon o izbornim jedinicama za izbor članova predstavničkih tijela jedinica lokalne samouprave i jedinica lokalne uprave i samouprave uskladio bi se s prethodnim Zakonom. Gornja Rijeka se prije, kao izborna jedinica, nalazila u sastavu Općine Sveti Petar Orehovec. Kako je Gornja Rijeka sada općina, morala bi imati i svoje izborne jedinice. Budući da je dio izbornih

jedinica preuzet iz Općine Sveti Petar Orehovec potrebno je, predloženim Zakonom, tekstualno uskladiti preostale njene izborne jedinice. Provedba ne zahtijeva veća dodatna sredstva iz državnog proračuna, a predlaže se donošenje po hitnom postupku, kako bi se za novoosnovanu općinu mogli što prije provesti izbori za Općinsko vijeće.

Odbori ŽUPANIJSKOG DOMA za Ustav i Poslovník i za zakonodavstvo zaključili su da nema ustavnopravnih zapreka za raspravu i utvrđivanje Prijedloga zakona.

Prije glasovanja govorila je samo predstavnica predlagatelja, Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ) i pojasnila osnovne karakteristike Zakona.

M. S.

BROJ
259

IHS
8. III. 2000.

PRIJEDLOG ODLUKE O OSNIVANJU ISTRAŽNOG POVJERENSTVA ZA UTVRĐIVANJE ČINJENICA U SVEZI S PRODAJOM PODUZEĆA »VEČERNJI LIST« d.d., ZAGREB

Zatraženo očitovanje odbora

Zastupnički dom nije donio odluku o osnivanju Istražnog povjerenstva za utvrđivanje činjenica u svezi s prodajom poduzeća »Večernji list« d.o.o. Zagreb. Osnivanje istražnog povjerenstva zatražio je 21 zastupnik HSLŠ-a, a cilj rada tog povjerenstva bio bi utvrđivanje činjenica u svezi s postupkom prodaje »Večernjeg lista«. Unatoč konsenzusa zastupnika da se povjerenstvo treba osnovati o tome će se odlučivati tek u nastavku sjednice jer u međuvremenu odbori Zastupničkog doma moraju dati mišljenje o tome je li tužba »Večernjeg lista« protiv potpredsjednice Vlade gđe. Željke Antunović prepreka osnivanju povjerenstva.

O PRIJEDLOGU

Tekst Prijedloga sastoji se od navoda ustavne i zakonske osnove za donošenje odluke, ocjene stanja, pitanja na koja treba odgovoriti, predviđenih posljedica, te ocjene da su za to potrebna sredstva iz proračuna. U prilogu Prijedloga nalazi se odgovor predsjednika Vlade mr. Zlatka Mateše na svojedobna zastupnička pitanja zastupnika **Joška Kontića (HSLŠ)** te zapisnik sa 10. sjednice Nadzornog odbora »Hrvatskog mirovinskog osiguranja« d.o.o. Zagreb, na kojoj je donijeta odluka o prodaji »Večernjeg lista«.

Istražnom povjerenstvu, koje bi Prijedlogom bilo osnovano, bio bi cilj utvrditi činjenice u svezi s postupkom prodaje »Večernjeg lista«, prikriivanja podataka o vlasniku te je radi toga potrebno pribaviti izvještaje svjedoka, nalaze vještaka i izvršiti uvid u pravne i financijske dokumente, kaže se u tekstu.

Naime, »Večernji list« je bio u većinskom (79%) vlasništvu fondova MIO, odnosno Republike Hrvatske. Temeljem javnog poziva, fondovi MIO su 9. siječnja 1998. prodali 53,61 posto dionica »Večernjeg lista«, investicijskom društvu »Caritas Fund Limited« P.O. Box 3151, Road Town, Tortola, British Virgin Islands.

Nakon toga, opravdano, kako se kaže u tekstu, uslijedila su brojna pitanja hrvatske javnosti o tome tko je postao stvarni vlasnik dionica »Večernjeg lista«. Na ovo pitanje nije

bilo odgovora, čak niti nakon pitanja postavljenih u Zastupničkom domu i na sjednici Vlade koje je uputio i sam premijer mr. Zlatko Mateša.

Osim toga pravi razlog prodaje »Večernjeg lista« nikada nije naveden, kaže se u tekstu. Budući da su dionice prodane za 19 514 400 DEM (to je tek 5% jednomjesečnog iznosa za isplatu mirovina) dokapitalizaciju 20 000 000 DEM, plativo 100% u roku 30 dana, ove činjenice navode na zaključak da prodaja nije izvršena prvenstveno iz financijskih razloga.

• Pravni zastupnik »Večernjeg lista« predložio je da se osnivanje istražnog povjerenstva skine s dnevnog reda sjednice Zastupničkog doma jer će sve relevantne činjenice oko kupnje, prodaje i porijekla novca biti raspravljene i utvrđene na sudu.

Ovi su podaci odmah bili dostupni javnosti ali ne i odgovor na pitanje o stvarnom vlasniku dionica. U istom je smislu ovo pitanje bilo postavljeno na »Aktualnom satu« 36. sjednice Zastupničkog doma (Joško Kontić 2. prosinca 1998. godine) a potom na Vladi (Ivan Penić i mr. Zlatko Mateša), ali unatoč zaduženju da što prije priredi izvješće, Damir Zorić, tadašnji direktor Mirovinskog fonda to nije učinio. Isto je pitanje zastupnik opetovano postavio (dva puta) u pisanoj formi kao zastupničko pitanje, i tek tada dobio odgovor.

U prvom službenom očitovanju premijer mr. Mateša nije »demistificirao« problem, kaže se u tekstu, nego je tek iznio već poznate činjenice.

Budući da još uvijek nema odgovora na pitanja o okolnostima pod kojima je izvršena ova privatizacija, a odgovor predstavlja javni interes, ovim se Prijedlogom odluke pred Istražno povjerenstvo postavlja nekoliko ciljeva. Prvenstveno treba istražiti - razloge zbog kojih je prodan većinski paket dionica, - zbog čega je prodaja završena u vrlo kratkom roku, - jesu li direktor i članovi NO »HMO« (ministri u Vladi RH Borislav Škegro i Milan Kovač) prilikom pro-

Pismo pravnog zastupnika

Nakon informacije iz dnevnog tiska da su saborski odbori prihvatili inicijativu HSLŠ-ovih zastupnika radi osnivanja istražnog povjerenstva oko prodaje Večernjaka, pravni zastupnik ovoga dnevnog lista, odvjetnik Zvonimir Hodak uputio je pismo predsjedniku Hrvatskoga državnog sabora kojim predlaže da se ova tema skine s dnevnog reda sjednice Zastupničkog doma, jer će sve relevantne činjenice oko kupnje, legalnog ili ilegalnog novca biti riješene tijekom sudskog postupka pred nadležnim sudom. Riječ je o tužbi »Večernjeg lista« protiv potpredsjednice Vlade Željke Antunović u povodu njezinih posljednjih izjava u tisku, kojima poziva potencijalne strateške partnere i investitore da ne ulaze u poslovni odnos sa Večernjakom jer navodno postoje indicije kako je kroz kupnju ovog lista opran novac koji je nezakonito stečen. U tužbi »Večernjeg lista« protiv gospođe Antunović (taj je predmet u sudskom postupku od 23. veljače 2000.) predlaže se da sud tijekom postupka raspravi i utvrdi sve relevantne činjenice koje se odnose na prodaju i kupnju Večernjaka, te posebno da se utvrdi podrijetlo novca kojim je taj list kupljen kako bi se s dnevnog reda skinule sve insinuacije o tobože opranom ili nelegalnom novcu. Predlaže se također da sud nakon tako provedenog postupka donese presudu kojom je tužena gospođa Antunović dužna nadoknaditi tužitelju »Večernjem listu« iznos od 1.000.000,00 kuna s pravom da ocjenjujući sve pravne i financijske okolnosti povisi tužbeni zahtjev. Odvjetnik Hodak upozorio je i na članak 4. Zakona o istražnim povjerenstvima iz kojeg je, kaže, jasno da se istražno povjerenstvo ne može osnovati o pitanjima o kojima je pokrenut sudbeni postupak tako dugo dok postupak traje.

daje 53,61 posto dionica znali koje pravne i fizičke osobe stoje iza kupca (društva »Caritas Fund Limited«), - koje su pravne ili fizičke osobe bile vlasnici investicijskog društva »Caritas Fund Limited« u trenutku kada je to društvo kupilo dionice, - je li izvršena ugovorena dokapitalizacija u vrijednosti 20 000 000 DEM, i ako

BROJ
259

IHS
8. III. 2000.

jest kako je utjecala na vlasničku strukturu, - koliko su utemeljene indicije da se u slučaju prodaje »Večernjeg lista« radi o pranju novca, te - tko je stvarni vlasnik »Večernjeg lista«.

Interes javnosti da znade istinu očituje se i u činjenici, kaže se u tekstu, što je »Večernji list« vlasnik GSM mreže, VIPnet i televizije Nova TV, te i zbog toga što kao dnevni list s najvećom nakladom izravno utječe na sva društvena pitanja u Hrvatskoj, od politike do javnog morala.

RASPRAVA

ZASTUPNIČKI DOM

Uz materijal o kojem je uslijedila rasprava, zastupnici su na klupe dobili podnesak upućen nadležnom sudu koji je uputio odvjetnik Zvonimir Hodak.

Zastupnicima se obratio predstavnik predlagatelja **Joško Kontić (HSL)** kako bi pojasnio činjenice iz materijala. Ujedno se osvrnuo na pismo koje je odvjetnik Zvonimir Hodak dostavio Predsjedništvu Sabora, poradi čega se kao predstavnik predlagatelja ne osjeća pozvanim o tome govoriti.

Osvrt na Prijedlog odluke započeo je uvjeravanjem da je za supotpisnike tu u prvom redu pitanje političke dosljednosti. Također je odbacio diskretne insinucije dijela tiska da je kao predlagatelj povezan s osnivanjem konkurentskih novina. Uostalom iza ovih pitanja stoji hrvatska javnost, rekao je i izrazio nadu u djelovanje povjerenstva sukladno materijalnom - nikoga unaprijed ne osuđujući.

Naglasio je važnost što će u radu Povjerenstva sudjelovati predstavnici svih parlamentarnih stranaka, te pošto iznađu istinu sagledati postoji li potreba za aktiviranjem ostalih državnih tijela.

Opetovano ukazujući na slučaj pretvorbe Večernjeg lista, izdvojio je niz nelogičnosti koje su zapravo pokrenule interes javnosti. Naime, ne radi se samo o najpoznatijoj privatizaciji nego se to pitanje proširilo na pitanje o vlasništvu nad medijima, te odnosu državnih tijela prema visokim dužnosnicima. Jedan je podatak naročito izazvao sumnju - radi se o

roku za slanje ponuda za kupnju dionica (dionice »Večernjeg lista« ponuđene su 24., 25. i 26. prosinca s rokom dostave 2. siječnja naredne godine).

Pođe li se od zakonske osnove koja čini transparentnim vlasništvo nad listovima, predlagatelj je citirao odredbu Zakona o javnom priopćavanju.

Kaže da je pravna osoba koja obavlja djelatnost javnog priopćavanja dužna početkom svake kalendarske godine državnom tijelu koje obavlja upravne poslove iz područja javnog priopćavanja dostaviti podatke o tvrtki i sjedištu, odnosno imenu, prezimenu i prebivalištu osoba koje drže 10 ili više postotaka dionica ili udjela.

Pritom nema namjeru govoriti protiv činjenice da su pojedine dnevne novine sklone određenoj političkoj opciji (tako je i u svijetu), no mora se znati tko stoji iza koje novine. To što se ne zna tko stoji iza Večernjeg lista uz navedena pitanja, još je i pitanje demokracije i primjene europskih standarda.

• Povjerenstvo bi trebalo dati odgovor na pitanje koje pravne i fizičke osobe stoje iza kupca - investicijskog društva »Caritas Fund Limited« s Djevičanskih otoka u trenutku kada kupuje 65,61 posto dionica »Večernjeg lista«.

Podsjetivši u daljnjem izlaganju na vlastita pitanja, što usmena, što pismena, koja je upućivao u saborsku proceduru, ukazao je na još jedan podatak - prema zapisniku o prodaji udjela, Fondovi su imali 79 posto dionica i odlučili prodati 53,651 posto kako bi osigurali kontrolni paket od 26 posto, ali se spominje i dokapitalizacija od 20 000 000 DEM što navodi na zaključak da su promijenjeni vlasnički udjeli i izbrisan predviđeni kontrolni paket.

Uz ovo pitanje o vlasništvu nad većinom dionica, potrebno je istražiti način izvršenja prodaje. Naime, pretpostaviti je da je od trenutka kada je Caritas fond preuzeo kontrolu nad Večernjim listom moglo doći do daljnje prodaje. Također je važno odgovoriti na pitanje tko je u trenutku prodaje Večernjeg lista kontrolirao Caritas fond, jer to uz ekonomsku ima i političku težinu.

Podsjetio je na kraju na ciljeve koje istražno povjerenstvo treba ostvariti, izazivši želju da se pri budućim prodajama poduzeća od strateškog i nacionalnog interesa, više vodi računa o tome kome se prodaju.

Na moguće pitanje, što ako je u pretvorbi sve čisto, predstavnik predlagatelja Joško Kontić je odgovorio da bi se tada demistificiralo cijeli slučaj.

Istina će prije ili kasnije izaći na vidjelo

U ime Kluba zastupnika SDP-a **Milanka Opačić** podržala je osnivanje istražnog povjerenstva koje bi trebalo razjasniti neke nejasnoće i svojevrsne tajnovitosti, prije svega, zbog javnosti kod koje je stvoren dojam da su u prodaji »Večernjeg lista« učinjena određena kaznena djela za koja bi određeni pojedinci možda mogli biti i kazneno gonjeni. Podsjetila je da je Republika Hrvatska 1997. godine ratificirala Povelju UN o sprječavanju pranja novca koja nalaže identifikaciju i ulaženje u trag nezakonitom prihodu. U slučaju prodaje Večernjaka neki su pojedinci javno iznosili određene informacije, a čak su podnesene i dvije kaznene prijave pa čudi što nadležna tijela već nisu reagirala. Upozorava da je prilikom prodaje »Večernjeg lista« Nadzorni odbor Hrvatskoga mirovinskog fonda morao postupati po financijskim standardima razvijenog svijeta što znači da je trebao provjeriti i znati tko je pravi vlasnik »Caritas Fund Limited«. To je, kaže zastupnica, dovoljan razlog za stvorenu sumnju u način prodaje Večernjaka i vlasnika koji je kupio taj dnevni tisak. Uostalom, nigdje u svijetu ne mogu se provesti velike transakcije ako se ne zna porijeklo novca i tko je vlasnik na taj način kupljene imovine. Naglasila je kako ovo istražno povjerenstvo nema nikakve veze s novinarima Večernjeg lista koji pošteno odrađuju svoj novinarski posao, ali ima veze s upravljačkom strukturom Večernjaka i onima koji su prodali dionice »Večernjeg lista« iz mirovinskog fonda nepoznatom investicijskom društvu s Djevičanskih otoka.

I bez obzira na to hoće li se osnovati ovo istražno povjerenstvo ili neće, istina o tome tko je kupio »Večernji list« izaći će prije ili kasnije na vidjelo, rekla je na kraju ova zastupnica, izazivši nadu da će organi koji su dužni postupati po svojim ovlastima reagirati vrlo brzo.

Mladen Godek je u ime Kluba zastupnika HSLŠ-a također podržao prijedlog o osnivanju istražnog povjerenstva. Ne može odgonetnuti razloge zbog kojih je odvjetnik Hodak uputio pismo, ali može, kaže, naslutiti motive. Priznaje određenu nepreciznost članka 4. Zakona o istražnim povjerenstvima, naročito za laike. Sve što dođe pred sud u suštini je sudbeni postupak - o uređenju međe i zemljišno-knjižnoj uknjižbi npr., kao i krivični i parnični procesi, tumači dalje Godek. Logikom stvari takvo tumačenje iz spomenutog pisma znači da bi svaka privatna ili građanska parnica bila zapreka osnivanju istražnog povjerenstva i ne samo u ovom slučaju, pa bi došlo do jedne apsurdne situacije u kojoj se Sabor ne bi mogao poslužiti tim svojim pravom. U slučaju osnivanja ovog istražnog povjerenstva to ne može biti takav slučaj, smatra zastupnik. Čak i manjkav članak 4. Zakona o istražnim povjerenstvima dovoljan je da pokaže pravnu neutemeljenost pisma odvjetnika Hodaka, ali i otkloni svaku sumnju u mogućnost, pravo pa čak i dužnost Sabora da reagira na jedino mogući način osnivanja istražnog povjerenstva, podvlači Godek. Večernjak je podnio tužbu protiv potpredsjednice Vlade gospođe Antunović radi naknade štete pa se tu naprosto radi o građanskoj parnici, tumači zastupnik i dodaje još da se istražno povjerenstvo ne bi moglo osnovati u slučaju da se vodi krivični postupak po službenoj dužnosti ili čak privatnoj tužbi, protiv odgovornih osoba u Večernjaku, a vezanih za njegovu prodaju.

Klub zastupnika HSP-a i HKDU-a načelno podržava prijedlog o osnivanju istražnog povjerenstva i »utvrđivanja činjenica u svezi s prodajom »Večernjeg lista«, rekao je **Tonči Tadić (HSP)**. Tijekom nedavne izborne kampanje, a i inače ove su se dvije stranke zalagale za slobodne i nezavisne medije, podsjeća zastupnik ali primjećuje kako u svijetu ima slobodnih medija ali je teško naći one nezavisne, odnosno teško je u potpunosti eliminirati ovisnost medija o vlasniku. To je jedan od bitnih razloga zašto je dobro osnovati ovo istražno povjerenstvo i tako zadovoljiti golemi interes javnosti u svezi s ovom temom. Uz to, temelj tržišnog gospodarstva je transparentnost vlasništva, podsjeća zastupnik, dakle poznavanje vlasnika pa tako i u ovom slučaju. S obzirom na pismo odvjetnika Hodaka javljaju se, kaže, dvojbe pa drži da bi se prije glasovanja o

osnivanju povjerenstva morao očitovati Odbor Zastupničkog doma za pravosuđe, je li Večernjakova tužba zapreka osnivanju istražnog povjerenstva. Ipak, načelno ovaj Klub podržava prijedlog o osnivanju ovog istražnog povjerenstva kao što bi i prijedlog o osnivanju bilo kojeg drugog povjerenstva za koji postoji interes javnosti.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je **Vladimir Šeks**. On se zauzeo za osnivanje povjerenstva kako bi se doznala puna istina o prodaji »Večernjeg lista«, posebno zbog aluzije na određene dužnosnike HDZ-a. Glede zapreke oko osnivanja istražnog povjerenstva, a u svezi s pismom odvjetnika Hodaka, drži da bi se o tome možda trebali očitovati Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav te Odbor za zakonodavstvo. Rekao je zatim kako će Klub zastupnika HDZ-a u svakoj varijanti podržati osnivanje istražnog povjerenstva i sudjelovati u njegovu radu jer želi punu istinu o svemu neovisno o tome kakva će ona biti prema bilo kome.

Podršku osnivanju Povjerenstva dao je i dr. **Zvonimir Sabati** u ime Kluba zastupnika HSS-a i preko svog zastupnika dat će puni doprinos u ovom istraživanju u okviru povjerenstva, ali i u sličnim situacijama koje će se javiti, a učinit će to ne samo zbog interesa javnosti već i zbog otkrivanja pune istine. Inače, Klub u potpunosti podržava ciljeve i područja istraživanja koji su navedeni u inicijativi te krug pitanja na koja se očekuju odgovori. I čim dođe do prvih, makar i parcijalnih rezultata istraživanja koji mogu dodatno raščistiti cijeli ovaj slučaj, istražno bi povjerenstvo trebalo podnijeti svoje izvješće Zastupničkom domu, podvlači Sabati. Javnost očekuje brze odgovore na sva pitanja i rješenja, ali je ovo tipičan primjer off shore poslovanja, upozorava zastupnik i istodobno izražava svoju veliku bojazan u brzini rada i dobivanja konkretnih i vjerodostojnih rezultata istraživanja. U svakom slučaju drži da se ovdje radi o iznimno kompliciranom i teškom poslu u pronalaženju vlasnika Večernjaka, pa stoga predlaže da se u Povjerenstvo izaberu članovi koji su se dosad bavili tom problematikom.

Usljedila je potom pojedinačna rasprava, a prvi je riječ dobio **Ivan Ninić (SDP)**. Kao i prethodnici i ovaj je zastupnik podržao inicijativu o osnivanju istražnog povjerenstva, podsjetivši da je osobno u okviru Aktualnog sata na Županijskom domu pitao tko je vlasnik Večernjaka,

koji je, podsjeća on, jedan od većinskih vlasnika u telekomunikacijama. Istražno bi povjerenstvo trebalo dati odgovor na pitanje tko je vlasnik Večernjaka, ali isto tako tražiti odgovore od tadašnjih članova upravnog odbora koji su sklapali ugovor, i koji su morali znati kome se prodaje Večernjak.

• Zakon o istražnim povjerenstvima propisuje da se ona ne mogu osnovati o pitanjima o kojima je pokrenut sudbeni postupak tako dugo dok taj postupak traje.

Tužba neuspješan pravni manevar

Mr. Marin Jurjević (SDP) pridružio se zastupnicima u davanju podrške osnivanju Povjerenstva ustvrdivši kako o tome postoji visok stupanj konsenzusa političkih stranaka i vjerojatno će to biti slučaj i sa zastupnicima u svezi s ovim zahtjevom, pa gotovo bi se odmah moglo prijeći i na glasovanje. Imali smo državno i društveno vlasništvo, a sada se javila jedna nova sintagma, a to je djevičansko vlasništvo koje ide preko Djevičanskih otoka, zaključio je ovaj zastupnik.

Dorica Nikolić (HSLŠ) rekla je kako je ona jedna od potpisnica inicijative za osnivanje istražnog povjerenstva. »Večernji list« je primjer kako se u nas provodila privatizacija i kako se nije poštivao Zakon o javnim priopćavanjima, smatra zastupnica. Drži stoga kako treba znati i tko su vlasnici »Jutarnjeg lista«, »Globusa«, »Nacionala«, »Slobodne Dalmacije« i »Novog lista« i drugih glasila, i dodaje kako Zagrebom kruži glas da je društvo »Caritas Fund Limited« već prodao Večernjak, a ako je to tako tada je nužno očitovanje Agencije za tržišno nadmetanje i to zbog moguće »nedopuštene koncentracije«. Zastupnica je upozorila i na Zakon o javnom priopćavanju prema kojem se imenom i prezimenom moraju znati osobe koje imaju više postotaka dionica nekog medija. Ako već imamo jedan europski zakon zašto nam je praksa ovakva kakva jest, upitala je zastupnica Nikolić, te dodala da bi trebalo mijenjati takvu praksu, a zakon poštivati.

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) smatra da ne postoje nikakve pravne zapreke u donošenju odluke Zastupničkog doma o osnivanju istražnog

povjerenstva, te podsjetila na izbornu obećanje pobjednika da će razotkriti ovaj misterij hrvatskog kapitalizma. I ova je zastupnica upozorila na izvjesnu nepreciznost članka 4. Zakona o istražnim povjerenstvima. Iako taj članak precizira da se ne može osnovati istražno povjerenstvo za pitanja o kojima je pokrenut sudbeni postupak tako dugo dok taj postupak traje, zastupnica naglašava da treba pročitati cijeli taj Zakon jer već u 2. članku stoji da se to povjerenstvo može osnovati za svako pitanje od javnog interesa. Osnovno je, dakle, shvatiti da se radi o javnom, a ne o nikakvom privatnom interesu o kojem se raspravlja isključivo pred civilnim sudom. To je, tvrdi zastupnica, vrlo važno razlikovati da ne bi bilo dileme glede zakonitosti postupanja Zastupničkog doma. Tužba protiv potpredsjednice Vlade gospođe Antunović samo je jedan neuspješan pravni manevar kako bi se onemogućio Dom u svojoj odluci, nastavlja ova zastupnica. Tužitelj u tužbi ne dovodi niti dokazuje uzročno-pravni slijed eventualne štete za koju potražuje iznos od 1.000.000,00 kuna zadržavajući pravo da povisi tužbeni zahtjev. Uz to, tužitelj predlaže da sud tijekom postupka raspravi i utvrdi sve relevantne činjenice koje se odnose na prodaju i kupnju »Večernjeg lista« tj. sve ono što bi se eventualnim osnivanjem istražnog povjerenstva trebalo utvrditi, a svjestan potpuno situacije da se sud o tome niti može niti hoće baviti, jer očito se radi o javnom interesu.

Mr. **Mato Arlović (SDP)** drži kako rasprava pokazuje da ipak postoje dileme. Podsjeća na činjenicu da je Hrvatska ratificirala Konvenciju o

borbi protiv mita i korupcije te pranju novca, a podnositelj Prijedloga odluke o osnivanju Istražnog povjerenstva za utvrđivanje činjenica u svezi s prodajom poduzeća »Večernji list«, uz ostalo, traži i odgovor na pitanje koliko su utemeljene indicije o tome da se u slučaju prodaje Večernjaka radi o pranju novca. Prijedlog Kluba zastupnika HDZ-a da se o tome očituju Odbor za Ustav, Poslovník i politički sustav te Odbor za zakonodavstvo, Arlović je proširio i na Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost. Ukoliko Dom zaključuje da bi takvo što bilo oportuno tada on može prekinuti sjednicu dok nadležni odbori ne obave taj zadatak.

U ponovnom istupu u ime predlagatelja ponovno je govorio **Joško Kontić**. Izrazio je zadovoljstvo visokim stupnjem konsenzusa i slaganjem sudionika rasprave o potrebi osnivanja istražnog povjerenstva, odnosno rješavanja ovog pitanja na jedan transparentan način. Osvrnuo se na opasku zastupnika Šeksa o aluziji koji prodaju Večernjaka povezuju s visokim dužnosnicima HDZ-a naglasivši da mu to nije bila namjera. Namjera predložene odluke je samo istaknuti činjenice, a to što su pojedini članovi visoki dužnosnici HDZ-a na neki način bili akteri cijelog problema samo je stvar činjeničnog prikazivanja stvari i stanja. Kontić je podržao prijedloge o očitovanju spomenutih odbora o svemu, apostrofirajući tu, prije svega, Odbor za Ustav, Poslovník i politički sustav i Odbor za zakonodavstvo, ali ne zna koliko je potrebno u ovom trenutku sazivati Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost, jer da je taj Odbor to želio mogao se očitovati. Ima, kaže,

puno povjerenje da će potpredsjednik Zastupničkog doma pronaći modalitet oko toga na koji način sazvati odbore i da li nastaviti raspravu odmah ili sljedeći tjedan.

Rekao je zatim kako Klub zastupnika HSL-a već razmišlja o izmjenama i dopunama Zakona o javnom priopćavanju tj. o preuzimanju odredbi kakve su poznate svugdje u suvremenom svijetu, a to je da se mora poznavati krajnji vlasnik medija. Zaključujući istup zahvalio je svima koji su dali potporu osnivanju povjerenstva te ustvrdio kako je zadatak opravdati povjerenje birača i odgovoriti na pitanje koje već nekoliko godina zanima hrvatsku javnost, to je demistifikacija »Večernjeg lista«.

Predsjedatelj ovog dijela sjednice, mr. **Mato Arlović** predložio je potom da se pristupi glasovanju o prijedlogu Kluba zastupnika HDZ-a tj. zatraži očitovanje Odbora za Ustav, Poslovník i politički sustav te Odbora za zakonodavstvo, ali je odmah reagirao **Vladimir Šeks (HDZ)** riječima: »Ja to zapravo nisam predložio. Ja sam predložio da se to razmotri, i to je razlika«.

Predsjedatelj **Arlović** zahvalio mu je na takvom preciziranju prijedloga ali je, s obzirom na tijek rasprave, predložio Domu da zaključkom obveže nadležna radna tijela da se o ovom pitanju izjasne i podnesu izvješća do nastavka sjednice Zastupničkog doma izlože svoje mišljenje s obzirom na tvrdnju odvjetnika Hodaka kako se povjerenstvo ne može osnovati dok traje sudski postupak.

Takav je prijedlog jednoglasno prihvaćen u Zastupničkom domu, a sjednica je prekinuta.

M. P.; J. Š.

izvješća HRVATSKOGA SABORA

• GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

- * OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski državni sabor, 10000 Zagreb, Trg Sv. Marka 6
- * REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Ina Kralj, Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirena Pehnc, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija i Vjekoslav Žugaj
- * GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin
- * TAJNICA REDAKCIJE: Anita Vuksanović
- * ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg Sv. Marka 6
Tiskara Ureda za opće poslove Vlade RH i Hrvatskoga državnog sabora
- * POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb
- * PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR. 30102-637-2650, Hrvatski državni sabor, 10000 Zagreb, Trg Sv. Marka 6, tel: 01/4569-722; fax: 6303-018
- * w.w.w.SABOR.HR

BROJ

259

IHS

8. III. 2000.